

YATARA

Kolofon - Metapodatkovna oblika v Dublin Core

Atribut	Sistem	Podatki
DC.Naslov		Yataka
DC.Podnaslov		Indijske pravljice in basni ter pripovedke o Bodisatvinih inkarnacijah na zemlji
DC.Avtor		Irena Pangeršič
DC.Avtor.Naslov		ariel.neri@gmail.com
DC.Tema/Gesla		Filozofija
DC.Tema/Gesla		Religija
DC.Tema/Gesla		Hinduizem & Budizem
DC.Tema/Gesla		Pravljice & Basni & Pripovedke
DC.Opis		Indijske pravljice in basni ter pripovedke o Bodisatvinih inkarnacijah na zemlji.
DC.Založnik		Pangeršič, I.
DC.Založnik.Naslov		ariel.neri@gmail.com
DC.Datum objave	ISO8601	September, 1998
DC.Tip		Tekst/Prevodi
DC.Format	IMT	html/pdf format višine 21 cm, širine 15 cm; teksti, fotografije, ilustracije; 189 str.
DC.Identifikacija	PDF	yataka.pdf
DC.Identifikacija	CIP/NUK	
DC.Identifikacija	COBISS	
DC.Jezik	ISO639-1	slovenski
DC.Dostop	URL	http://mahabharata-brahma-om.herobo.com/download.pdf.php?file=yataka.pdf
DC.Posodobitev	ISO8601	2011-08-28

YATAKA

Indijske pravljice in basni
ter pripovedke o Bodisatvinih inkarnacijah na zemlji

*Ozrišen si veliki modrec, človek,
ki ti ni enakega v vseh svetovih,
nisi preplavljen z zankami tega sveta
si kot lotos, ki ne vsebuje vode.*

(Lalitavisatra, 23. poglavje)

I.

ČLOVEK SVOJIH DEJANJ

Tako, kot človek ravna
tak človek tudi postaja.

Z dobrimi deli postaja dober
s slabimi pa postaja hudoben.

S čistimi deli postaja čist
z umazanimi deli pa postaja umazan.

II.

Kakršne so človekove želje,
takšna je njegova usoda,
ker kakršna je njegova želja
takšna je tudi njegova volja,
kakršna je njegova volja,
takšno je njegovo delo,
kakršno pa je njegovo delo,
takšna bo tudi njegova usoda.

Brihadaranjaka upanišada

III.

ZGOŠČENA MOČ OSEBNEGA NAPORA

Od usode in osebnega napora
je odvisen uspeh,
usoda pa je samo zgoščena moč
osebnih naporov prejšnjih življenj.

Jaḍnavalkja smṛiti

IV.

NAŠA DELA NAS BODO SLEDILA

Sorodniki, sinovi, žene, naše telo in vse tisto,
kar smo s skrbjo in željo nakopičili
ničemur ne koristijo na drugi strani groba;
samo naša dobra in slaba dela
nas bodo sledila v onostranstvo.

Mahabharata

V.

OSAMLJENOST V ŽIVLJENJU IN SMRTI

Ne zadajaj bolečine niti enemu bitju in tako počasi kopiči duhovne
zasluge, katere ti bodo najboljši prijatelj na drugem svetu ...
... vsak se rodi sam, in sam umre; sam bo užival plodove svojih
kreposti in sam trpel kazni za svoje grehe ...

Manu smriti

VI.

KAKO LJUDJE ŽIVIJO IN KAKO BI MORALI ŽIVETI

Ni dobro, da se pozabi dobrota,
toda dobro je da se pozabi zlo.

Tako kot zemlja nosi na sebi ljudi,
kateri po njej kopljejo,
tako naj moder človek nosi tuje žalitve.
Takšna potrpežljivost je krepost nad krepostmi.

VII.

Zavistnež ne potrebuje sovražnika
da bi ga pogubil. On je sam sebi najhujša poguba.

Resnična darežljivost ničesar ne pričakuje,
tako kot deževni oblak,
ki svetu prinaša osvežitev.
Resnično darilo je le tisto
s katerim obdarujemo uboge.
Vse ostalo je le prelisičitev,
da bi čim več dobili nazaj.

VIII.

Zamišljaj si, da stojiš pred močnejšim od sebe,
ko se pripravljaš obsojati tiste, kateri so šibkejši od tebe.

Karkoli smo sami doživeli kot trpko in boleče
nebi smeli tega delati drugim.

IX.

Kar svojemu bližnjemu storiš dopoldan,
boš doživel popoldan.

Dan predstavlja mnogim samo enoto časa.
Tisti, ki pa so spoznali pravo bit,
so v dnevih prepoznali pilo
katera pili steblo našega življenja.

Vplivi prejšnjih življenj so tako močni,
da določajo naše misli celo takrat,
ko se jih hočemo izogniti.

X.

To kar nam je usoda določila,
da ti ne pripada
to ti bo spolzelo skozi prste

četudi boš to še bolj trdno držal.

Tisto, kar pa ti je usoda določila
se ti bo prilepilo na prste,
čeprav se boš tega trudil otresti.

XI.

Ne pokaži sovražniku, kaj želiš
in kaj so tvoje namere
in začutil boš vse njegove zle misli proti sebi.

Kralj ne zmaga z orožjem
temveč s pravico in zakonom.

Svet držijo skupaj pošteni ljudje.
če takih ne bi bilo,
bi svet razpadel v prah in pepel.

Kur'al

XII.

človek se rojeva v svet
katerega je sam ustvaril.

BUDDHA

Preden je Buddha (vzbujeni) odšel v Nirvano je bil v svoji lastnosti kot Bodhisattva - izvoljenec za Buddhovo čast, podvržen prerajanju. Številne zgodbe o Buddhinih prejšnjih življenjih govorijo, kako je s prehodom duše iz ene inkarnacije v drugo dosegel vse večjo moč in moralni ugled.

Kot mladi brahman Megha se je pogovarjal z dekletom, katera je nosila sedem lotosovih cvetov. Vprašal jo je čemu ji bo to cvetje, ona

pa mu pove, da bo s tem slavila Gospoda Dipankara; pet cvetov je kupila za petsto novcev, dva cvetova pa ji je dal neki prijatelj. Megha pa je zanimalo, kakšen je Dipankara in ker si je tudi on želel doseči razsvetljenje ji je ponudil petsto novcev za pet cvetov. Dekle pa je na to pristala s pogojem, da se z njo poroči. Ko je spoznal slavo Dipankare - Buddhe iz prejšnjega življenja poslušajoč njegove pripovedi, je Megha postal še bolj odločen, da bi nekega dne postal sam Bodhisattva.

V nekem drugem življenju je bil Cadanta - beli slon s šestimi okli imel pa je dve ženi. Ena od teh žena je ljubosumna na drugo izprosila, da bi se ponovno rodila kot človeška kneginja. Ko je odrasla se je poročila s kraljem Benaresa. Od svojega moža pa je zahtevala, da se skliče zbor lovcev v kraljestvu. Zatam pa je napotila lovce, da ubijejo slona s šestimi okli. Lovec Sonuttara je slona ujel v jamo in ga ranil s strelicami. Cadanta je lovca vprašal zakaj ga hoče ubiti, le ta pa mu je povedal o zahtevi kraljice Benaresa. Tedaj je slon spoznal razlog svoje usode in se je tej usodi tudi predal. Zato je Sonuttari pomagal, da se je popel do njegovih oklov. Toda odrezati jih ni mogel, ker so bile pretrde. Nato pa je Cadanta vzel pilo s svojim rilcem in si sam odrezal okle, potem pa se je zrušil v mlako lastne krvi in poginil. Ko je kraljica slišala, kaj se je zgodilo je tudi ona umrla.

V eni od svojih inkarnacij je Bodhisattva živel na dvoru Yasapanija, kralja Benaresa. Nekoč se je zameril nekemu pokvarjenemu Kalaki, ker je pravično presodil o nekem sporu, o katerem je Kalaka presodil nepravilno. Kalaka pa je v kralju vzpodbudil strah pred Bodhisattvino popularnostjo. Zato ga je nagovoril naj Bodhisattvi naloži naj naredi nekaj nemogočega - potem pa naj ga kaznuje s smrtjo, če tega ne stori. Tako je Yasapani naročil naj postavi park za dan opek. Ko je

Bodhisattva ponoči razmišljal kaj naj stori se je pred njim pojavil Sakka in mu zagotovil, da bo park zjutraj narejen. Zjutraj se je izkazalo, da je Sakka držal svojo obljubo. To pa se je zgodilo tudi z naslednjimi zadanimi mu nalogami, katere si Yasapani izmišljal. Tako je Sakka po vrsti ustvaril sedem jezer s sedmimi dragocenimi kamni in palačami ob jezerih. Končno pa se je Yasapati prepričal o tem da Bodhisattva razpolaga z božansko pomočjo; zato ga je vzel za prijatelja, Kalaka pa je dal usmrtiti.

V enem izmed svojih življenj pa je bil Bodhisattva - Mahasattva sin bogatega kralja Maharathe. Nekega dne se je sprehajal s svojim bratom po gozdu in srečala sta tigrico z mladiči. Tigrica je bila tako shujšana in slabotna, da ni mogla stati. Mahasattva se je zamislil nad ničevostjo fizičnega življenja, zato se je odločil žrtvovati sebe, da bi nahranil tigrico. Legel je prednjo želeč doseči osvoboditev. Toda tigrica je bila tako slabotna, da ga ni mogla ubiti. Zato je Mahasattva sam sebi prerezal vrat in tigrica je zagledajoč kri začela jesti.

Podobno temu je v enem od svojih življenj, ko je bil asket prav tako sam sebe žrtvoval zagovarjajoč potrpežljivost. Neki kralj drugače sovražnik Bodhisattve v prejšnjih življenjih je nekega dne prišel s svojimi ženami na zabavo v gozd, kjer je asket živel. Ko je kralj zaspal so žene zaradi naveličanosti odšle do Bodhisattvinega prebivališča, kamor so prihajali številni, da bi poskušali njegove besede in povezavo med ljudmi in bogovi. Žene so bile tako vzhičene poslušajoč puščavnika, da niso slišale kralja, ki jih je iskal. Zato se je kralj razjezil nad žene in puščavnika, toda Bodhisattva mu je svetoval naj bo potrpežljiv. Nato pa je kralj odvrnil, da ga bo on naučil pameti. Izvlekel je meč in Bodhisattva se je pustil razsekati na koščke, ne da bi izgovoril eno samo besedo.

INDIJSKE PRAVLJICE, PRIPOVEDKE IN BASNI

O BOJAZLIVEM ZAJCU

Neki zajec je spal pod palmovim drevesom. Nenadoma se je prebudil in pomislil:

"Kaj, če bi se svet zrušil?" -

V tistem hipu je opica nehote vrgla kokosov oreh z drevesa. Ta je z velikim ropotom padel na tla za zajčevim hrbtom.

"Naj se reši, kdor se more; svet se ruši!" In zbežal je čez polje.

Drug zajec ga je videl in mu zaklical:

"Kam pa tako dirjaš?"

"Ne vprašuj me," je odvrnil prvi.

Toda tovariš je tekel za njim in neprestano spraševal.

Tedaj mu zakliče prvi:

"Ali ne veš? Svet se ruši!"

In drugi zajec je dirjal za prvim.

Ko je tretji zajec izvedel zakaj bežita, je dirjal za njima.

Drug za drugim so se priključili še drugi zajci, tako, da jih je več sto dirjalo na življenje in smrt.

Nasproti pa jim priteče jelen.

"Ali ne veš? Svet se ruši!" so zakričali. In jelen je tekel za njimi.

Prišla je lisica, prišel je slon, in vse živali v gozdu so izvedele novico in se priključile bežečim.

Ko je kralj živali zagledal bežečo divjačino, se je postavil prednjo ob vznožju griča in trikrat zarjovel.

Živali so se ustavile; bale so se leva, zato so ga ubogale

"Čemu bežite?" jih je vprašal lev.

"Kralj," so zakričale, "svet se ruši!"

"Kdo je to videl?" je vprašal lev.

"Jaz ne," je rekel slon, "vprašaj lisico."

"Jaz ne," je rekla lisica, "vprašaj jelena."

"Zajci so mi povedali," je rekel jelen.

Tedaj je lev vprašal zajce drugega za drugim, dokler ni prišel do prvega.

"Je to res, kar praviš, da se svet ruši?"

"Tako je, o lev," je odvrnil zajec, "pod palmovim drevesom sem

slišal prvi ropot."

"Dobro," je rekel lev, "skupno bova šla tja in pogledala, kaj se je zgodilo."

Lev je ukazal drugim živalim, naj počakajo, zajca pa je posadil na svoj hrbet in odhitel z velikimi skoki.

Ko sta prispela do palmovega drevesa je bilo vse mirno in tiho, le kokosov oreh je ležal na tleh.

Tedaj pa se je lev zasmejal:

"Oreh je padel z drevesa in ti strahopetec si mislil, da se svet podira! Vrne se k živalim in priznaj jim svojo sramoto."

In prav je bilo tako; ako bi lev ne bil tako moder, bi živali še danes bežale.

ŽOLNA IN LEV

Ko je nekoč lev obiral svoj plen, mu je konec kosti obtičal v grlu. Grlo je oteklo, lev ni mogel več jesti in mučile so ga strašne bolečine.

Žolna si je pravkar iskala hrane, ko je zagledala leva. Sedla je na vejo ter vprašala: "Kje pa te boli, moj dragi?" - Lev pa ji je potožil. - "Rada bi ti pomagala, toda ne upam si poseči v žrelo. Bojim se, da me požreš." - "Ne požrem te. Reši mi življenje!" - "Dobro," je odgovorila

žolna, ter mu velela naj leže. Mislila si pa je: "Kaj, če bi me vendarle hotel požreti?"

Lev je postal že nestrpen, ker je žolna tako dolgo oklevala. - "No, ali bo ali ne bo?" jo je naposled nahrulil. Žolna pa je tedaj pobrala s tal konec odlomljene veje, ter ga vtaknila levu med gornjo in spodnjo čeljust, tako, da ni mogel zapreti žrela. Nato je zlezla v žrelo ter mu s kljunom izvlekla kost iz grla. Ko je bila že zunaj, mu je še s kljunom odstranila konec veje izmed čeljusti ter sedla na vejo.

Nekoč pa je ta isti lev spet žrl bivola, katerega je bil zalotil na paši. Tedaj je žolna sklenila, da preiskusi leva. Sedla je na vejo, ter odtod govorila levu: "Pozdravljen gospodar živali! Nekoč sem ti storila uslugo, dasi sem slabotna stvar. Se še spominjaš? Ali dobim sedaj za to plačilo?" - Lev je odvrnil: "Moja pijača je kri in divje je moje početje. To naj ti bo dovolj, če pomislim, da si bila v mojem žrelu in - te nisem požrl!"

Žolna je odgovorila: "Danes tako govoriš. No, že prav. Kdor ni hvaležen za dobrote, ne donaša koristi. Kdor se ne zaveda, da si mu storil dobro, ni tvoj prijatelj. Toda ne žaluj radi tega in ne oštevaj ga, marveč tiho se oddalji in ga pusti samega!"

Tako je govorila žolna ter odletela. –

O SPOKORNEM VOLKU

Na skali ob reki Gangi je spomladi stanoval mlad volk.

Ker je snežnica z gora stekala v Ganges, je reka tako visoko narasla, da je segla čisto do skale. Volk je moral plezati na višji vrh, da bi si rešil življenje. Tam gori pa ni našel nikakršnega živeža, nazaj pa tudi ni mogel, da bi si poiskal hrane.

Tedaj je pomislil: "Ker ne najdem tu ničesar za pod zob, hočem te dneve preživeti po božjih zapovedih in se postiti." Po teh besedah se zlekne na tla k bogoljubnemu življenju.

To pa je opazil bog Sakka in si je mislil: "Tega volka pa hočem preiskusiti!"

Nato se je spremenil v kozla, se prikazal volku in se postavil čisto blizu njega.

Ko je volk zagledal mastnega kozla, si je mislil: "Postim se lahko tudi kak drug dan." Po teh besedah je skočil na noge, da bi ujel kozla. Ta pa je skakal sem ter tja, da ga ni mogel zgrabiti.

Ko se je volk utrudil in sprevidel, da ničesar ne doseže, se je zopet zleknil po tleh in rekel:

"No sedaj se pa hočem zopet postiti."

Tu se mu prikaže bog Sakka, kot strašna pošast in zakriči: "Proč s takšnimi obljubami! Poberi se v neizmerno brezno!" Po teh besedah je pahnil volka v valove, da je utonil.

JAKKHINI

Benareški kralj Brahmadatta je silno ljubil svojo ženo. Vendar mu ona ni vračala ljubezni. Vprašal jo je nekoč, zakaj ga ne mara. Ona pa je prisegla, da ga ljubi in, da naj takoj po svoji smrti postane pošast s konjsko glavo, če je krivo prisegla.

Ko je umrla, je postala Jakkhini, bes s konjsko glavo.

Živela je v skalni votlini v gorovju. Vsakogar, ki se je približal križišču, kjer je taborila, je odnesla v svoj brlog ter ga tam požrla. - Čez tri leta ji je glavar demonov Vesavana dovolil, da razširi svoje lovišče trideset milj v dolžino in pet milj v širino.

Nekega dne se je njeni duplini približal mlad, bogat brahman. Čim ga je opazila je rezgetaje v silovitem diru planila nadenj ter si ga

natovorila na hrbet. Ker ji je ugajal ga ni požrla, kakor je bila to sicer njena navada, marveč si ga je izbrala za soproga. Srečno sta živela. S svojih pohodov mu je prinašala najslajših jedi, riža, olja in tudi obleke, sama pa je žrla le človeško meso.

Kadar je odšla na lov, je votlino zmeraj zaprla z velikim kamnom, ker se je bala, da bi ji brahman ušel.

Tedaj pa je Bodhisattva zapustil svoje dotedanje bivališče, ter se ponovno prerodil v sinu brahmana, ki je bil jakkhinin mož.

Jakkhini je svojega sina vroče ljubila. Ko je odrasel, je tudi njega zapirala skupaj z očetom, kadar je odhajala na lov.

Ko pa se je nekoč vrnila s pohoda je našla kamen odvaljen. "Kdo je to storil?" ju je vprašala. Bodhisattva je odgovoril: "Jaz mati. Saj vendar ne moreva vedno čepeti v temi." - Iz ljubezni so sina ni nič rekla.

Nekoč pa je Bodisattva vprašal očeta: "Oče materin obraz je čisto drugačen nego tvoj. Zakaj?" - "Sinko, tvoja mati je Jakkhini, ki žre človeško meso, midva pa sva človeka." - "Če je tako, zakaj tedaj ne greva med ljudi?" - "Sinko, če zbeživa, naju mati ubije." - "Ne boj se oče, le meni prepusti to!"

Ko pa je drugega dne mati ponovno odšla, sta pobegnili. Vrneč se, jo je kot blisk udarila za njima, ujela ju je ter kričala: "Zakaj bežiš brahman? Česa ti manjka pri meni?" - "Ne huduj se," ji je odgovoril, "tvoj sin me je vzel s seboj." In spet je molčala iz ljubezni do svojega sina.

Skoraj vsak dan sta vedno znova poskušala pobegniti, a vedno zaman.

Tedaj si je Bodhisattva dejal: Krog do kamor sega moč moje matere mora biti omejen. Kar povprašam jo, do kod segajo njene meje. Potem lahko zbeživa. –

Ko je tako nekoč sedel poleg svoje matere jo je ogovoril: "Mati, kar je materino je tudi sinovo. Povej mi no, kod gre meja tvoje oblasti." Jakkhini mu je razodela vse hribe in mejne znake v vseh smereh ter mu tudi povedala, da je njeno okrožje trideset milj dolgo in pet milj široko.

Drugi dan je mati spet odšla v gozd. Tedaj si je Bodhisattva naprtil

očeta na rame ter z njim pobegnil. Dospela sta že do obrežja obmejne reke, ko ju je Jakkhini dohitela. Na vso moč sta plavala proti sredini reke, kjer je bila meja njene oblasti. –

Lepo ju je prosila: "Sinko moj, vrni se z očetom! Kaj sem vama storila žalega? Česa sta pogrešala pri meni? Vrni se moj mož!" - Toda brahman je že dosegel nasprotni breg. Tedaj pa se je Jakkhini ponovno obrnila na sina: "Sinko moj, prosim te vrni se!" –

"Midva sva človeka, mati, ti pa si Jakkhini, zato ne moreva ostati pri tebi."

Ko je spoznala, da so vse prošnje odveč, je rekla sinu: "Če se že nočeš vrniti, poslušaj moj nasvet. Med ljudmi boš težko živel, ako ne znaš nobene umetnosti. Jaz poznam skrivnost s katero zasleduješ sledove, tudi če bi bili dvanajst let stari. S tem se boš lahko preživiljal!" - In povedala mu je vražarski rek. –

Bodhisattva je rek hvaležno sprejel ter se poslovil od matere.

Dolgo je slonela ob drevesu ter zrla za svojim sinom.

Strašen je bil njen obup. S tako silo se je udarila na prsi, da ji je počilo srce.

Ko sta brahman in Bodhisattva videla, da je mati umrla, sta se vrnila ter njeno truplo sežgala na grmadi. Jokala in vzdihovala sta dneve in noči.

TRMOGLAVI KRALJ

Po sežigu žene se je brahman z Bodhisattvo napotil v Benares. Ko sta se odpočila sta h kralju poslala sla s sporočilom, da je v mesto dospel brahman, ki zna zelo dobro zasledovati. Kralj je brahmana poklical k sebi ter ju ogovoril: "No, kako umetnost znata?" - Bodhisattva pa je odgovoril: "Gospod najti znam zaklad tudi, če je bil ukraden že pred dvanajstimi leti, ker znam iti po sledi." - "Če je tako, pa stopi v mojo službo," je rekel kralj. - "Vstopim, če mi daste tisoč kahapanov plače na dan." "Dobro, dam ti jih!" - In res mu je dnevno plačeval tisoč kahapanov.

Neki dan je dvorni duhovnik opozoril kralja, da mladi brahman še vedno ni dokazal, če res zna svojo umetnost. "Preiskusimo ga!" Kralj je bil zadovoljen s predlogom.

Vzela sta s seboj dragocen nakit in se z njim trikrat napotila okrog palače. Nakar sta k zidu primaknila lestev in po njej čez zid priplezala v sodnijsko dvorano in po lestvi spet čez zid, tako, da sta naposled dospela do ribnika, katerega sta trikrat obhodila. Končno pa sta vrgla nakit na dno ribnika. Po obratnem potu pa sta se spet vrnila v zgornje nadstropje.

Drugi dan je šlo od ust do ust: "Kraljev nakit je ukraden!" Kralj se je potuhnil, kakor, da nič ne ve. Poklical je Bodhisattvo in mu dejal: "Dragi! Ukradli so mi dragocen nakit! Izsledi tatu!" - "Ne boj se veliki kralj!" je odvrnil Bodhisattva. Odšel je za sledjo, neprestano ponavljajoč rek, ki se ga je naučil od matere. Sledil je stopinjam dozdevnih tatov in je kmalu našel v ribniku skriti zaklad. Kralju pa je rekel: "Tatova sta zelo visoki in odlični osebnosti." - Ljudstvo se je veselilo nad razkritjem, kralj pa je premišljeval: "Zdi se mi, da mladi brahman ve le za kraj kam sta tatova skrila zaklad, toda tatov samih ne more razkriti." In je rekel brahmanu: "Dobro, zaklad si našel, toda kaj je s tatovi?" - "Veliki kralj, tatova sta tu." - "Kdo pa sta?" - "Ne izprašuj me, naj ti zadostuje, da imaš zaklad." - "Dnevno ti dajem tisoč kahapanov. Primi tatova ter mi ju izroči! Za nas je to najvažnejše, bolj kot zaklad." - "Če je tako, o kralj, ti v razjasnitev zadeve s tatovi povem zgodbo iz starih časov. Če hočeš boš razumel." - In pripovedoval je:

Nekoč je v bližini Benaresa živel pevec po imenu Patala. S svojim zaslužkom si je kupoval jedi in žganja ter se pod večer vračal domov.

Nekoč sta z ženo na ob vrnitvi prišla do zelo narasle reke. Patala si je mislil: "Kar kitaro si obesim okrog vratu in prebredem reko." Prijel je ženo za roko in oba sta stopila v vodo. Voda pa je napolnila kitaro, da ga je kar potegnilo pod vodo. Ko je žena opazila, da se mož

potaplja, se je osvobodila ter se rešila na drugo stran reke, kjer je na bregu obstala. Patala pa je pogoltnil že toliko vode, da se mu je nabrekli trebuh. Tedaj mu je žena rekla: "Mož, ti boš v vodi kmalu poginil, zapoj mi samo eno pesmico, da si bom z njo služila svoj kruh!" - "Kako naj ti zapojem pesmico, ko pa me ugonablja voda, ki je sicer zaščitnica sveta!" –

In Bodhisattva je pripomnil: "Veliki kralj! Kakor nudi voda zaščito svetu tako tudi kralji! Če iz njih izvira nevarnost, kdo se bo potem rešil pogube? - Zamisel te zgodbe, veliki kralj, je tajna, toda povedal sem jo zato, da jo pameten človek lahko razume. Daj, razumi jo, veliki kralj!" - "Dragi moj, čeprav je ta zgodba značilna, je vendar ne razumem! Primi tatova ter nam ju izroči!" - "Poslušaj še drugo zgodbo, veliki kralj, in jo razumi!" - je odvrnil Bodhisattva.

Nekoč je pred vrati Benaresa bival lončar, ki je kopal ilovico vedno na istem kraju. Tako je tod nastala velika jama. Ob velikem nalivu pa se je stena jame udrila in lončarju zmečkala glavo. - Gospod, kakor je zemlja, ki je v zaščito vsemu svetu, lončarju zmečkala glavo, tako je s knezom, ki je podoben zemlji, zaščitnici sveta. Če on kaj ukrade, kdo mu bo branil? - Sedaj vendar lahko uganeš tatu, na katerega sem namignil?" - "Dragi moj, jaz ne potrebujem namigavanj. Rajši reci: ta je tat ter nam ga izroči!" - Bodhisattva pa je hotel prizanesti kralju ter je povedal še tretji primer:

Nekoč je v mestu gorela hiša. Lastnik je podložniku ukazal, naj mu iz goreče hiše prinese vse, kar je mogoče. Le ta je stopil v gorečo hišo, ker ni našel izhoda. - "Veliki kralj, mož, ki bi moral pogasiti ogenj, ščititi svet je ukradel zaklad. Ne sporašuj me še nadalje po tatu!" - Kralj pa je trmoglavo vztrajal: "Izroči mi tatu!" - Bodhisattva je še okleval in ni hotel reči kralju "ti si tat". V pojasnilo je dodal še četrto zgodbo:

Nekoč, o gospod je živel v istem mestu mož, ki se je preobjedel in ni mogel več prebavljati jedi. Norel je od bolečin, ki mu jih je povzročal želodec. Kralj, nekdo, ki bi moral ščititi svet je ukradel zaklad. Zaklad si vendar dobil, kaj še sprašuješ po tatu?" - "Dragi moj, če moreš, izroči mi tatu!"

Da mu stvar še bolj razjasni je Bodhisattva povedal novo zgodbo:

"Veliki kralj! Nekoč je v istem mestu nastal vihar, ki je nekemu možu polomil vse ude. Mož je vzdihoval: "Če pride poletje, si marsikdo želi vetra. Meni pa veter vendarle ni ugodil in mi je bil namesto v zaščito v pogubo." "Tako veliki kralj, je postala iz zaščite nevarnost. Razumi že vendar to zgodbo!" - Toda kralj vztraja: "Dragi, že prav, toda pokaži mi tatu!"

In Bodhisattva je povedal šesto zgodbo:

Gospod! Svoje dni je v himalajski pokrajini raslo veliko drevo, na katerem je gnezdilo veliko ptic. Dve veji sta se drgnili druga ob drugo in kresali iskre, ki so kot ognjeni utrinki padali na tla. Ko je to opazila najstarejša ptica, je zaklicala: "Tukaj ni varno gnezditi, zletimo proč! Zaščita nam je v pogubo!" - Kakor drevo pticam, tako je kralj v zaščito sveta. Če on kaj ukrade, kdo mu bo branil? Sprevidi vendar že gospod!" - "Dragi vznejevoljil se bom, če mi ne označiš tatu!"

Nato je Bodhisattva povedal še sedmo zgodbo:

Veliki kralj! V neki vasi je živela v svoji hiši majhna družina. V reki, ki je tekla za hišo, je mrgolelo strašnih krokodilov. V tej hiši je po očetovi smrti skrbel za mater sin. Mati ga je proti njegovi volji poročila s hčerko iz prav dobre družine. V začetku je bila mlada žena s taščo kar precej prijazna. Ko pa je rodila sinove in hčerke, se je hotela tašče znebiti. V hiši pa je stanovala tudi njena rodna mati.

Ker je prepir med ženskama postajal čedalje hujši je žena rekla možu: "Tvoje matere ne moremo hraniti, usmrti jo!" - "To je huda stvar umoriti človeka," je odvrnil mož. "Kako naj jo ubijem?" - "Ko bo spala jo s posteljo vred vrživa v reko, kjer naj jo požro krokodili." - "Kje pa spi tvoja mati?" - "Zraven nje spi!" - "Pojdi torej in zaznamuj z vrvico posteljo, v kateri leži moja mati!" - Šla je in storila tako. "Počakajva, da pojdejo vsi spat," je rekel in legel na posteljo, hlineč se, da je prav zaspan. Čez nekaj časa pa je vstal in tako zaznamovano posteljo z ženino materjo vred vrgel v reko. Tam pa so jo požrli krokodili.

Drugi dan je žena opazila pomoto in je rekla možu: "Gospod moja mater sva usmrtila, sedaj pa ugonobiva še tvojo!" - "Dobro," je rekel. "Narediva grmado, nanjo pa vrživa mater in jo sežgiva." - Odnese sta mater spečo na postelji na grobišče, kjer je bila pripravljena grmada. Mož pa je vprašal ženo: "Ali imaš ogenj s seboj?" - "Pozabila sem ga gospod!" - "Tedaj pa pojdi in ga prinesi!" - "Pojdiva oba ponj!" –

Ko sta odšla se je starka zaradi mrzlega vetra, ki je vel na grobišču zbudila in videla, da leži na grmadi. Takoj jo je prešinila misel, da jo hočeta mlada dva umoriti. Hitro je iz grobišča izgrebla truplo, ga položila v posteljo in odšla. Skrila se je v bližnji skalni duplini. - Mlada, ki sta se vrnila sta na grmadi sežgala tuje truplo, meneč, da je to moževa mati.

V tisti skalni votlini pa je neki tat shranil svoj zaklad. In prišel je ponj. Ko pa je zagledal starko je pomislil: "To mora biti Jakkhini, zli duh ki se je polastil mojega zaklada." - In je šel po izganjalca duhov. - Le ta je stopil v votlino. Starka pa ga je nagovorila: "Nisem Jakkhini. Pridi, skupaj uživajva zaklad!" - "Kako naj ti verjamem?" - "Položi svoj jezik na mojega!" In storil je tako. Ona pa mu je odgriznila del jezika. "Gotovo je to Jakkhini!" je vzkliknil zaklinjalec ter zbežal v gozd. - Drugi dan pa se je starka z zakladom vrnila v hišo. Ko jo je snaha zagledala jo je vprašala: "Kje pa si to dobila mati?" - "Otrok moj, vsak, ki je sežgan na grobišču dobi kaj takega." - "Ali lahko dobim tudi jaz

mati?" - "Če postaneš isto kot jaz, seveda." - Iz pohlepa po nakitu se je mlada žena sama sežgala na grmadi. - Ko je drugi dan ni bilo domov je mož povprašal svojo mater: "Mati ali tvoje snahe še ne bo nazaj, čas bi že bil?" - "Hudobnež! Mar se mrtveci vračajo?" mu je odvrnila mati in dostavila: "Rada sem jo vzela v hišo, toda zavrгла me je. Zaščita mi je postala nevarnost." –

"Veliki kralj, kakor snaha daje zaščito tašči tako je kralj vsemu svetu. Če on povzroča nevarnost kaj moremo proti njemu! Sprevidi že to gospod!" - "Dragi moj, zgodb, ki mi jih pripoveduješ, ne razumem. Izroči mi tatu!" - Toda Bodhisattva, ki mu je še vedno hotel prizanesti je povedal še zadnjo zgodbo:

Gospod! V istem mestu je živel mož, ki je dobil dolgo zaželenega sina. Vestno ga je vzgojil in mu izvolil ženo. Ko pa se je mož postaral, ga je sin spodil iz hiše, češ saj ni za nobeno rabo. S trdom in težavo se je odslej starček preživljal. Mnogokrat je jadikoval: "Dolgo časa sem po njem hrepenel in se ga veselil, ko pa sem ga dobil me je pognal. Zaščita se je izprevrgla v nevarnost!" –

Gospod! Kakor mora sin ščititi očeta v starosti, tako mora kralj varovati ves narod. Spoznaj vendar kdo je tat!" - "Dragi, ne razumem zgodbe. Naj bo kar hoče, izroči mi tatu, če nisi morebiti tat ti sam!" –

"Torej hočeš vendarle vedeti, kdo je tat, veliki kralj?" - "Tako je dragi!" - "Dobro, potem bom pred zbranim ljudstvom razodel, kdo je tat." Ko je Bodhisattva videl, da kralja ne more več rešiti je rekel zbranemu ljudstvu: "Tatova sta kralj in njegov dvorni duhovnik! Skrbite sami za svoje varstvo! Zaščita je postala nevarnost." –

Ljudstvo pa je s koli in palicami pobilo kralja, Bodhisattvo pa je maznilo za kralja.

O DVEH LAŽNIVCIH

Na nekem drevesu je sedela vrana in se gostila s sadjem. Šakal se je približal drevesu in zavidljivo gledal v višino.

Mislil si je: "Ako bom slavil njene prednosti, mi bo vrana gotovo vrgla nekaj sadov."

In je rekel priliznjeno:

"Kdo je plemenita ptica, katere sladki glas do mojih ušes prihaja, kot bi prišel iz raja? V drevesnem vrhu sedi plemenita dama, katere glas je lepši kot mladega pava."

Vrana pa mu je laskavo odgovorila:

"Samo kdor sam je plemenit, plemenitost zna ceniti. Tebi, ki lepši si od leva, naklonjena jaz hočem biti."

Stresla je vejo, da je padlo obilo sadov na tla. Ko pa je drevo slišalo priliznjene besede obeh, je jezo zaklicalo:

"Poberita se lažnivca! Mrhovina je za vaju dobra. Govorita o plemenitosti in lepoti, a dobro vesta, da sta podla!"

In streslo je veje, da so zahreščale. Oba lažnivca pa sta v strahu zbežala.

OSRAMOČENA BRAHMANKA

Nekoč je živel mlad brahman, ki je bil izvrsten lokostrelec. Njegov učitelj mu je dal svojo hčerko za ženo. Brahman se je z njo napotil v Benares. Med potjo sta prišla v pokrajino, kjer zaradi preobilice divjih slonov nista videla žive duše. Sicer pa so ju ljudje že prej opozorili na to, toda mladi lokostrelec se ni brigal za nevarnost.

Sredi gozda sta srečala slona. Brahman je izstrelil puščico in zadel slona v čelo, da je bil pri priči mrtev obležal. Šla sta dalje ter prišla v drug gozd. Tam je taborilo pedeset roparjev. Sedeli so pravkar pri kosilu. Ko so ju zagledali, se je vsem zahotelo nakita in lepe obleke brahmanke. Roparski glavar pa je takoj spoznal, da je prišlec nenavaden človek ter tovarišem ni dopustil, da bi se ga dotaknili. Brahman je poslal k njemu ženo, da si izprosi raženj mesa. Glavar je v to privolil, razbojniki pa so menili: "Zakaj bi onadva jedla, kar smo mi spekli?" - Dali so ženi raženj nepečenega mesa. Lokostrelec se je strašno razjezil, ker ni dobil pečenega mesa. Razbojniki pa so mu začeli groziti, češ, kaj smo mi babe in on edini mož?

In začela se je borba. Lokostrelec je naposled z devetinštiridesetimi strelicami usmrtil devetinštirideset roparjev. Za glavarja pa ni imel nobene več. Ker je bil močnejši je vrgel roparja na tla, mu pokleknil na prsi ter dejal svoji ženi, naj mu da meč, da mu odseka glavo. Ženi pa se je razbojnik zasmilil.

Dala je meč možu tako, da je držaj v roke dobil ropar nožni del pa mož. Ropar je potegnil meč ter strelcu odsekal glavo.

Ženo pa je odvedel s seboj. Medpotjo mu je pripovedovala, da je hčerka svetovno znanega učitelja v Takkasili in da jo je oče poročil s tem lokostrelcem, ker je bil njegov učenec prav tako spreten umetnik v lokostrelstvu kakor njen oče učitelj. - Tedaj pa si je mislil ropar: "Svojega moža je usmrtila, enako bo storila tudi z menoj. Zapustil jo bom!"

Na nadaljni poti pa sta prišla do reke, ki je bila sicer plitva, takrat pa je valovila. "Draga," ji je rekel, "v tej vodi živi strašen krokodil. Kaj naj storiva?" - "Gospod, zaveži culo iz mojega vrhnjega krila, spravi noter nakit ter ga odnesi na drugo stran reke. Potem pa pridi pome!" - "Dobro," je rekel ropar, spravil je nakit v culico, stopil v reko ter se vedel, kot bi hotel uiti krokodilu. Ko je prebrodil reko pa je odšel svojo pot dalje. Ona pa je kričala za njim: "Gospod, kam greš? Zakaj

me zapuščaš? Vrne se in vzemi me s seboj!" Ropar pa ji odvrne: "Gotovega prijatelja si zamenjala za negotovega. Zaradi mene si zavrgla moža in tako bi najbrž storila tudi z menoj. Ne jaz grem naprej!"

In odšel je z njenim nakitom. Ona pa se je v žalosti bridko jokala.

Prav takrat pa se je Sakka (kralj triintridesetih bogov) razgledoval po svetu in uzrl brahmanko, ki je ob enem izgubila svojega moža in zaščitnika.

"Hočem ji predočiti njen greh ter jo osramotiti," je rekel, ter se v spremstvu Matalija (voznik) in Pandjasikhaja (igralec na indijsko kitaro) napotil z nebes.

Ko so dospeli na obrežje reke, je rekel Sakka: "Ti Matali, postaneš riba, ti, Pandjasikha pa ptič, jaz pa se spremenim v šakala ter stopim pred brahmanko z mesom v gobcu. Potem skoči ti Matali iz vode ter padi predme, jaz pa bom izpustil meso iz gobca ter poskočil, da ugrabim tebe. V tistem trenutku pa zagrabi ti Pandjasikha, za kos mesa ter odleti v zrak, in ti, Matali skoči v vodo!" - "Dobro, gospod!" sta rekla.

Matali se je spremenil v ribo, Pandjasikha v ptico, Sakka pa je v podobi šakala z mesom v gobcu stopil pred ženo. Riba je šinila iz vode ter padla pred šakala. Ta je izpustil meso iz gobca ter planil za ribo, riba pa je skočila v vodo. Ptič je zagrabil za meso in odletel. Šakal pa je nato ves potrten sedel na tla in strmел v grmovje.

Ko je videla žena ta prizor je rekla: "Željan izmenjave si prišel ob meso in ribo," ter se glasno zasmejala. Šakal pa je rekel: "Kdo se tu smeje iz vsega grla? Mar bi se jokala!" - Ona pa reče: "Tvoj dovtip je bil slab, šakal. Ob meso in ribo si ubožec!" - Šakal: "Lahko je videti pogoške drugih. Svojih pa ne vidiš. Ob moža si in ob ljubimca. Meni se zdi, da tebi še manj cveto rože! - Kdor ukrade ilovnato skledo,

ukrade bržčas tudi kovinsko. Kakor si pravkar storila boš storila tudi prihodnjič!"

Ko ji je tako vzbudil sram, se je vrnil na svoj božanski prestol.

POVRAČILO

V travi ob gozdu je gnezdila prepelica; njeni mladiči so že zlezli iz jajčec.

V bližini je prebivala čreda slonov, kateri je načeloval plemenit, bel slon.

Nekega dne je prepelica z grozo opazila, da se čreda bliža njenemu gnezdju.

Šla je nasproti belemu slonu in ga z dvignjenimi peruti prosila:

"Gospod knez gozda, prizanesi mojim otrokom."

Beli slon je odgovoril: "Ne boj se, varovati hočem tvoj narod."

Postavil se je nad gnezdo, dokler ni šla vsa čreda mimo.

Nato je rekel: "Pred temi sem te lahko ubranil; toda prišel bo drugi, ki je trd in neusmiljen; prosi tudi njega, naj te varuje."

Prepelica je odletela drugemu slonu naproti, ga spoštljivo pozdravila, dvignila peruti in ponižno prosila, da bi prizanesel njenim otrokom.

Slon pa je rekel: "Kaj me briga prepeličji zarod. S svojo levo nogo jih pohodim na tisoče."

Stopil je na gnezdo, pomečkal mladiče in odvihral s svojo čredo.

Prepelica je odhitela na drevo in od tam gledala opustošenje. Nato je rekla:

"Le pojdi morilec; kmalu boš spoznal moč neznatnega ptička, s katerim si tako kruto ravnal."

Odletela je k vrani, s katero je živela v prijateljstvu. Ta jo je vprašala:

"Kaj lahko storim zate?"

Prepelica ji je odgovorila: "Samo majhne usluge te prosim. Pojdi k onemu belemu slonu in izkljuvaj mu eno oko."

Vrana ji je to obljubila, in prepelica je odletela k muhi, ki ji je bila tudi prijateljica. Ta jo je vprašala:

"S čim ti lahko ustrežem?"

"Samo majhne usluge te prosim," je rekla prepelica, "ko bo vrana slonu izkljuvala oko, izleži jajčeca v njegovo rano."

Muha ji je to obljubila in prepelica je odletela k žabi, s katero je živela v prijateljstvu. Tudi ta jo je vprašala, česa si želi in prepelica ji je rekla:

"Ko bo slon oslepel, izvabi ga gor po skalovju, dokler ne pogine."

In vse se je zgodilo, kot je želela prepelica.

Slon je oslepel, in ker so ga mučile bolečine, je begal sem ter tja, da bi našel vodo. Tedaj je slišal regljanje žabe; sledil je temu glasu in

se povzpел na skalo. Źaba pa je skočila s skale, hoteč jo slediti je padel v prepad in se ubil.

Ko je prepelica videla mrtvega sovražnika, je vzkliknila:

"Premagala sem te, čeprav sem tako neznatna, da si lahko z eno nogo poteptal tisoč meni enakih!" ter je odletela.

ZAJEC, OPICA, ŠAKAL IN VIDRA

V času kralja Brahmadatte se je Bodhisattva prerodil v zajca ter živel v gozdu. Gozd je na eni strani obdajalo predgorje, na drugi strani reka in na tretji je nanj mejila vas.

Bodhisattva je imel tri prijatelje: opico, šakala in vidro. Ti trije modreci so živeli skupno. Podnevi so si nabavljali hrano, zvečer pa so se shajali. Modri zajec je ostale poučeval, kako naj delijo milost in kako naj se držijo postnih običajev. Te opomine so si dobro zapomnili. Po nauku je odšel vsak v del goščave, kjer je imel bivališče, ter tam ostal.

Tako je mineval čas. Nekega dne pa je Bodhisattva pogledal v nebo ter zagledal luno. In ko je razbral iz luninega svita, da se bliža spet postni dan, je rekel tovarišem: "Jutri je post. Držite se ga strogo. Če pride kak berač mu dajte jesti in kar ostane, použijte!"

Zjutraj zarana je najprej vidra odšla, da si poišče hrane. Prišla je na obalo reke Gange. Ob tistem času pa je ribič ujel sedem rdečih

krapov, jih nataknil na trto, pokril s peskom ter se oddaljil na ribolov po reki navzdol. - Vidra je zavohala ribe, odgrebla pesek ter jih privlekla na plano. Trikrat je zaklicala: "Čigave so ribe?" In ker ni videla nikogar, je z zobmi prijela za trto ter krape odnesla v svoje prebivališče.

"Ko pride čas, jih pojem." si je mislila, ter se ulegla in premišljevala o opravljanju dolžnosti.

Tudi šakal je šel iskat hrane. V koči poljskega čuvaja je opazil dva različna mesa, kuščarja in skledo kislega mleka. Trikrat je zaklical: "Čigava last je to?" In ker ni videl nikogar, si je prek vratu nadel vrv za skledo z mlekom, zagrabil z gobcem raženj z mesom in kuščarjem ter

vse odnesel na kraj, kjer je bival. "Kadar bo čas, bom jedel," si je mislil ter legel in premišljeval o izpolnjevanju dolžnosti.

Tudi opica je odšla v gozd, si natrgala sveženj mangovega sadja ter ga spravila v svoj brlog. "Ko pride čas ga pojem," je menila ter legla in premišljevala o izpolnjevanju dolžnosti.

Bodhisattva pa je legel na svoje ležišče ter premišljeval: "Ko pride čas, pomulim svojo travo. Če pridejo berači k meni, jim vendar ne morem ponuditi trave, nimam pa ne sezama, ne riža, ne česa drugega. Ker nimam drugega jim bom ponudil svoje lastno meso."

Moč pa, ki je izhajala iz takega pojmovanja dolžnosti, je razvnela kamniti, z belo volneno preprogo odeti sedež boga Sakke. - Sakka je premišljeval, da bi spoznal, zakaj se je sedež razvnel. Sklenil je preiskusiti zajca. Najprej je stopil na kraj, kjer je stanovala vidra ter se ji približal v podobi brahmana. "Kaj hočeš, brahman?" je vprašala vidra. - "Modra vidra, če mi daš kaj hrane, izpolnim puščavniške dolžnosti postnega dne." - "Dobro," je odgovorila vidra, "dam ti hrane," ter mu ponudila onih sedem rdečih krapov, ki jih je na obali izkopala iz peska. "Jej in prenoči pri meni v gozdu!" - "Pozneje," je odgovoril brahman ter odšel k šakalu.

Tudi ta ga vpraša: "Brahman, zakaj stojiš tukaj?" in brahman je odgovoril tako kot vidri. "Dobro," je rekel šakal, "dam ti kuščarja, skledo kislega mleka in dva različna mesa, vse kar sem odnesel iz čuvajeve koče. Jej in ostani v gozdu!" - "Le pusti, je že dobro," odgovori brahman, "bom pozneje pomislil na to," ter odšel k opici.

Tudi ta ga je vprašala: "Brahman zakaj stojiš tu?" Na kar je ponovil odgovor. "Dobro," je dejala opica, "lahko ti dam zrelih mangov, sveže vode in hladne sence na lepem kraju. Jej in ostani čez noč v gozdu!" - "Pusti to, pridem kasneje," je odgovoril brahman ter se napotil do modrega zajca.

Zajec ga je vprašal: "Zakaj stojiš tu?" In brahman je odgovoril kako in kaj. Bohdisattva pa je veselo vzkliknil: "Brahman, prav si storil, da si k meni prišel po jed. Dal ti bom dar, ki ga do sedaj še nisem dal nikomur. Ti sam se ne baviš z ubijanjem bitij. Pojdi dragi, poišči drv in zaneti ogenj. Ko boš gotov, mi pridi povedat. Samega sebe bom žrtvoval ter skočil v ogenj. Ti pa boš použil pečeno meso ter opravljal puščavniške dejavnosti. Nimam ne sezama, ne riža, ne fižola. Speci mene na ognju ter ostani v gozdu!"

Ko je Sakka to slišal, je s svojo nadnaravno močjo ustvaril plamteč ogenj ter rekel Bodhisattvi, da je ogenj pripravljen. Zajec se je vzdignil z ležišča na travi ter skočil do grmade. "Če je morda kaj živalic v moji dlaki naj ne poginejo," je rekel, si trikrat stresel dlako in kakor kraljevi labod med lotosi skočil na žareče oglje. Ogenj pa mu ni ožgal niti dlačice na koži. Bilo je kakor, da bi skočil v sneg. Obrnil se je k Sakku, rekoč: "Brahman, ogenj, ki si ga zanetil, je mrzel kot led. Niti dlačice na moji koži ne more ožgati. Kaj to pomeni?" - "Modrec, jaz nisem brahman, marveč Sakka in sem te hotel preiskusiti. Naj spozna tvojo krepost vesoljni vek!" In zmečkal je skalo ter z njenim sokom zaznamoval zajčevo podobo v lunini plošči. Nato se je poslovil od njega ter se vrnil na svoj božji prestol.

Štirje modreci pa so še naprej živeli v slogi. Izpolnjevali so postave in postne šege ter na koncu dni odšli vsak po svoji zasluženosti.

UBOGLJIVI SLON

Ko je Mojster na svojem prvem potovanju došel v Kapilapuro je svojega najmlajšega brata, princa Nanda pregovoril, da postane puščavnik. Ko sta stopila iz palače, ju je zagledala Nandova žena Janapadakaljani, ki je pravkar zrla skozi okno. Klicala je za Nandom: "Kmalu se vrni, dragi mož!"

Teh besed pa Nanda ni mogel pozabiti in bil je ves otožen in žalosten. Lice mu je čedalje bolj bledelo in po vsem telesu so se mu nabrekli žile.

Ko je Mojster opazil to spremembo, je dolgo premišljeval, kako bi iz svojega brata mogel napraviti arhata (tisti, ki doseže nirvano že na zemlji). Stopil je do njega, sedel na pokazani mu prostor ter vprašal: "Ali si srečen v tem stanu Nanda?" - "Nisem srečen, častitljivi, ker mi je srce preveč vdano Janapadakaljani." - "Ali si že kdaj potoval po Himalaji, Nanda?" - "Še nikdar, častiti." - "Tedaj pojdiva enkrat tja." - "Nimam one čudežne moči, da bi mogel priti tja." - "Jaz te popeljem, Nanda," je odvrnil Mojster. Na kar je učenca prijel za roko ter se z njim vzdignil na višino. Medpotjo mu je pokazal pogorišče na polju in opico, ki je sedela na obžgani veji. Opica ni imela ne nosu, ne repa več, dlaka pa ji je bila osmojena, skratka bila jo je le še s krvjo zamazana koža. - "Ali jo vidiš, Nanda?" - "Vidim častiti." - "Dobro si jo zapomni." –

Nato mu je razkazal šestdeset milj dolgo ravnino Manosila, sedem velikih jezer, jezero Anotatta, pet velikih rek in himalajsko pogorje, ki

so ga krasile zlate, srebrne in demantne gore, da se je zrcalilo v tisočeri krasoti. –

"Ali si že videl nebo triintridesetih bogov, Nanda?" ga vpraša Mojster.
- "Nisem ga še videl, častitljivi." - "Tedaj pojdi, Nanda, jaz ti ga pokažem." –

In odvedel ga je tja ter sedel na kamniti z belo volneno preprogo prekriti sedež. Približal se mu je kralj bogov Sakka v spremstvu vseh bogov obeh višjih božjih svetov, pozdravil Mojstra ter sedel tik njega.
- Tudi petindvajset milijonov Sakkhovih služkinj in petsto božjih deklic z golobjimi nogami je prihitelo spoštljivo pozdraviti Mojstra. Posedle so ob njunih straneh.

Mojster pa je povzročil, da je Nanda te božje deklice zrl s čedalje bolj naraščajočim zanimanjem. "Ali vidiš, Nanda, golobjenožne božje deklice?" - "Vidim jih, častitljivi." - "Kdo je lepši, te ali Janapadakaljani?" - "Častitljivi, Janapadakaljani je v primerjavi s temi deklicami kakor ožgana opica, katero sva videla." - "In kaj hočeš tedaj storiti, Nanda?" - "Kaj naj storim, častitljivi, da zrem večno te božje deklice?" - "Kot puščavnik moraš živeti." - "Če mi to jamčiš, častitljivi, postanem puščavnik." - "Naj bo, jamčim ti." –

Nanda ni mogel več vztrajati v nebesih ter je rekel Mojstru: "Ne zgublajva časa, častitljivi! Pojdiva! Postanem puščavnik!"

Mojster se je z njim povrnil v Jetavano in - Nanda je postal puščavnik. Buddha pa je vsem predstaviteljem svojega nauka razodel, da je svojemu najmlajšemu bratu Nandu v nebesih trintridesetih bogov moral jamčiti, da bo večno gledal božje device v nebesih.

Načelnik reda, Sariputta je stopil k Nandu ter rekel: "Ali je res, kakor pravijo, da si spričo zbranih bogov obljubil živeti puščavniško, če ti Mojster jamči, da se boš prerodil v raju božjih devic? In če je to res, ali ne živiš tedaj kot puščavnik tukaj zaradi teh devic? Če pa radi

teh živiš puščavniško življenje, kakšen razložek je potem med teboj in delavcem, ki dela za plačo?"

Tako je Sariputta v Nandu vzbudil čut sramu in uničil poželenje. - "Oh storil sem nekaj, kar ni prav," je vzdihoval Nanda ter je od takrat vse svoje moči osredotočil na to, da postane arahat. Stopil je k Mojstru ter mu dejal: "Častitljivi, razrešim te tvoje obljube!" na kar je Mojster odvrnil: "V trenutku, ko si postal arahat, o Nanda, sem bil že razrešen obljube."

Ko so menihi, ki so izvedeli o stvari, nekega dne govorili o tem, je pristopil k njim Buddha ter rekel: "Ne samo sedaj, že v prejšnjem svojem življenju je bil Nanda pristopen za opomine." In povedal jim je tole prigodo iz Nandove preteklosti:

Za časa kralja Brahmadatte v Benaresu se je Boddhisattva prerodil v družini krotilcev slonov. Ko je odrasel, je postal mojster v umetnosti krotitve slonov, zato je stopil v službo vladarja, ki je bil sovražnik benareškega kralja. Ta vladar pa se je hotel polastiti benareškega kraljestva.

Stopil je z Bodhisattvo na državnega slona ter odšel z veliko vojsko proti Benaresu. - Obkolil je mesto ter poslal kralju pismo, naj mu izroči kraljestvo ali pa naj se bojuje. Brahmadatta je odgovoril, da se bo bojeval. Zaukazal je četam naj zasedejo obzidje, vrata, stolpe in obronke zidovja ter se postavijo v obrambo.

Sovražni kralj je sedeč na državnem slonu tega z ostjo naganjal proti mestu. "Naskočil bom mesto, usmrtil sovražnika ter zavojeval kraljestvo," tako je mislil in govoril.

Slon pa se je splašil, ker so nanj metali vroče blato in kamenje ter se je začel umikati. Tedaj ga ogovori krotilec: "Če se bojuješ doma, si drzen. Ne spodobi se, da se sedaj umikaš. Izruvaj stebre, razderi spono, razbij obod ter udari skozi vrata!"

Slon je tedaj pogumno stopil naprej, se z rilcem oklenil stebrov, ki jih je izruval kot gobe, podrl obod nad vrati, raztrgal spone, zrušil mestna vrata ter vdrl v mesto. In mesto je zavojeval sovražnik. –

"Glejte, takrat je bil Nanda slon, Ananda kralj, jaz pa krotilec slona."

RAZSODNIK

Samica je nekoč rekla svojemu možu, šakalu: "Ljubi mož, tako si želim jesti svežega lososa. Ako me ljubiš, prinesi mi ga."

Šakal ji je odvrnil: "Nič lažjega kot to; kmalu ti ga prinesem."

Krenil je k reki in se previdno plazil ob bregu.

V istem času sta stali ob vodi dve vidri in čakali na plen. Starejša je zagledala veliko ribo, skočila in jo pograbila za rep. Toda riba je bila velika in bi bila skoraj potegnila vidro za seboj. Mlajša vidra ji je priskočila na pomoč in z združenimi močmi sta privlekli ribo na obrežje.

Mlajša vidra je rekla: "Sestra, razdeli ribo."

"Ne," je odvrnila starejša, "brez tvoje pomoči bi je nebi ujela; deli jo ti."

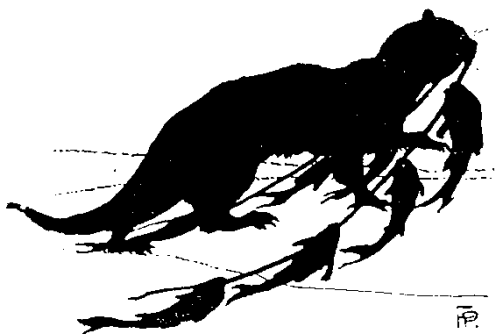
Ko sta se tako prepirali, se jima je približal šakal, in rekli sta

mu: "Ne moreva se zediniti, katera izmed naju naj deli ribo; bodi torej tako dober in jo razdeli ti nama."

Šakal jima odgovori: "Čutim se počaščenega zaradi vajine ponudbe. Vajen sem že biti razsodnik, prepričani bodita, da bom ribo pravično razdelil."

Vzel je ribo, ji odtrgal glavo in rep in rekel:

"Ta, ki ribo prva je uzrla,
starejša, glavo pač dobi;
mlajša ji je pomagala,
zato rep se ji dodeli;
da moj trud ne bo brezplačen,
naj me ostanek doleti."

S temi besedami je pograbil ribo in zbežal.

Prepire vžiga nam zavist.
Iz vljudnosti se tepe le bedak;
od krega dveh ima korist
pretkani tretji le lisjak.

KAČA V VREČI

Živel je star brahman, ki je prosjačil po svetu. Ko si je prihranil tisoč kahapanov, jih je dal shraniti pri sosedu brahmanu, ter se spet oddaljil po beraški poteh.

Medtem pa je sosed porabil izročeni denar. Namesto denarja pa je dal beraču svojo hčer za ženo. Ta pa je bila zelo mlada in nestanovitne narave.

Da bi mogla nemoteno sama uživati srečo, se je hotela svojega moža znebiti. Rekla mu je: "Ne morem več delati. Preskrbi mi sluškinjo!" - "S čim jo bom pa plačal?" ji odgovori brahman. "Priberači si denar in mi jo pripelji!" In dala mu je usnjato vrečo, ki jo je napolnila s praženo kašo.

Ko si je brahman izberačil sedemsto kahapanov, se je napotil domov, češ sedaj imam že dovolj za nakup sužnje ali sužnja.

Na poti se je ustavil ob vodi. Odprl je usnjato vrečo, pojedel nekaj kaše ter šel po vodo, ne da bi prej vrečo spet zavezal. Črna kača pa, ki

G. S. S. S.

je živela v drevesni votlini, je zavohala praženo kašo, zlezla v vrečo, se naužila kaše ter tu v kolobarju zvita zaspala. - Brahman se je vrnil, zvezal vrečo ter se oddaljil proti domu.

Na poti skozi gozd pa ga je nagovorilo drevesno božanstvo: "Brahman, če se na poti ustaviš, boš moral umreti. Če pa prideš domov, bo morala umreti tudi tvoja žena!" Rekoč te besede, je božanstvo drevesa izginilo. Ves preplašen je brahman dospel do mestnih vrat.

Bil pa je ravno postni dan. Na ulici je pridigal kraljevi svetnik Bodhisattva-Senaka. Ko je brahman videl toliko ljudstva, ki je drvelo na prostor, kjer je pripovedoval Senaka, je vprašal mimoidoče kam gredo. In povedali so mu, da pridiga danes modri Senaka. Brahman si je mislil: "Če je moder, kakor pravijo, tedaj me bo pač rešil bojazni." In pristopil je k zborovalcem ter držeč svojo vrečo na ramah, je poslušal pripoved.

Tedaj pa ga je zapazil Senaka ter si dejal v mislih: "Vsi me poslušajo radostni in vznemirjeni nad mojimi besedami, le oni brahman tam je žalosten in potrtn. Osvobodim ga žalosti." - In odgovoril ga je: "Brahman, jaz sem modri Senaka. Rešim te žalosti, le zaupaj mi!"

Brahman mu je razodel, kaj mu je med potjo reklo drevesno božanstvo. Šele sedaj je Senaka zapazil vrečo na brahmanovih ramah in takoj se mu je dozdelo: "Tu notri mora biti kača!" Predstavil si je v duhu ves dogodek, kako je brahman pustil odprto vrečo, ko je šel zajemat vodo in kako je vanjo zlezla kača, ki bi ga pičila, ko bi posegel v vrečo. "Ta kača," si je mislil, "mora biti pač pogumna in neustrašna, zakaj se še ne zgane, čeprav udarja vreča ob suha brahmanova rebra."

Vprašal je brahmana: "Ali imaš kašo v vreči, brahman?" - "Da." - "Kje si takrat sedel?" - "V gozdu pod drevesom." - "Ali si zavezal vrečo, ko si šel pit vodo?" - "Nisem je zavezal." - "Pa si vendar

pogledal v vrečo, ko si se vrnil?" - "Ne zavezal sem jo, ne da bi pogledal notri." - "Brahman, prepričan sem, da je zlezla v vrečo kača, ki jo je privabil vonj pražene kaše. Vzemi vrečo z rame, postavi jo sredi zborovalcev na tla ter odstopi za par korakov! Potem vzemi palico in udari po njej! In videl boš, kako se pojavi sikajoča kača. Prost pojdeš domov!"

Brahman je storil, kakor mu je bil svetoval Senaka. - V zahvalo mu je hotel podariti onih sedemsto khapanov, ki si jih je priberačil. Senaka pa je zavrnil darilo ter mu dodal še tristo khapanov, tako, da je imel sedaj tisoč khapanov. Nato pa ga je vprašal: "Kdo te je poslal na beraško pot?" - "Moja žena." - "Ali je žena stara ali mlada?"

- "Ej mlada je." - "Potem pa te je gotovo poslala na pot, da lahko živi povsem nemoteno. Če ji poveš, da si prinesel tisoč khapanov, ti jih odvzame in jih podari drugemu. Svetujem ti, da skriješ denar, preden se vrneš domov."

Brahman je novce skril pod drevesom ter se pod večer vrnil domov. Žena pa je bila v družbi prijatelja. "Žena!" je zaklical brahman, stoječ pred vrati. Komaj je slišala njegov glas, je brahmanu odprla duri, prijatelja pa porinila skozi vrata, rekoč mu, naj malce počaka zunaj. - Vstopeč v hišo najprej pogleda v vrečo in ker tam ni nič našla, je vprašala: "Kaj si vse priberačil brahman?" - "Tisoč khapanov." - "Kje pa jih imaš?" - "Skril sem jih pod tem in tem drevesom. Jutri pojdeva ponje." –

Žena pa se je za trenutek odstranila ter vse povedala prijatelju pred vrati. Ta si je seveda denar takoj prisvojil, kakor bi ga sam skril pod drevesom.

Ko brahman drugega dne ni našel denarja, je šel k Senaki ter mu potožil. Senaka ga je vprašal: "Ali tvoja žena podpira brahmane?" - "Da podpira jih." - "In podpiraš jih tudi ti?" - "Da tudi jaz." Tedaj mu je Senaka izročil denarja za prehrano enega tedna ter dejal: "Pojdi in

povabi prvi dan štirinajst brahmanov, sedem ti in sedem tvoja žena in pogostita jih. Od drugega dne dalje pa povabi vedno enega manj, tako, da sta sedmi dan samo še dva brahmana vajina gosta, eden na tvoji strani in eden ženin prijatelj in ko zapaziš, da je oni brahman, ki ga je povabila tvoja žena, stalni hišni gost, mi to povej!"

Brahman je storil tako ter šel potem k modrecu, rekoč: "Sedaj sem našel brahmana, ki stalno hodi k obedu." - Bodhisattva si je dal privedi tega brahmana ter mu rekel: "Ali si ti onih tisoč khalpanov, ki so last tega brahmana vzel izpod drevesa?" - "Ne, modrec." - "Ti gotovo ne veš, da sem jaz modri Senaka. Jaz napravim, da prineseš denar!" - Tedaj je oni ves prestrašen priznal, da je on vzel denar. - "In kaj si storil z denarjem?" - "Skril sem ga."

Bodhisattva je tatu prisilil, da je brahmanu izročil khapane, nakar ga je sodišče pognalo iz mesta. Tudi brahmanovo ženo je dal kaznovati, brahmanu pa je izkazal mnogo časti ter ga pridržal pri sebi.

O PREDRZNEM ŠAKALU

Nekega dne se je lev vračal v svoj brlog, ko je raztrgal in požrl bivola. Na poti je srečal šakala. Ta je v strahu legel na trebuh, ker je videl, da ne more zbežati. Lev ga je vprašal:

"Kaj želiš?"

"Služil bi ti rad, gospod," je odgovoril šakal.

"Naj se ti izpolni želja," je rekel lev, ga vzel s seboj v brlog in mu nosil vsak dan meso.

Šakal je v dobri oskrbi postal velik in debel, a obenem tudi prevzeten. Šel je k levu in rekel:

"Gospod, ne ljubi se mi več jesti vaših ostankov. Dovolj sem močan, da sam ubijem slona. Ostanite doma; danes vam jaz prinesem ostanke svojega plena."

Lev pa mu je odgovoril:

"Ne stori tega! Ti ne moreš premagati slona. Bodi pameten poslušaj moj nasvet in ostani doma."

Šakal pa je zapustil brlog, zarjovel in se mogočno pretegnil kakor lev.

Na robu gozda je zagledal slona. Mislil si je: "Tega bom ubil."

Z vso silo ga je napadel; toda slon se ga je otesel in mu s sprednjo nogo zdrobil glavo. Nato je nemoteno odkorakal dalje.

ŽELVA IN GOSKI

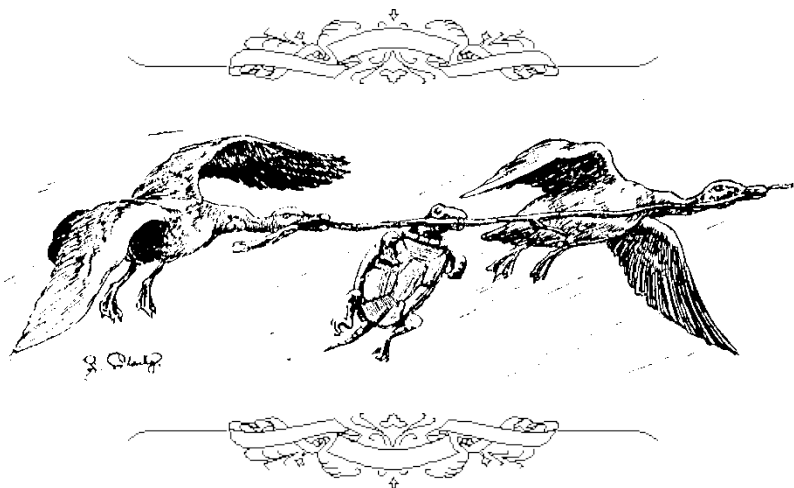

V prejšnjem svojem življenju je bil Bodhisattva kraljev svetovalec. Kralj Brahmadatta je bil zelo blebetav, da sploh nihče ni mogel do

besede, če je on govoril. Bodhisattva je dolgo premišljeval, kako bi ga odvadil te grde razvade.

V tistem času pa je v nekem ribniku pod Himalajo živela želva. Z njo sta se spoprijateljili dve goski. Dejali sta ji neki dan: "Draga želva, najina domovina v zlati jami na gori Cittakuta v Himalaji je zelo prijazen kraj. Pojdi z nama!" - "Kako pa naj pridem tja?" - "Nesli te bova, če znaš držati jezik za zobmi in, če ne črkneš besede." - "Bodite brez skrbi, molčala bom, samo nesita me tja!" - "Dobro," sta odgovorili gosi ter rekli želvi, naj se zagrizi v palico, sami pa sta vsaka na drugem koncu s kljuni prijeli za palico. Tako so vse tri odletele po zraku.

Vaški otroci pa so videli, kako sta gosi nosili želvo na palici, zato so začeli kričati: "Dve goski nosita želvo na palici!" - "Če me nosita moji prijateljici, vas to prav nič ne briga, malopridneži!" je hotela reči želva, tedaj pa je bila - ker sta gosi leteli zelo hitro - že nad kraljevo palačo v Benaresu ter je padla na dvorišče, ker je med govorjenjem izpustila palico, v katero se je bila zagrizla. Razčesnila se je na dvoje. Ljudje pa so vpili: "Želva je padla na dvorišče!"

Kralj je z Bodhisattvo in svojimi ministri stopil na dvorišče in, ko je zagledal želvo je vprašal Bodhisattvo: "Kaj je zakrivilo padec te želve?" Tedaj je razmišljal modri svetovalec: "Dolgo sem premišljeval, kako bi poučil kralja. Ta želva se je gotovo spoprijateljila z gosema in te sta ji rekli, naj se zagriže v palico, da jo poneseta na Himalajo. Želva je gotovo slišala koga govoriti in, ker ni znala držati jezika za zobmi, je spregovorila in spustila palico, padla je iz višine in se razčesnila." In rekel kralju: "Veliki kralj! Blebetavci, ki nikdar konca ne najdejo v govoru, so zapadli nesreči. Želva si je sama ugonobila življenje, ker je spregovorila, ko je držala palico z zobmi. To nas uči: Prava beseda v pravem času. Želva je, kakor vidite, poginila zaradi blebetavosti!"

Kralj je sprevidel, da je Bodhisattva namignil nanj, ter se je od takrat naprej odvadil blebetanja.

OPICE ČUVAJKE NASADOV

Za časa kraljevanja Brahmadatte v Benaresu so ob priliki ugodnega stanja zvezd oznanili ljudstvu, da se bo v mestu vršilo veliko slavlje. Odkar so prebivalci čuli prvi udarec na boben, je vsakdo mislil le na to svečanost.

Takrat je na kraljevem vrtu živelo mnogo opic. Čuvaj nasadov si je mislil: "V mestu so razglasili, da se bo vršilo veliko slavlje. Zaukazal bom opicam, naj pridno zalivajo nasade, sam pa se udeležim praznovanja."

Stopil je k poglavarju opic ter dejal: "Dragi glavar! Ve opice imate vendar toliko koristi od vrta: obirate cvetje, sadje in brstje. V mestu

so razbobnali veliko veselico, katere bi se rad udeležil. Ali bi ve med tem časom zalivale drevesca?" - "Pa dobro vršite nalogo!" je priporočal paznik ter jim izročil usnjatih cevi in čebrov za zalivanje sadik.

Opice so zalivale drevje z usnjatimi cevmi in čebri. Opičji poglavar pa jim je rekel: "Čujte opice! Varčujte z vodo. Preden vlijete vodo na drevesca, jih izruvajte ter si oglejte korenine. Če korenijo globoko vlijte veliko vode, drugače pa manj. Pozneje bomo morebiti težko dobili vodo." Opice so tako storile.

Moder mož pa, ki je opazoval kako so opice pustošile po kraljevem vrtu, jih je ogovoril: "Opice, zakaj ruvate mlada drevesca, ter jih zalivate po dolžini korenin?" - "Tako nam je naročil naš glavar," so odgovorile.

Ko je modrec to slišal si je mislil: "Saj, če hoče bedak storiti kaj dobrega in koristnega, napravi le zlo." In doda: "Kdor je zgolj za škodo sposoben, ne prinaša sreče, tudi če hoče koristiti. Norec dobro le ruši. - Tako delajo opice v vrtu."

V SLOGI JE MOČ

V nekem gozdu blizu Benaresa se je nastanila jata prepelic. Kaj kmalu jih je izsledil lovec ter je nič hudega sluteče ptice zvalil v svojo bližino oponašajoč njihov glas. Ko se jih je dovolj nabralo, je vrgel čez nje mrežo in spravil ulete prepelice v košaro ter jih odnesel v mesto na prodaj.

Nekega dne je ena izmed prepelic rekla tovarišicam:

"Ta lovec nas bo pogubil, saj je uničil že polovico naše jate. Vem za sredstvo, da nas ne bo mogel več ujeti: Ko bo vrgel mrežo čez vas, vtaknite glave skozi zanke ter odletite z mrežo vred na varno. Potem bomo mrežo vrgle v grmovje, da se bo lovec še bolj razjezil."

Predlog je vsem zelo ugajal, in ko je lovec spet vrgel mrežo čez nje, so se vse obenem dvignile in vrgle mrežo v grmovje; od tam pa jo je lovec izvelkel z velikim trdom.

Mnogokrat so si na ta način rešile življenje.

Nekega dne pa je neka prepelica pri iskanju hrane sunila tovarišico v glavo. Ta je jezo zaklicala:

"Kdo si je dovolil kaj takega?"

Druga ji je rekla: "Ne bodi huda; nisem tega storila namenoma."

Toda tovarišica se ni hotela pomiriti in se je še nadalje kregala in zmerjala. Prepira pa ni in ni bilo konec, kmalu pa se jima je približal lovec in na obe vrgel mrežo.

"Potrudi se sedaj!" je zaklicala užaljena prepelica tovarišici.

"Ti si začela prepir," ji odgovori druga, "zato ti dvigni mrežo."

Ko sta se tako prepirali je lovec pograbil mrežo in ves vesel plen odnesel domov.

SOVA KRALJICA PTIC

Nekoč - v starih časih - so si ljudje izbrali postavnega, lepega in v vsakem oziru popolnega moža za kralja. Tudi četveronožci so si izvolili kralja, namreč leva, in ptice v velikem morju ribo Anando.

Nato pa so se ptice sešle na peščenem kraju v gorovju Himalaji ter

modrovale: "Ljudje imajo kralja, četveronožci in ribe imajo kralja, samo me ga še nimamo. Ni dobro biti brez glavarja. Tudi me si ga moramo poiskati. Toda koga bi volile?"

Ogledovale so se naokrog in ugajala jim je - sova. "Ta nam je všeč," so rekle. Tedaj pa je neka ptica trikrat ponovila predlog, da se spozna na mišljenje vseh. Pri tretji ponovitvi pa se je vzdignila vrana ter zavreščala: "Če že sedaj pači svoj obraz, ko smo jo izvolile za kraljico, kako se bo šele mrščila, ko se ujezi! Tedaj bi se razkropile kot sezamova zrna, ki jih vržete v vročo ponev. Meni sova ni pogodu! Sicer ste jo soglasno izbrale za kraljico, toda oprostite mi, da se drznem oporekati."

In ptice so odgovorile: "Kar je prav in pošteno, lahko poveš. Prav rade ti dovolimo, saj najde zrno tudi mlad in majhen ptič, ako je razumen." In vrana je odgovorila: "Sova mi ne prija, prijateljice. Le pogledjte njeno lice! In sedaj je vesela, kakšna pa bo šele, ko se razsrdi." Nato se je dvignila v zrak ter vreščala: "Meni ni všeč, meni ni všeč!" Tudi sova se je dvignila ter ji sledila. Od tedaj se sovražita.

Ptice pa so si za kralja izbrale laboda, nato pa so se razšle.

SKOPUH

V Benaresu je nekoč živel veletrgovec Iliza po imenu, ki je imel ne samo osemsto milijonov, ampak vse mogoče človeške napake. Bil je kruljav, krivogled in plešast. Kakor njegovo telo, je bila grda tudi

njegova duša, kajti bil je zelo skop; ni si privoščil niti najpotrebnejšega. Ako se mu je kdo približal s prošnjo, ga je napodil ali celo pretepel.

Toda vedno ni bilo v tej družini tako. Njegovi predniki so bili zelo usmiljeni in so imeli posebno hišo, kjer so dajali jesti ubogim. On pa je to hišo zaprl in je samo grabil zaklade na kup.

Nekega dne je videl, kako je truden popotnik sedel na klop, napolnil kupico z vinom in se z njim pokrepčal.

Tudi njemu se je vzbudila želja po pijači. Toda odpodil je to misel češ, da je to nepotreben izdatek. A želja se mu je neprestano vračala, in je premišljeval:

"Če si vino dam prinesiti na dom, pride moja žena in še kdo drug in vsi bodo hoteli piti z menoj. Bolje je, da si dam prinesiti vino iz gostilne in ga izpijem na kakšnem samotnem kraju."

Tako je tudi storil; šel je iz mesta k bregu reke in sedel za grmovje ob cesti. Napolnil je kozarec in pil. –

Njegov oče, ki je bival med duhovi, je videl, kako je sin opustil plemenite navade svojih prednikov, da je zaprl hišo ubogih, da je odganjal prosilce ter da se je skrila zaradi skopuštva, da bi svoje vino sam izpil.

Rekel je: "Iti hočem na zemljo in spreobrniti svojega sina. Naj bi spoznal zvezo med dejanjem in njegovim plačilom, da se končno spreobrne in postane vreden svojih prednikov."

Tako je govoril duh njegovega očeta. Vzel si je podobo svojega sina veletrgovca in stopil na zemljo.

Šel je h kraljevi palači in prosil, da ga spuste h kralju. Ta ga je sprejel in vprašal:

"Čemu prihajaš ob tako nenavadnem času?"

Odgovoril mu je: "V svoji hiši imam osemsto milijonov. Napolni z njim svoje zakladnice."

Kralj je odvrnil: "Priatelj, ne potrebujem tvojega denarja."

Dozdevni trgovec pa je dejal: "Razdelil ga bom med reveže."

Kralj je veselo vzkliknil: "Prav je; stori tako," in ga je milostno odpustil.

Tedaj je šel duh v trgovčevo hišo, poklical njegovo ženo, otroke in uslužbenke in vsi so bili prepričani, da imajo pred seboj pravega trgovca.

On pa jim je rekel:

"Naznanite vsemu ljudstvu: Kdor je v potrebi, naj pride in iztegne svojo roko; razdeliti hočem svoje zaklade revežem."

Vratarjem pa je naročil:

"Ako pride nekdo, ki mi je podoben in vam poreče: Ta hiša je moja; pretepite ga in prepodite."

Prihitelo je mnogo ljudi s koši in vrečami, in duh je odprl zakladnice, dvorane in hleve ter rekel:

"Darujem vam vse; vzemite in bodite srečni!"

Množica je vdrla v hišo in veliko veselje je vladalo med

reveži. Nek reven kmet si je izbral dva vola in voz ter se ves srečen odpeljal iz mesta domov.

Med potjo je govoril poln hvaležnosti:

"Naj bi živel še sto let plemeniti trgovec! Zaradi tvoje dobrote bom sedaj lahko obdeloval njivo in popeljal pridelek v mesto. Večno ti bom hvaležen dobri Iliza!"

To je rekel ravno v bližini grmovja, kjer je sedel trgovec. Ta je slišal kmetove besede in se vprašal v strahu: "Čemu ta kmet izgovarja moje ime?"

Prilezel je iz grmovja in spoznal svojo lastnino. Skočil je h kmetu in zakričal:

"Suženj, kam greš z mojimi voli in vozom?"

Kmet pa mu je zaklical: "Glej, da se izgubiš potepuh! To mi je daroval Iliza, ki deli danes vsemu mestu miloščino."

Trgovec mu je ves razjarjen zastavil pot in pograbil vole. Kmet pa je skočil na tla in začel trgovca biti s pestmi, dokler se ni zgrudil. Nato je spet sedel na voz in se odpeljal naprej.

Trgovec se je dvignil, odstranil blato z obraza in tekel, kar so ga nesle noge, proti mestu.

Med potjo je srečal mnogo ljudi, ki so nosili predmete iz njegove hiše in vrečice z denarjem. Zaklicali je:

"Kaj se je zgodilo? Je li ukazal kralj oropati mojo hišo? Stojte tatovi." Hotel jih je zadržati in jim iztrgati svojo lastnino.

Ljudje so se mu smejali in ga pretepli.

Napol živ se je privlekel do svoje hiše in hotel vstopiti. Toda vratarji so zakričali:

"Tu ni prostora zate, slepar!" Pretepli so ga z bambusovimi palicami in ga vrgli na cesto.

Iliza si je mislil: "Tu more pomagati edinole kralj," in odšel stokajoč v kraljevo palačo.

Vprašal ga je: "Zakaj si dovolil, kralj, da so tako oropali mojo hišo?"

Kralj pa mu odvrne: "Kdo govori o ropanju? Nisi ti sam prišel k meni in rekel: Razdeliti hočem svoje bogastvo ubogim in si povabil ljudstvo naj pride ponj?"

Iliza pa je vzkliknil: "Kdo bi mogel to storiti, ko niti kapljice olja ne darujem nikomur? Zgodila se je pomota. Pokliči tega, ki razdaja moje imetje in preišči zadevo."

Kralj je dal poklicati dozdevnega trgovca. Bila pa sta si tako podobna, da niti kralj niti njegovi dvorjani niso mogli spoznati, kateri je pravi Iliza.

Tedaj je rekel kralj:

"Naj odločijo tisti, ki so mu najbližji!"

Poklicali so njegove sužnje in služabnike, sinove in hčere; a nobeden izmed njih ni mogel spoznati, kateri je pravi trгоvec.

Iliza je dejal:

"Moja žena me bo spoznala." In poklicali so jo; a ona je stopila k drugemu.

To je tako pretreslo Ilizo, da je padel na obraz prevzet od kesanja in žalosti.

V tistem hipu se je pokazal duh njegovega očeta v vsem veličastvu in rekel:

"Iliza, sin moj, trd je bil nauk, a koristen. Ne boš več navezan na minljivo in ne boš več pustil trpeti reveže. Od sedaj naprej bodi usmiljen in radodaren; na ta način boš nekoč dosegel večno srečo.

Ko je to rekel, je izginil.

Iliza pa je dvignil roke in vzkliknil ves v solzah:

"Oče moj, zgodilo se bo tako!"

In od tedaj naprej je postal pravi oče ubogih.

SVETE GAZELE

Za kralja Brahmadatte v Benaresu se je Bodhisattva nanovo utelesil kot gazela. Ves zlat je prišel na svet. Oči so mu bile kakor obliti demanti, kakor srebro so se svetili njegovi roglji in njegova usta so bila rdeča kot liki rdeča škrlatna tkanina. Parklji so se svetili kakot kovina in bil je velik, skoraj toliko kot kakšen mlad žrebec. - V družbi petsto gazel je živel v gozdu in postal njihov kralj po imenu Nigrodha.

Ne daleč od njega je bivala druga gazela, Sakha, v družbi drugih petsto gazel. Tudi ta je bila zlatobarvna.

Takrat je benareški kralj silno rad jedel gazelje meso. Nobeno kosilo mu ni dišalo brez gazelovine in motil je vse ljudi pri delu, ker jih je zmeraj rabil za lov na gazele.

Ljudstvo pa je mrmralo in reklo: "Kralj nas ovira pri delu. Kaj, če bi v njegovem gozdu napravili prostor za gazele, kjer bi se lahko pasle in bi jih tako imel vedno pri roki?" - Rečeno, storjeno. Gozd so deloma posejali s travo, napeljali vanj vode obkolili kraj, kjer so do tedaj bivale Nigrodhove in Sakhove gazele, ter jih nagnali v kraljev gaj, zaprli vrata ter odšli h kralju. "Gospod," so rekli, "če hodite venomer na lov, nas motite pri delu. Zato smo gazele prignali iz goščave v ta gaj. Tu so vam sedaj na razpolago!" - Posloveli so se od kralja in odšli na delo.

Kralj se je napotil v gaj ter si ogledoval gazele. - Ko je zagledal zlatobarvni gazeli, jima je zagotovil nedotakljivost. - Od tega časa dalje pa je šel sam v gozd, ter si ulovil gazelo, včasih pa je poslal kuharja po gazelje meso.

Kadar so gazele opazile kralja z lokom, so vse splašene bežale v divjem smrtnem strahu. Dve ali tri, katere so bile zadete s puščico, so obnemogle, zbolele ter naposled v mukah umrle.

Gazele so to sporočile Nigrodhi. Le ta je naprosil gazelo Sakho k sebi ter ji rekel: "Mnogo gazel umira. Če že moramo umreti, potem naj saj z loki ne streljajo na nas. Gazele naj rajši po vrsti hodijo na morišče. En dan pride na vrsto moja čreda, drugi dan pa tvoja. Gazela, ki je na vrsti, naj gre tja ter položi svojo glavo na tnalo. Prihranile si bomo nepotrebne rane." Sakha je bil s tem zadovoljen. Odslej so hodile gazele same na morišče. Kuhar je prišel in odnesel gazelo, ki je položila svojo glavo na tnalo.

Neki dan pa je prišla vrsta na gazelo iz Sakhine črede. Stopila je pred Sakho ter prosila: "Gospod! Prizanesi mi. Ko povržem mladička, pride nekoč vrsta itak na naju. Prezri me to pot!" - "Ni mogoče," je odgovoril Sakha, "kar ti je namenjeno, se zgodi! Pojdi!"

Ker pri Sakhi ni našla pomoči, je šla h Nigrodhu, kateremu je stvar razložila. Nigrodha pa je rekel: "Dobro! Odstopi! Bom že storil, da ne pride vrsta nate!" - In šel je sam na morišče ter položil glavo na tnilo.

Ko je prišel kuhar si je mislil: "Kralj gazel, kateremu je zajamčena nedotakljivost je legel na morišče. Kaj je zdaj to?" Pohitel je h kralju ter mu sporočil, kar je videl. Kralj se je v spremstvu odpravil v gozd.

Ko je zagledal kralja gazel, je rekel: "Kralj gazel! Ali ti nisem zagotovil nedotakljivost? Zakaj si položil glavo na klado?" - "Veliki kralj!" je odgovoril Nigrodha, "k meni je prišla gazela, ki bo bržčas rodila in me je prosila naj ne pride vrsta nanjo. Ker ne morem, naprtiti smrtne boli drugi gazeli sem ji podaril življenje ter sebi izvolil smrt, ki je namenjena njej." - Tedaj je rekel kralj: "Zlatobarvni kralj gazel, še med ljudmi nisem zalotil bitja, ki bi bilo tako blago, prijazno in sočutno. Zaradi tega sem milostljiv. Vstani! Tebi in oni gazeli je zagotovljena nedotakljivost." - "Dvema je zagotovljena nedotakljivost, toda kaj naj store druge, kralj?" - "Dobro, tudi drugim zagotovim nedotakljivost." - "O veliki kralj! Nedotakljivosti so deležne tukaj le gazele, ki so v tvojem gozdu. Toda kaj naj store one v drugih gozdovih?" - "Tudi tem bodi zagotovljena nedotakljivost." - "Dobro, gazele so tedaj nedotakljive, toda kaj bo z drugimi četveronožci?" - "Tudi tem zagotavljam nedotakljivost." - "Dobro, in kaj je s pticami v zraku in ribami v vodi?" - "Tudi teh se ne dotaknem."

In gazele so odšle v gozd. Preje omenjena gazela pa je rodila sinčka. Ko je nekoč videla, da se je v igri približal Sakhi, ga je opomnila: "Sinko moj, ne hodi k onemu. Pojdi rajši k Nigrodhi! Zakaj bolje je umreti pri Nigrodhi, nego živeti pri Sakhi!"

Svobodne gazele so začele oglodavati setev. Ker se jih ljudje niso upali streljati ali odganjati, so to javili kralju. Ta pa je rekel: "Jaz sem gazeli Nigrodhi milostno poklonil dar svobode in rajši se odpovem prestolu kot obljubi, ki sem jo dal. Pojdite! Nihče ne sme streljati gazel!"

Ko je sam Nigrodha spoznal zadevo pa je gazelam prepovedal muliti setev, ljudem pa je sporočil: "Od sedaj naprej vam ne bo več treba ograjevati setve, temveč naredite okrog polja samo znamenja iz listja." Od takrat naprej pa pravijo, da je prišlo v navado, da so okrog polj polagali znamenja iz listov.

OSEL V LEVJI KOŽI

Trgovec je po deželi prodajal blago, ki ga je tovoril na oslu. Kamor je prišel je osla raztovoril, ga odel z levjo kožo in ga pognal v riževno ali ječmenovo polje. Noben poljskih čuvajev se ni upal blizu, ker je bil vsak mišljenja, da v polju stoji lev.

Neki večer pa je trgovec taboril tik ob vasi, kjer je bival Bodhisattva, kot kmetovalec. Kakor običajno, je tudi ta večer pognal v levjo kožo odetega osla na ječmenovo polje. Čuvaji, ki pa si mu niso upali približati so odšli domov in sporočili vso to zadevo.

Tedaj pa so se vsi vaščani oboroženi, tuleč s školjkami približali ječmenovemu polju, ter tam zagnali silen trušč.

V smrtnem strahu pa se je osel oglasil s svojim navadnim glasom -

riganjem. - Bodhisattva je takoj spoznal, da je to le navidezen lev - osel zato je rekel ljudem: "To ni lev, ne tiger in tudi ne panter, marveč čisto navaden osel, ki je odet z levjo kožo."

Ko so to naposled spoznali tudi vaščani, so pobili osla ter z levjo kožo odšli po opravkih.

Trgovec, ki pa se je vrnil, je našel ubitega osla ter vzdihnil: "Še dolgo bi bil ječmen hranil ubogega osla, ker ga je ščitila levja koža. Toda njegov glas ga je izdal."

In odšel po svojih potih.

MODER NAUK PUŠČAVNIKA

Nek moder puščavnik je prišel s Himalaje in se napotil v mesto nabirat miloščine.

Kralj ga je z okna svoje palače videl, kako stopa dostojanstveno, poln modrosti in dobrote, ter si je mislil:

"Če je le mogoče doseči popolnost, jo je dosegel ta puščavnik."

Poslal je prvega ministra, da ga povabi na dvor.

Toda starček mu je rekel: "Nisem nikakršen dvorjan, ampak le ubog puščavnik."

Kralj je poslal drugega ministra in starček se je dal pogovoriti ter je šel v kraljevo palačo.

Kralj ga je sprejel kakor kneza, ga posadil pod svoj bel sončnik in ga pogostil; končno ga je prosil, naj ostane njegov gost. V kraljevem vrtu mu je dal postaviti celico, kjer ga je vsako jutro in vsak večer obiskoval in poslušal njegove nasvete in nauke.

Kralj pa je imel sina, ki je bil hudoben in krut; nihče ga ni mogel ukrotiti, niti njegov oče ne. Tudi brahmani in drugi dostojanstveniki so si zaman prizadevali, da bi ga spreobrili.

Kralj si je mislil: "Samo ta razsvetljeni puščavnik bo mogel privedi mojega sina na pravo pot."

In kraljeviča je izročil starčku.

Ta je mladeniča pozdravil in ga povabil na sprehod po kraljevih vrtovih.

Na poti je zagledal drevo, katerega so se ljudje izogibali, ker je rodilo grenke in strupene sadove. Sedaj je drevesce imelo samo dva lista, in puščavnik je rekel kraljeviču:

"Pojej ta list in povej kakšen okus ima."

Mladenič ga je ubogal, toda takoj je izpljunil list in ježno zaklical:

"Že sedaj je drevo polno strupa; kako bo šele škodljivo, ko dozori!" Iztrgal je drevesce s koreninami vred in ga pohodil. Tedaj mu je puščavnik rekel:

"Kraljevič, lahko se zgodi, da bodo rekli tvoji podaniki: Že sedaj je ta prestolonaslednik poln strupa; kako bo šele škodljiv, ko postane

kralj! In ne bodo ti izročili očetovega kraljestva, ampak bodo storili s teboj, kakor si ti storil z drevescem."

Ta nauk je šel kraljeviču bolj globoko v srce, kot vse, kar je do tedaj slišal. Postal je ponižen, potrpežljiv, ljubezniv in usmiljen.

Po kraljevi smrti je prevzel kraljestvo in postal oče svojega ljudstva.

PANTER IN OVCA

V deželi Magadha se je Bodhisattva prerodil kot puščavnik. Napotil se je v Rajagriho, da si nabavi soli in kisa. Ker mu je kraj ugajal, si je v dolini postavil kolibo in tam prebival. Le sem pa so pastirji priganjali svojo čredo past. Čez dan so jo pustili sami sebi, zvečer pa so se vračali ponjo.

Nekoč je ovca, ki se je pasla nekoliko oddaljena od drugih, zaostala za čredo, zapazil jo je panter in se ustavil pri vhodu v dolino z namenom, da jo požre.

Ko ga je ovca zagledala, si je mislila: "Sedaj je po meni. Morda se rešim s tem, da ga prav prijazno pozdravim!" - Že od daleč se je klanjala. Ko je prišel bližje, mu je rekla: "Kako kaj ljubi stric? Pozdrav od moje matere vsi te čislamo." - Panter pa si je mislil: "Ta malopridnica me hoče premotiti s tem, da me naziva za strica. Ne ve pa, kako sem krvoločen." In odgovori: "Ti si mi stopila na rep in ga ranila. In sedaj misliš, da utečeš kazni, zato mi praviš stric." - Ovca:

"Stric, ne govori tako. Saj sediš vendar z glavo proti meni in jaz sem od spredaj stopila pred tebe. Svoj rep imaš zadaj, pa praviš, da sem ti stopila nanj. Kako to?" - "Kaj govoriš jagnje?" je odgovoril panter. "Ni kraja kjer nebi bilo mojega repa. Kamor sega hrib in koder obdaja morje štiridelno zemljo, tako daleč jo pokriva tudi moj rep. Torej se mu nisi mogla izogniti!"

Ovca si je tedaj mislila: "Ta hudobnež ne mara prijaznih besed. Rajši ga nahrulim!" In rekla je: "Že moji starši in bratje so me učili, da ima hudoben sovražnik dolg rep. Zaradi tega sem po zraku priletela sem." - "Vem, da si priletela po zraku," je odvrnil panter, "toda motila si me pri nameravanem obedu. Tolpa srn se je splašila, ko te je zagledala v zraku in tako sem sedaj brez večerje."

Tedaj ovca ni vedela v svojem smrtnem strahu, kaj bi odgovorila in je venomer vzdihovala: "Stric, ne bodi krvoločen! Daruj mi življenje!"

Toda zaman ga je prosila. Panther je bil žejen krvi in jo je raztrgal.

Puščavnik Bodhisattva pa je bil priča temu prizoru.

O PREPROSTEM KMETU

Neki brahman je nekoč bival pri kmetu, ki se je preživiljal z dvema voloma, s katerima je obdeloval polje.

Nekega dne je kmetu poginil vol in prosil je brahmana, naj mu svetuje, kako bi prišel do drugega vola.

Brahman mu je rekel: "Pojdi h kralju in prosi njega!"

Kmet pa mu je odvrnil: "Gospod dobro veste, da sem preprost človek, v prisotnosti dveh ljudi komaj morem spraviti skupaj par

besed; kako bi mogel govoriti pred kraljem in njegovim dvorom? Napravil bom samo zmedo."

Brahman pa mu je dejal: "Naučiti te hočem, kako boš govoril."

Šel je s kmetom na travnik, zvezal več bilk v šop in dal vsaki svoje ime: "To je kralj, to podkralj, to prvi minister," in tako dalje, da bi se kmet privadil prisotnosti toliko oseb. Nato je rekel:

"Ko stopiš pred kralja, vzklikni: Mogočno kralj naj živi! Nato pa reci:

Imel nekdam o kralj, sem vola dva,
ki njive pridno sta orala moje;
poginil eden je; naj drugega
pokloni zdaj mi dobro tvoje srce!"

Vsak dan je brahman učil kmeta to kitico in kmet se je mučil, da mu je pot tekla z obraza.

Po treh mesecih truda je bil pripravljen stopiti pred kralja in brahman ga je peljal na dvor.

Ko je kmet stopil pred kralja, je zaklical, kakor se je bil naučil: "Mogočni kralj naj živi!"

Kralj pa ga je vprašal: "Kaj želiš sin moj?"
Tedaj je kmet v strahu začel:
"Imel nekdam, o kralj, sem vola dva,
ki njive pridno sta orala moje;
poginil eden je; naj drugega
odvzame zdaj mi dobro tvoje srce!"

Kralj se je nasmehnil in rekel brahmanu:

"Zdi se mi, da je na dvorišču tvojega kmeta monogo volov."

"Da, pri tistem, ki mu jih ti daruješ," se je odrezal brahman.

Tedaj se je kralj zopet nasmehnil in ukazal dati kmetu šest volov. Brahmana pa je počastil in obdržal pri sebi kot gosta.

PREŠERNI PAV

V najstarejših časih so si četveronožci izbrali leva za kralja, ribe so si izvolile Anando in ptice žoltega laboda.

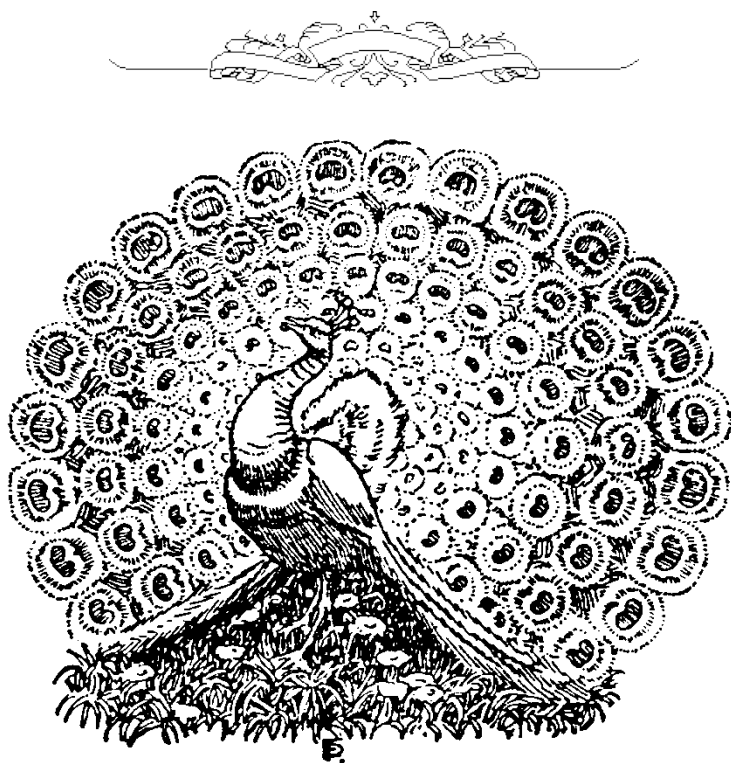
Zlati labod pa je imel hčerko, lepo devico labodkinjo. Predlagal ji je razne ženine. Iz vsakovrstnih rodov so se zbirali na veliki peščeni planoti: labodi, pavi itn. Labodji kralj je pozval hčerko, naj si izbere ženina. Ko se je ozrla po zbranih ptičih, je zagledala pava z demantnobarvnim vratom in pestro bleščečim perjem ter si ga izbrala za ženina.

Zbrane ptice pa so nagovorile pava: "Prav ti gotovo ugajaš kraljevi hčerki, da te je med tolikimi ptiči izbrala za ženina." - Pav pa si je v svoji veliki sreči mislil: "Do danes sploh niste imeli pojma, kaj vse znam," ter je, pozabivši na sram in dostojnost, pred vsemi ptiči razprostrl rep in - začel plesati. Med plesom pa se je - razgalil.

Tedaj se je sramoval zlati labodji kralj ter premišljeval: "Ta

nečimerni pajdaš nima niti sramežljivosti, kaj šele čuta za dostojnost! Njemu, ki sta mu sramežljivost in dostojnost tuji, svoje hčerke ne dam za ženo." In nagovoril ga je pred zbranimi pticami: "Tvoj glas dokaj prijeten in tvoje hrbtišče se sveti, tvoj vrat se blešči lazurnomodro, tvoj rep je dolg in krasen, toda ker si plesal in se razgalil, ti svoje hčerke ne dam."

V pričo zbranih ptic je labodji kralj svojo hčer dal nečaku labodu. - Pav pa je osramočen odletel. Tudi labodji kralj se je napotil domov.

GAZELA, ŽELVA IN ŽOLNA

Nekoč se je Bodhisattva prerodil v kurungo-gazelo, ter živel v gošči blizu ribnika. Nedaleč od tod je vrh drevesa gnezdila žolna, v ribniku pa je živela želva. Vse tri živali so si bile iskreno naklonjene.

Na kraju, kamor pa je zahajala pit, je lovec zapazil kurungine sledove. Nastavil je usnjato zanko, močno, kakor železo in se oddaljil.

Ko je Bodhisattva prišel pit, se je ujel v nastavo in kriknil. Na krik pa je prihitela žolna z drevesa in želva iz vode. Posvetovali sta se, kaj ukreniti. Žolna je rekla želvi: "Ti imaš zobe draga, pregledaj zanko, jaz pa poskrbim, da se lovec ne vrne prehitro. Tako bova gazeli rešili življenje." In sta tako tudi storili.

Želva je začela glodati usnjato zadrgo, žolna pa je odletela v vas, kjer je stanoval lovec. Ravno se je danilo, ko je lovec odhajal iz hiše z lovskim nožem v roki. Ko ga je žolna zagledala, je zahreščala, zaprhutala s perutmi in lovca kljunila v obraz, ko je hotel stopiti skozi prednja vrata. "Nesrečna ptica me je zadela!" je vzkliknil, se vrnil v hišo ter legel na posteljo. Čez nekaj časa pa je spet vstal in zagrabil svoj nož.

"Prvič je prišel skozi prednja vrata, sedaj bo šel pa skozi zadnja," si je dejala ptica in odletela na drugo stran hiše.

"Ko sem šel skozi prednja vrata, sem srečal ptico, ki prinaša nesrečo, sedaj grem rajši skozi stranske duri," si je mislil lovec ter storil tako. - Zopet je zahreščala ptica s perutmi in lovca udarila v

obraz. "Ta me pa že ne pusti danes," je mislil lovec ter legel spat, dokler ni začelo vzhajati sonce. Potem pa je pobral svoj nož ter odšel.

Urno je pohitela ptica ter sporočila Bodhisattvi, da se lovec bliža.

Želva je med tem že preglodala vse jermene razen enega. Zobje so ji bili razrahljani, kakor bi hoteli izpasti, in usta so ji bila zamazana s krvjo.

Ko je Bodhisattva zagledal jadrno približajočega se lovca z nožem v roki, je pretrgal zadnji jermen ter odhitel v gozd. - Ptič pa je sedel na drevo, želva pa je vsa obnemogla ostala, kjer je bila. Lovec jo je vtaknil v vrečo ter vrečo obesil na vejo.

Bodhisattva se je kmalu vrnil in videl, da je želva ujeta. Sklenil je, da ji reši življenje. Pomikal se je tako, da ga je lovec moral videti in misliti, da žival nima nobene moči več. Lovec je premišljeval: "Nima več moči, usmrtil jo bom," in stekel za gazelo z nožem v roki. Bodhisattva ga je izvabil v gozd hiteč pred njim vedno v določeni razdalji. Ko pa je opazil, da je že zadosti oddaljen, se je obrnil in po drugi poti vrnil do želve. Z rogovi je snel vrečo z veje in jo vrgel na tla in tako osvobodil želvo. Tedaj pa je priletela žolna z drevesa. Bodhisattva jo je ogovoril: "Zahvaljujem se vama za življenje, toda lovec bi se lahko vsak čas vrnil ter vaju ujel, zato vzemi ti draga žolna svoje mladiče ter poleti kam drugam, ti draga želva, pa pojdi v vodo!" In tako sta storili.

Ko se je lovec vrnil ter videl raztrgano vrečo, se je žalosten napotil domov. - Oni trije pa so ostali prijatelji, dokler niso šli vsak po svojih zaslugah.

MODRA OBLJUBA

V davnih časih so ljudje mislili, da izkazujejo čast bogovom, če jim darujejo krvave žrtve. Umrili so mnogo koz, ovac, prašičev in kokoši; darovali so celo ljudi in mislili, da so storili dobro delo.

V tem času pa je imel kralj v Benaresu sina Brahmadatta; kateri pa je bil zelo usmiljen in moder.

Ta kraljevič ni odobral običaja krvavih žrtvovanj in si je mislil: "Ko postanem kralj, bom, ne da bi komu škodoval, z bistroumnostjo odpravil ta kruti običaj."

Odpeljal se je s svojim vozom iz mesta. Pod svetim drevesom je videl veliko množico ljudi, ki so se pripravljali, da bi bogove počastili z darovanjem živali.

On pa je stopil z voza, šel trikrat slovesno okrog drevesa in ga poškropil z vodo in položil cvetje k deblu, ter na ta način počastil božanstvo.

To je storil še večkrat, a ljudstvo je ostalo pri svojih krutih običajih.

Ko je kralj umrl, je Brahmadatta zasedel prestol in rekel: "Kar sem preje sklenil, to hočem sedaj izvršiti."

Zbral je svoje svetovalce, brahmane in starešine ter jim rekel:

"Ste videli, kako sem počastil bogove pod drevesi v gozdu?"
Odgovorili so mu: "Da, gospod."

"Takrat," je nadaljeval, "sem se zaobljubil: Ko bom zasedel prestol jim hočem pokloniti žrtev. Sedaj je prišel čas za to, pripravite nemudoma žrtev za bogove."

Vprašali so ga: "Kakšno žrtev hočeš, gospod?"

Tedaj jim kralj odgovori:

"Ko sem molil k bogovom, sem obljubil: Kdor bo v mojem

kraljestvu daroval krvave žrtve, tega jim hočem darovati; naj se njegova kri kadi na žrtveniku! Oznanite ljudstvu mojo zaobljubo."

In storili so po njegovem naročilu.

Od tedaj naprej si nihče več ni upal darovati krvavih daritev.

Tako je kralj Brahmadatta, ne, da bi komu škodoval svoje ljudstvo popeljal po poti kreposti. On sam pa je po smrti dosegel zveličanje.

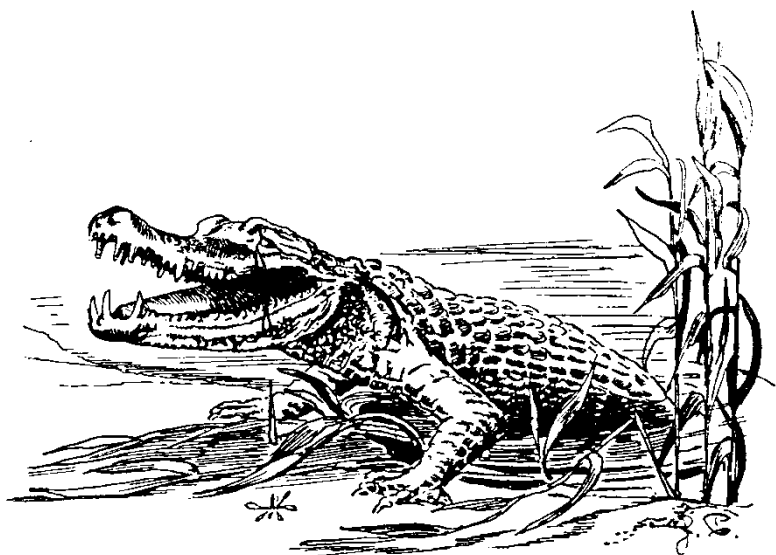

VELIKO TELO KRATKA PAMET

Nekoč se je Bodhisattva v himalajski pokrajini prerodil v opico. Bil je močan, velik in lep ter je živel v gozdu ob reki Gangi. V Gangi pa je živel takrat krokodil. - Ko je nekoč krokodilka zagledala Bodhisattvo, se ji je zahotelo mesa njegovega srca, ter je prosila krokodila: "Mož, želim si mesa srca opičjega kralja." - "Draga, mi živimo v vodi on pa na kopnem. Kako naj ga ulovim?" - "Ulovi ga, kakor hočeš, toda če ne dobim njegovega srca, umrjem." - "Že dobro," jo je miril krokodil, "ne razburjaj se. Imam načrt, kako ti ga izročim."

Ko je Bodhisattva pil vodo iz Gange in sedel na rečnem obrežju, se mu je približal krokodil ter ga nagovoril: "Opičji kralj, zakaj si vedno tu, kjer živiš že dolgo časa in kjer je sadje tako grenko, ko je na drugem bregu v izobilju sladkega sadja, mangovega in krušnega sadja? Zakaj ne greš tja? Ali ne bi rajši jedel dobrega sadja?" - "O kralj krokodilov, Ganga ima veliko vode in široka je. Kako naj pridem na drugo stran?"

"Če hočeš tja, te vzamem na svoj hrbet in te prenesem." - Oni mu je verjel in se je odločil, da bo šel na pot. "Pridi tedaj in stopi na moj hrbet," mu je velel krokodil. Ko ga je že nekaj časa nesel, pa ga je potopil v vodo. "Potapljaš me v vodo, dragi, kaj to pomeni?" je rekel Bodhisattva. - "Nisem te vzel s seboj s poštenim namenom. Moji ženi se je zahotelo tvojega srca, zaradi tega sem te vzel s seboj." - "Dobro, da si mi to povedal. Če bi imele me opice srca s seboj, bi se ob našem skakanju od veje na vejo že zdavnaj strla v prah." - "Pa jih kam spravljate?" - Bodhisattva je pokazal na v bližini rastoče z zrelim

sadjem preobloženo drevo udumbaro ter dejal: "Vidiš, tam na drevesu udumbari vise naša srca." - "Če mi daš svoje srce, te ne usmrtilim." - "Dobro, ponesi me tja! Dam ti ga. Tam na drevesu visi!" - Krokodil ga je prenesel tja, Bodhisattva pa je skočil z njegovega hrbta, sedel na drevo udumbaro ter rekel: "Prijatelj, ti neumni krokodil! Ali si res mislil, da imamo opice svoja srca obešena na drevesu? Ti si tepec. Tvoje telo je sicer veliko, pamet pa imaš kratko."

Krokodil se je žalosten odstranil, kakor človek, ki je izgubil tisočake.

LAKOMNOST MU JE DOBIČEK POŽRLA

V mestu Seri je nekoč živel mož, ki je kupčeval z bakreno in kositerno posodo.

V istem mestu je bival še drug trgovec, ki se je bavil z enakimi kupčijami. Dogovorila sta se, da ne bosta nikoli skupaj hodila prodajat svojo robo, pač pa drug za drugim.

Eden izmed obeh pa je bil zelo lakomen in je kupoval blago kar se da poceni, svoje izdelke pa je prodajal zelo drago.

V istem času pa je v neki ulici živela ženica s svojo vnukinjo. Nekoč je bila živela v blagostanju; sedaj pa je bila tako revna, da sta z vnukinjo večkrat stradali.

Tako se je bilo zgodilo tudi tistega dne, ko je skopi trgovec šel po ulicah in klical:

"Prinesite stare kotle, lonce! Kupite nove, kupite nove!"

In ljudje so prihiteli in se pogajali.

Otrok je rekel stari materi:

"Babica, lačna sem. Glej, imamo še star bakren kotel; prodajmo ga trgovcu, da si lahko kupimo riž."

Starka je odvrnila: "Hočem poskusiti," vzela je kotel z ognjišča in ga ponudila trgovcu.

Ta ga je ogledoval od vseh strani, popraskal nekoliko dno in videl, da je lonec iz čistega zlata. Naredil je brezbržen obraz in rekel:

"Koliko zahtevate za to ropotijo brez vrednosti?"

"Dajte nam srebrnjak, da si kupimo nekoliko riža," je prosila starka.

"Toliko!" je zaklical lakomnež, ki je tudi en sam srebrnik nerad dal. Prezirljivo je vrgel kotel na tla in odšel, ker je upal, da bo pozneje dobil dragoceno posodo še ceneje.

Nekoliko pozneje pa je prišel po ulici drug trgovec in klical:

"Prinesite stare kotle, lonce! Kupite nove, kupite nove!"

Tedaj je rekel otrok: "Pojdi ljuba mama; mogoče ti bo ta mož dal par vinarjev za kotel."

"Pojdi ti, otrok," je rekla starka, "mogoče bo do tebe prijaznejši."

Otrok je kotel nesel trgovcu. Ta si ga je ogledoval od vseh strani in popraskal po dnu. Obraz se mu je razjasnil in je zaklical:

"O srečni otrok, vse moje imetje ne zadostuje, da bi odkupil ta kotel, ker je iz čistega zlata."

Starka pa je rekla:

"Pred kratkim si ga je ogledoval drug trgovec in je trdil, da ni vreden niti vinarja. Če se ti zdi kaj vreden daj otroku toliko, da lahko kupiva kosilo."

Toda pošteni trgovec ni hotel storiti tega. Izročil je starki ves svoj denar in vse svoje blago ter jo prosil, naj mu pusti samo osem vinarjev.

Vzel je kotel in se napotil proti domu. Ko je prispel do reke, je poklical brodnika in mu dal teh osem vinarjev, da bi ga popeljal čez reko.

Medtem pa se je lakomni trgovec vrnil k starki in rekel:

"Pokaži mi še enkrat oni stari kotel; mogoče ti bom dal zanj kakšno malenkost."

Starka mu je odgovorila: "Kotel ni več moj; nekdo drug mi je zanj dal celo imetje."

Tedaj si je skopuh začel puliti svoje lase in kričati:

"Opeharjen sem! Za celo premoženje opeharjen!"

Tekel je k reki in klical: "Brodnik, vrni se!"

Toda trgovec v čolnu je ukazal: "Nadaljuj pot!"

Prispel je na drug breg z zlatim kotlom ter postal bogat mož ter dobrotnik drugih.

PREMETENI RAK

Nekoč se je Bodhisattva prerodil v drevesno božanstvo tik lotosovega ribnika. Tedaj se je zaradi dolgotrajne suše skoraj posušil sosednji ribnik, v katerem je živelo mnogo rib.

Te ribe pa je videla čaplja ter si mislila: "Z zvijačo jih premotim, ter požrem." In odšla tja ter sedla, kakor bi bila zamišljena, na obronek ribnika. Ko so jo ribe zagledale so rekle: "Častita, kaj sediš tu tako zamišljena?" - "Kaj nebi? V tem ribniku je le še malo vode, vročina pa je velika. In tako premišljam, kaj boste počele." - "Kaj naj storimo častitljiva?" - "Če mi zaupate, vas vsako posamič vzamem v svoj kljun ter ponesem v velik ribnik, ki je čez in čez prekrit z lotosi petih barv." - "Častitljiva, odkar stoji svet, še ni bilo čaplje, ki bi premišljevala o blagostanju rib. Ti bi nas rada vsako posamič požla." - "Ne bom vas požrla, če mi zaupate. Če mi ne verjamete, da je tu v bližini ribnik mi dajte s seboj ribo, da si ga ogleda." - Ribe so ji zaupale ter ji izročile veliko enooko ribo. "Nesi to tja," so rekle.

Čaplja pa jo je prijela s kljunom ter jo ponesla v ribnik, da si ga ogleda, potem pa jo je odnesla nazaj in jo izročila ribam. Riba je ostalim opisala krasni ribnik, da se jim je vsem zahotelo po njem. "Dobro častitljiva," so rekle, "nesi nas tja!"

Čaplja je najprej zgrabila veliko enooko ribo, jo prenesla na obrežje ribnika, ji razkazala ribnik ter sedla z njo na drevo varano, ki je stalo tik ob ribniku. Nato je zagnala ribo med dve veji, jo usmrtila s kljunom ter požrla. Koščice pa je vrgla na drevo. Nato se je vrnila k ribam, rekoč: "Ribo sem položila v ribnik, sedaj pride na vrsto druga."

Ko je tako vse ribe drugo za drugo prenesla ter jih použila, se je zadnjikrat vrnila. Toda nobene ribe ni bilo več v ribniku. - Bil pa je tam še rak in čaplji se je zahotelo tudi njega.

Nagovorila ga je: "Rak, vse ribe sem prenesla v veliki ribnik, ki je čez in čez pokrit z lotosi. Če hočeš tudi tebe ponesem tja." - "Kako me boš pa držala?" - "S kljunom." - "Če me boš tako držala, me utegneš izpustiti. Ne grem s teboj." - "Ne bodi tako plašljiv! Spotoma te bom že dobro držala." Rak pa si je mislil: "Še na misel ji ni prišlo, da bi ribe spustila v veliki ribnik. Če me spusti v ribnik prav, če pa ne ji prerežem vrat." In odgovoril je čapljo: "Draga čaplja, ti me ne boš mogla trdno držati, mi pa imamo dober držaj. Če mi dovoliš, se bom s kleščami

oklenil tvojega vratu." Čaplji se seveda še sanjalo ni, da bi jo rak mogel prevarati, ter je privolila. Rak se je s svojimi ščipalnicami kakor s kovaškimi kleščami oklenil čapljinega vratu. In sta odšla.

Čaplja ga je ponesla k ribniku, mu vse razkazala potem pa z njim sedla na drevo varano. - Rak pa je rekel: "Teta, ribnik je tam, ti pa si me pustila tukaj." - "Ti si pa res ljubezniv nečak, ki ljubiš svojo tetko!" je odgovorila čaplja. "Domnevaš, da sem jaz tvoja sužnja, ker te nosim. Poglej vznožje drevesa. Ali vidiš koščice? Kakor sem požrla ribe tako požrem tudi tebe!" Tedaj je rak rekel: "Ribe si požrla po njihovi neumnosti, mene pa ne boš. Jaz te umorim, zakaj v neumnosti nisi opazila, da sem te opeharil. Če že moram umreti, bova umrla oba. Prerežem ti vrat ter ga vržem na tla." In stiskal jo je za vrat kakor s kleščami. Čaplja pa je nastežaj z odprtim kljunom in solznimi očmi v svojem smrtnem strahu jadikovala: "Gospod! Ne bom te požrla, podari mi življenje!" - "Položi me v ribnik!" Čaplja je kaj hitro raka položila v blato ribnika, rak pa ji je prestrigel vrat in zdrsnil v vodo.

Ko je božanstvo, ki je bivalo v drevesu varani videlo ta čudežni dogodek je reklo: "Če je slepar še tako prevejan, mu vendar ne pomaga nobena laž, ker pride premetenec, ki ga ogoljufa, kakor je rak okanil čapljo."

BOJ S ŠAKALOM

V svojem prejšnjem rojstvu je bil Bodhisattva hišni brahman kralja Brahmadatte v Benaresu. Znal je na pamet vse tri vede in celo vseh

osemnajst umetnosti. Tudi tako zvani zamagorek, s katerim si človek lahko podvrže ves svet, mu ni neznan.

Nekega dne je sklenil, da se nauči ta rek. Šel je na dvorišče, sedel na kamen in venomer ponavljal stavek.

V bližnji jami pa je prisluškoval šakal, ki je bil v svojem življenju brahman in je že tedaj znal "zagovor" na pamet.

Ko je Bodhisattva končal vajo, je vstal ter rekel: "No sedaj pa znam rek na pamet." Šakal pa je zlezel iz jame in zaklical: "Brahman, tudi jaz ga znam in morda še bolj kot ti." - "Šakal mi utegne še škodovati," je dejal Bodhisattva ter zaklical služabnikom: "Držite ga!" Tudi sam je tekel za njim, toda šakal je že izginil v bližnjem gozdu.

Z uporabljanjem reka si je šakal takoj podvrgel na stotine šakalov, katerim so se kmalu pridružili tudi sloni, konji, levi, tigri, merjasci, gazele in vsi drugi četveronožci.

Živali so si izvolile šakala za kralja in ga imenovali Sabadatha, to je vsezob. Šakalov prestol je bil lev, ki je čepel na slonu. Tudi svojo družico je imel šakal poleg sebe.

Velika je bila njegova slava. Sčasoma pa se je prevzel in sklenil je, si osvojiti Benareško kraljestvo. V spremstvu vseh četveronožcev je ubral pot v smeri proti Benaresu. Dvanajst milj je bila dolga živalska povorka.

Ko je bil že blizu mesta, je poslal kralju spomenico, v kateri zahteva ali izročitev kraljestva ali vojno.

Ljudstvo v Benaresu je trepetalo od strahu in groze. Zaprli so vsa mestna vrata. Tudi kralju je srce upadlo. Tedaj stopi predenj Bodhisattva ter ga potolaži: "Ne boj se, veliki kralj. Le meni prepusti boj s šakalom. Jaz edini se morem kosati z njim."

Ko je pomiril kralja in meščane, je menil sam pri sebi: "Kako si hoče Sabadatha podjarmiti kraljestvo? Vprašam ga." - In stopil je na stolp nad vrati ter zaklical: "Sabadatha, kako si hočeš prisvojiti kraljestvo?" - Šakal je odgovoril: "Začel bom z rjoventjem levov, s tem splešim ljudi ter si osvojim kraljestvo." - "Tako torej," si je dejal Bodhisattva.

Stopil je s stolpa in ukazal bobnarjem razglasiti: "Vsi prebivalci dvanajst milj velikega mesta Benaresa naj si zamaše ušesa s fižolom!" Ko so ljudje to slišali je vsem četveronožcem, ne izzzemši mačk, začepilo ušesa s fižoli, tako, da nihče ni slišal niti svojega soseda. - In spet je stopil Bodhisattva na stolp in zaklical: "Sabadatha! Kako si hočeš osvojiti kraljestvo?" - "Ukazal bom levom, da bodo rjovel in s tem preplašili prebivalce. Te pobijem ter si tako prisvojim kraljestvo!" - "Ti ne moreš levom ukazati, da bi rjovel, zakaj plemeniti kraljevi levi ne bodo vršili ukaza take stare mrhe, kakršna si ti." - "Drugih levov za sedaj sploh ne štejem," je odvrnil napihneni šakal, "zadostuje lev, na čigar hrbtu sedim. Tega prisilim, da bo tulil." - "Pa stori to, če moreš!"

Tedaj je dal šakal levu s šapo znamenje, naj zarjove. Lev si je žrelo pritisnil ob slonovo čelo ter trikrat neznansko zarjovel.

Posledica je bila, da je slona prešinila groza in da je z levom vred vrgel šakala s hrbta, ki je padel slonu pred noge. Tako je Sabadatha izdihnil. - Toda tudi sloni so se v smrtnem strahu med seboj pobili. Enako se je zgodilo vsem drugim četveronožcem, pričeneši pri gazelah in merjascih pa vse do zajcev in mačk. Vsi so poginili razen levov, ki pa so zbežali v gozd. Dvanajst milj daleč je segalo nakopičeno meso poraženih živali.

Bodhisattva pa je stopil s stolpa, ukazal odpreti mestna vrata in dal oznaniti po mestu: "Vsi naj vzamejo fižol iz ušes in kdor hoče mesa, naj gre ponj!" In ljudstvo je jedlo sveže meso, ostalo pa posušilo. Takrat so, kakor pripovedujejo, izumili prekajanje mesa.

Šakal se je hotel proslaviti s pomočjo svojih privržencev. Isto tako ima človek, ki si zna pridobiti znancev in prijateljev, moč in veljavo. Postane celo mogočen kot šakal v živalskem kraljestvu.

O MODREM IN NESPAMETNEM TRGOVCU

Nekoč je v Benaresu živel moder trgovec, ki je imel zelo veliko trgovino. S petsto vozovi je potoval iz kraja v kraj ter prodajal in kupoval raznovrstno blago.

V istem kraju pa je živel še drug trgovec, ki je prav tako imel petsto vozov, s katerimi je kupčeval.

Prvi si je mislil: "Če bo potoval z menoj, bodo vozovi uničili cesto; težko bo priskrbeti vode in kuriva za toliko ljudi; tudi krme za živino bo primanjkovalo. Bolje, da eden od naju odpotuje prej drugi pa kasneje."

Poklical je drugega trgovca, mu pojasnil zadevo in ga vprašal: "Hočeš potovati prvi ali naj prej oddidem jaz?"

Drugi si je mislil: "Če bom potoval prvi, imam več prednosti. Cesta bo še nepokvarjena, živini ne bo manjkalo trave, ljudje bodo našli dovolj listja za prenočevanje, voda bo še neskalsjena in končno jaz bom določal cene in naredil dobro kupčijo."

Nato je rekel: "Dragi prijatelj, želim popotovati prvi."

Modri trgovec pa si je mislil: "Ta, ki bo prvi popotoval, bo zravnal cesto, ker je slaba, in popotoval bom po lepi cesti. Njegovi voli bodo pojedli staro travo, od lanskega leta, moji pa bodo jedli mlado travico, ki bo na novo pognala. Tudi ljudje bodo imeli mlado listje. Prvi bodo morali kopati, da pridejo do vode, mi pa bomo uporabljali vodnjake, ki jih bodo oni naredili. Kar pa se tiče cen, pa ni moja navada pogajati se, ampak blago prodam po njegovi vrednosti."

Tovarišu pa je rekel: "Dobro prijatelj, odpotuj prvi, kakor želiš."

Ta je natovoril svoje vozove in odpotoval. Po večdnevnem popotovanju je došel do širne puščave, katere so se popotniki bali, ker v njej ni bilo vode in je skrivala še druge nevarnosti. Trgovec je natovoril na svoje vozove obilo vode in pogumno nadaljeval pot.

V tej puščavi pa je prebival hudoben čarovnik. Ko je opazil karavano, je takoj naredil načrt, da jo pogubi.

Pričaral je krasen voz, v katerega je bilo vpreženih osem belih volov. Pričaral je bele in modre lilije, s katerimi je okrasil sebe in svoje služabnike. Zmočil si je lase in obleko ter se odpeljal karavani naproti.

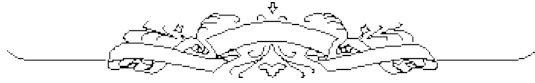
Ko je trgovec pogledal imenitnega popotnika, se mu je vljudno umaknil, ga pozdravil in vprašal:

"Gospod, kako to, da ste vi in vaši služabniki okrašeni s cvetjem in da so vaši lasje mokri? Ali je Bog poslal dež v to divjino?"

Čarovnik pa mu odgovori:

"Predragi, kaj sprašuješ? Ta kralj je znan po svoji lepoti. Ne manjka mu ne vode v jezerih in potokih. Tu je pravi raj."

"Torej sem brez potrebe obtežil svoje vozove z vodo," je rekel trgovec.

"Da ste se založili z vodo, je bilo gotovo prav," je rekel čarovnik; "od sedaj naprej je pa ne boste več potrebovali. Izpraznite mehove, da bodo vozovi manj obteženi."

To rekoč pa se navidezno odpelje naprej.

Nespametni trgovec je ukazal izprazniti mehove in veselo nadaljeval pot.

Toda potrebovali so ves dan, in pokrajina je postajala vse bolj suha in divja. Nikjer ni bilo mogoče najti niti kapljice vode. Ljudje in živali, vsi so bili na smrt izmučeni in so se ustavili sredi puščave. Takoj je prihitel čarovnik in vse pomoril.

Prvi trgovec pa je šele mesec dni pozneje zapustil mesto s svojimi petstotimi vozovi. Tudi on se je dobro oskrbel z vodo in ko je dosegel rob puščave je zapovedal svojim ljudem: "Brez dovoljenja ne smete porabiti niti prgišča vode. Tudi jesti ne smete ničesar, ako vam tega izrecno ne dovolim; kajti velike so nevarnosti te divjije."

Ko je tako opozoril vse ljudi, se je z njimi napotil skozi puščavo.

Glej, tedaj mu je nasproti prišel s cvetjem okrašeni voz z mokrimi kolesi in gospod, ki je sedel na vozi ga je pozdravil, mu govoril o bogastvu in lepoti dežele ter mu svetoval, naj izprazni mehove. Toda trgovec je rekel:

"Ne bom izpraznil mehov prej, dokler ne zagledam vode."

Trgovec pa je še rekel svoji karavani: "Potrpite še en dan in ne porabite niti prgišča vode."

In popotovali so skozi suho divjo pokrajino. Nikjer ni bilo niti kapljice vode, niti travne bilke, nikjer nobenega trgovca, okrog njih pa so ležale kosti ljudi in živali.

Tu se je bil ustavil razumni trgovec, utaboril svojo karavano in okrepčal s hrano in pijačo ljudi in živali. Sam pa je bil vso noč na straži z mečem v roki.

Naslednjega dne pa so rekli ljudje:

"Resnično, naš gospodar zna ločiti pravo od krivega." In rade volje so ga sledili do konca popotovanja.

VRANE

Ko je kralj Brahmadata vladal v Benaresu, se je Bodhisattva prerodil kot vrana. Kraljeval je osemdesetim tisočem vranam. Imenoval se je Supatta, njegova družica Suphassa, vojskovodja vran pa Sumukha. Živel je sredi svojih vran v bližini mesta Benaresa.

Iščoč si hrane je nekega dne s Suphasso vred letel nad kuhinjo benareškega kralja. Kuhar je bil z obedom pri koncu. Pripravljen je bil riž z raznovrstnimi ribami in mesnimi primesmi.

Suphassa je zavohala ribe in meso in zahotelo se ji je kraljevega obeda. Ko ji Supatta reče drugi dan: "Pridi dragica, poletiva po hrano!" mu ona odvrne: "Kar sam pojdi! Jaz ne grem. Imam neko silno željo." - "Kakšno pa?" je vprašal Supatta. "Želim poskusiti obed benareškega kralja. Tega pa mi žal ni mogoče doseči, razen, če žrtvujem življenje."

Poln skrbi je sedel Bodhisattva. K njemu pristopi Sumukha ter ga

vpraša: "Zakaj si tako žalosten, veliki kralj?" In kralj mu je potožil. "Ne beli si glave!" je odvrnil vojskovodja in tolažil dvojico, kolikor je mogel. Ostanita doma in me vama prinesemo hrane."

Odletel je, sklical vse vrane, jim pojasnil zadevo in ukazal, da polete danes vse skupaj po jed.

Vrane so poletele v Benares. Tukaj jih je vojskovodja razvrstil v posamezne trope in postavil straže na vseh mestih v bližini kraljevske kuhinje. Ko je čakal, da prineso jedila za kralja, je rekel vranam: "Te jestvine ponesete našemu kralju in njegovi družici in če kralj kaj vpraša, kje je ostal vojskovodja, mu odvrnite, da pridem takoj za vami."

Ko je kuhar končal kuho, si je naprtil sklede na ramo ter se odpravil v kraljevo palačo. Čim ga zapazi vranji vojskovodja, da vranam dogovorjeno znamenje, sam pa zleti proti kuharju, mu sede na prsi, se ga trdno oprime in mu s kljunom liki s sulico razkolje nos. S kremplji pa mu zamaši usta, da ne more kričati.

Benareški kralj, ki se je tačas sprehajal po zidnem obronku palače, je bil priča temu prizoru. Dejal je kuharju: "Hej, kuhar, vrzi sklede na tla in mi prinesi vrano!" - Kuhar je tako storil ter stopil pred kralja.

V tem trenutku pa so priskočile vrane, si najprej same privoščile kraljevskega obeda ter si potem kljune namašile z jedili, kakor jim je to zapovedal vojskovodja. - Priletele so še druge vrane in pozobale ostanek. Osem pa jih je odletelo ter izročilo jedila Supattu in njegovi družici.

In Suphassini želji je bilo ustreženo.

Kuhar je prinesel vrano h kralju, ki je ptiča vprašal: "Vran, zakaj si kuharju razklal nos, razbil sklede in za to zastavil svoje življenje?" - "Veliki kralj," je odvrnil vran, "naš kralj biva v bližini Benaresa. Njegovi

družici Suphassi se je zahotelo tvojega obeda. Kralj me je o tem obvestil in tako sem prišel sem, da izvršim njegovo voljo in, če je treba, žrtvujem svoje življenje. - Sedaj sem jima poslal jedi. Moj načrt se je posrečil. To je vzrok mojega dejanja."

Kralj je bil presenečen nad takim odgovorom. "Človeka," je rekel "si ne morem pridobiti za prijatelja, če ga še tako častim. In če mu darujem tudi cele vasi, ne najdem nikogar, ki bi žrtvoval svoje življenje zame. Navadna vrana pa žrtvuje življenje za svojega kralja!"

In v milosti ji je kralj zaradi njene kreposti podaril bel sončnik, ki ga je ta spet namenila svojemu kralju, o čigar krepostih je gostobesedno pripovedovala.

Kralj si je dal predstaviti Supatto ter obema ponudil jedila, ki jih je sam užival. Za ostale vrane pa je dal sleherni kuhati merico žita.

In od tedaj je zvesto vršil vse postave in bil vsem bitjem v zaščito.

BODHISATTVA IN BRODAR

Modri Bodhisattva je s himalajskih hribov krenil v Benares in nabiral po mestu miloščino.

Zagledal ga je kralj in ga poln spoštovanja povabil naj ostane pri njem kot gost; v kraljevskem gaju pa mu je dal postaviti celico.

Vsak dan je hodil k njemu in poslušal njegove nauke.

Modrijan ga je učil: "Človek se mora neprestano vaditi v ljubezni in potrpežljivosti. Napolnjen mora biti s pravičnostjo, a tudi z usmiljenjem.

Predvsem izogibaj se jeze, ki povzroča mnogo hudega! Kjerkoli sem, povsod ponavljam isti nasvet: Izogibaj se jeze!"

Tako je govoril Bodhisattva in kralj mu je z zadovoljnim srcem ponudil v dar bogato vas.

Modrijan pa je darilo odklonil; kajti zdelo se mu je, da je že predolgo ostal v nižini, pa si je spet želel nazaj v samoto.

Rekel je vrtnarju: "Naznani kralju moj odhod in izroči mu moje pozdrave," ter je odšel.

Ko je došel do reke Ganges je našel brodarja.

Ta človek je bil zelo neumen. Če so ljudje hoteli priti na drugo stran, jih je prepeljal in šele potem zahteval plačilo. Če pa mu niso hoteli plačati, se je začel prepirati in zmerjati ter celo pretepati; a njegov zaslužek je bil zelo pičel. Temu brodniku je rekel Bodhisattva:

"Prepelji me na drugi breg."

Brodnik ga je vprašal: "Kaj mi daš za plačilo?"

Puščavnik pa mu reče: "Dal ti bom nasvet, kako boš pvečal svoje imetje in kaj ti bo v duhovnem in posvetnem oziru koristilo."

Brodar si je mislil: "Ta modri puščavnik mi bo gotovo kaj dal," in ga je prepeljal na drug breg.

Tedaj mu je rekel: "Plačaj mi prevoz."

"Poslušaj," mu je dejal modrijan: "Zahtevaj plačilo vedno, preden prepelješ potnike; kajti ta, ki je že na cilju, misli drugače, kot tisti, ki se šele želi prepeljati. Na ta način boš pomnožil svoje imetje."

"To si hočem zapomniti," si je mislil brodar, "sedaj pa mi daj še kaj drugega."

Bodhisattva pa je nadaljeval:

"Poslušaj, kaj ti bo v duhovnem in posvetnem oziru najbolj koristilo: Vadi se v potrpežljivosti in ljubezni in ogibaj se jeze; kajti jeza povzroča mnogo slabega. Vtisni si to v srce, brodar."

Brodar pa je vprašal: "Ali je to vse kar mi nameravaš dati v plačilo?"

Puščavnik pa mu odgovori: "Da prijatelj; ker drugega pač nimam."

Brodar pa je zakričal: "Zakaj pa si stopil v moj čoln?"

Vrgel je modrijana na tla, pokleknil nanj in ga začel pretepati. Puščavnik pa si je mislil:

"Za isti nasvet mi je kralj ponudil v dar veliko vas; tukaj prejemam pa udarce!"

Ko je brodar tako divjal, je prišla k njemu žena s kosilom.

Ko zagleda puščavnika, je vzkliknila:

"Izpusti ga! Ta starček je s kraljevega dvora; ne smeš ga pretepati!"

Brodar pa je zakričal: "Hočeš mi prepovedati, da bi kaznoval tega meniha!"

Skočil je k ženi, jo udaril, da ji je padel lonc na tla in ji je črepinja prerezala žilo na nogi.

Prihiteli so ljudje ga pograbili in kričali: "Glejte blazneža, glejte morilca!"

Zavezali so ga in peljali na sodišče.

PREMETENI TRGOVEC

Bodhisattva je bil nekdaj vrhovni sodnik kralja Brahmadatte.

Tedaj sta živela v Brahmadattovem kraljestvu dva trgovca, eden na kmetih, drugi v mestu. Bila sta si prijatelja.

Vaški trgovec je shranil pri mestnem trgovcu petsto plugov. Ta pa je pluge prodal, izkupiček porabil zase in je tja, kjer so prej stali plugi, natresel mišjih odpadkov.

Čez nekaj časa pride vaški trgovec v mesto in zahteva od prijatelja pluge. "Tvoje pluge so snedle miši." In pokaže na mišjake. "Če je tako," pravi vaščan, "potem seveda ni pomoči."

Odšel je v kopel, kamor je vzel s seboj tudi sina goljufivega trgovca. Namesto v kopel, pa je povedel mladeniča v hišo drugega svojega prijatelja ter tega prosil, naj mladeniča ne izpusti. Slednjemu pa je velel, da mora ostati ves čas v spalnici.

Po kopanju se je vrnil k sleparskemu trgovcu. Ta pa vpraša: "Kje je moj sin?" - "Dragi prijatelj, tvojemu sinu sem ukazal ostati na bregu, dokler se jaz kopljem. Tedaj pa je priletel sokol, ga zagrabil s kremplji in zletel z njim v višave. Tleskal sem z dlanmi, toda prav nič ni pomagalo, tvojega sina le ni bilo nazaj." - "Lažeš! Sokol vendar ne more odnesti otroka!" - "Je že mogoče dragi prijatelj, toda, če vsa stvar ni, kakor bi morala biti, kaj morem za to? Sokol je pač odnesel tvojega sina." Toda drugi mu je zagrozil: "Le čakaj, roparski lopov,

morilec, takoj te ovadim sodišču!" - In je odšel. "Zdi se mi popolnoma prav, če storiš tako," mu je odvrnil vaščan ter odšel z njim na sodišče.

Sleparski prekupčevalec je rekel Bodhisattvi: "Gospod, ta mož je odšel z mojim sinom vred v kopel. Ko sem pozneje vprašal, kje je moj sin, mi je odgovoril, da ga je odnesel sokol. Rzsodi!" - "Ali je to res?" vpraša Bodhisattva vaščana. - "Da, gospod, res sem vzel s seboj njegovega sina in res je, da ga je odnesel sokol." - "Kako more sokol odnesti otroka?" - "Gospod, tudi jaz vas vprašam: sokol, pravite, da ne more odnesti otroka. Toda ali miši žro železne pluge?" - "Kaj hočeš s tem reči?" - "Gospod, pri tem možu sem shranil petsto plugov. Sedaj pa trdi, da so jih požrle miši. Pokazal mi je celo govno miši, ki so pluge požrle. Gospod, če miši žro pluge, potem tudi sokoli odnašajo otroke. Če pa jih ne žro, potem tudi otroka ni odnesel sokol. Ta mož trdi, da so miši požrle moje pluge. Rzsodi torej, ali so jih požrle ali ne!" -

Tedaj je Bodhisattva spoznal, da je vaščan pobil sleparja z drugo sleparijo. "Dobro si jo zagodel," je rekel. "Izvrsten načrt - sleparija s sleparijo, laž proti laži! Zakaj nebi sokol odnesel otroka, če miši žro pluge?! Slepar je osleparjen na enak način. - Ti, ki nimaš sina vrni orala onemu, ki ti je vzel sina. Ti, ki pa nimaš oral pa vrni sina tistemu, ki ti je vzel orala."

Tako sta bila vsak ob svojem.

VSE JE MINLJIVO

V Potalu, glavnem mestu dežele Kasi, je nekoč vladal kralj, ki se je imenoval Asaka. Njegovi najljubši ženi pa je bilo ime Ubbari. Bila je zelo ljubka in lepa ženska. S svojo krasoto je prekašala vsa druga bitja, čeprav seveda ni dosegla božanske lepote. Toda Ubbari je umrla.

Zaradi te izgube se je kralj silno razžalostil. Truplo je dal maziliti in rakev postaviti pod svojo posteljo ter ni mogel ne jesti ne piti. Vsi so ga tolažili, rekoč: "Ne žaluj, veliki kralj, zakaj vse stvarstvo je minljivo." Toda niso ga mogli potolažiti.

Minilo je sedem dni žalovanja. - V tistem času pa je Bodhisattva bival kot spokornik v himalajski pokrajini. Pridobil si je vseh pet nadnaravnih moči in bil je več vseh osmih stopenj preučevanja.

Ko je zrl s svojim božanskim očesom tja preko Indije, je opazil žalostnega kralja ter mu je sklenil pomagati. Povzpел se je s svojo nadnaravno čarodejno močjo v zrak, se spustil na tla v kraljevskem

vrtu ter posadil tam zlat kip na kamnito klop, na kateri je kralj ponavadi sedel ob svečanih prireditvah.

Na vrt je prišel mlad brahman iz mesta Potali. Ko je zagledal Bodhisattva, je prisedel k njemu. Bodhisattva ga vpraša: "Ali je vaš kralj pravičen?" - "Da, častitljivi, kralj je nad vse pravičen. Toda umrla mu je žena in sedaj žaluje nad njeno izgubo. Danes je že sedmi dan. Zakaj ne rešiš kralja tolike bolečine! Ali je pravično, da kralj trpi, ko so na svetu tako pobožni ljudje, kot si ti?" - "Ne poznam kralja mladi mož. Toda, če pride k meni in me vpraša, mu pokažem kraj, kjer se je njegova žena prerodila in poskrbim, da bo z njim govorila." - "Tedaj ostani na tej klopi, dokler se ne vrnem s kraljem," je rekel mladi brahman in odšel.

Napotil se je h kralju, mu sporočil besede Bodhisattve ter mu svetoval, naj gre k možu, ki poseduje božje oko. - "Videl bom Ubbari," je mislil kralj, sedel je vesel v svoj voz ter se odpeljal na vrt. Spoštljivo je pozdravil Bodhisattvo, sedel poleg njega na klop in vprašal: "Ali res veš, kje se je prerodila kraljica?" - "Ker je bila zaljubljena v svojo lepoto, se je polenila in ni izvrševala dobrih del. Zato se je prerodila tu na vrtu v hrošča govnača." - "Tega ne verjamem." - "Torej ti jo pokažem in povzročim, da spregovori." - "Velja, stori tako!"

Bodhisattva zakliče: "Oba govnobrca naj valjajoč kupček blata pred seboj, stopita pred kralja!" - In prišla sta. Bodhisattva je pokazal na enega izmed njiju, rekoč: "To je kraljica Ubbari, veliki kralj. Zapustivši tebe je šla za govnača. Opazuj jo!" - "Častitljivi, ne verjamem, da bi se bila Ubbari prerodila v govnača." - "Tedaj jo pripravim do govorjenja, kralj!" - "Dobro, častitljivi, stori tako!"

In Bodhisattva je s svojo nadnaravno močjo povzročil, da je govorila: "Ubbari!" je zakričal. - "Kaj hočeš častitljivi?" je spregovorila s človeškim glasom. - "Kaj si bila v prejšnjem življenju?" - "Bila sem prva žena kralja Asake in sem se imenovala Ubbari." - "Koga ljubiš sedaj, kralja Asaka, ali govnača?" - "Častitljivi, to je bilo moje prejšnje rojstvo. Takrat sem se z Asakom sprehajala tu po tem vrtu ter uživala vse naslade, ki jih nudijo čuti, kakor vid, sluh, vonj, okus in tip. Toda, kaj mi je on sedaj? Sedaj bi ga lahko celo umorila in bi s krvjo njegovega grla omočila noge svojemu sedanjemu soprogu govnaču!" - Tako je govorila, ter še dodala: "Nekoč sva se s kraljem Asakom tod sprehajala, jaz sem ga ljubila in on mene. Toda nova sreča in bol povzročita, da staro pozabimo. Sedaj ljubim govnača bolj kot kralja Asaka."

Ko je kralj slišal te besede, se je kesal in ukazal, naj kraljičino truplo takoj odstranijo izpod njegove postelje. In umil si je glavo, se poslovil in odšel v mesto, kjer si je izbral drugo ženo.

Bodhisattva pa se je vrnil v himalajsko pogorje.

PROVEST O JUNAKU, KI JE UBIL ZMAJA

Nekoč je vladal v Benaresu kralj, ki je zelo ljubil lov.

Nekega dne je s svojim spremstvom šel v gozd in rekel svojim ljudem:

"Komur bo ušla kakšna divjačina, ta bo padel v nemilost."

Služabniki so kralju naredili utico, v kateri se je skril; nato pa so z glasnim kričanjem preganjati gazele.

Ena izmed teh je pribežala mimo kraljevega skrivališča in ta je za njo izstrelil puščico. Ko je gazela videla, da je puščica namenjena njej, se je vrgla na tla, kot bi bila zadeta.

Kralj je tekel k njej, da jo pokonča; gazela pa je švignila pokonci in zbežala. Spremstvo pa se je kralju smejalo.

Ta pa ni hotel izpustiti plena, ampak je zasledoval žival, dokler ni padla izmučena na tla. Tedaj jo je ubil in zadel na rame.

Ko pa je tako korakal skozi gozd, se je čutil utrujenega; legel je na tla pod drevo, sezul čevlje in sladko zaspal.

Na tem drevesu pa je prebival zmaj, ki je umoril in požrl vsakega, ki je prišel v senco tega drevesa.

Ko se je kralj zbudil in pričel pripravljati na vrnitev, je zmaj planil z drevesa in zakričal:

"Stoj! V moji oblasti si!"

"Joj meni!" si je mislil kralj, "poskušati moram zbežati tej pošasti z zvijačo." Rekel je:

"Danes me lahko požreš; a kaj boš imel jutri in pozneje? Zadovolji se danes s to gazelo in poskrbi, da vsak dan pride k tebi mož s skledo riževe kaše."

Zmaj mu je odvrnil:

"Zadovoljen sem s predlogom; a vedi, če ne boš mož beseda pridem k tebi in te požrem."

"Kralj pa mu reče: "Kralj sem v Benaresu; moja beseda je sveta."

Zmaj je sprejel ponudbo in mu dovolil oditi.

Ko se je kralj vrnil v svojo palačo, je zbral svoje svetovalce in jim povedal, kaj se mu je pripetilo. Vprašali so ga:

"Za koliko časa si se pogodil z zmajem?"

"Nisem določil nobene omejitve," je odgovoril kralj.

Svetovalci pa so dejali:

"To ni bilo modro, gospod! Toda ne boj se; v naših ječah je mnogo ljudi." –

Poslali so torej vsak dan po enega izmed jetnikov s skledo riževe kaše k zmajevemu drevesu. Toda nobeden se ni več vrnil. –

Polagoma pa so se ječe izpraznile in kralj ni imel več nikogar, ki bi

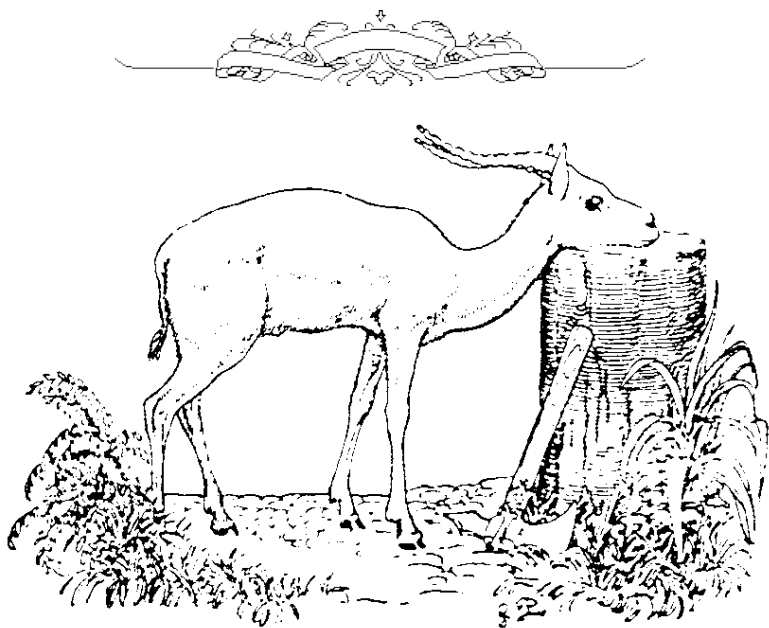
nesel hrano zmaju; začel se je bati za svoje življenje. Sklinal je spet svoje svetovalce in ti so mu rekli:

"Zaupaj kralj na lakomnost ljudi in prepusti stvar nam."

Okrasili so slona, mu na vrat privezali vrečko s tisoč cekini, ga popeljali skozi mesto in razglasili:

"To mošnjo cekinov zasluži tisti, kdor ponese jutri zmaju rižovo kašo!" –

V istem času je živel v Benaresu mladenič, ki je s slabo plačanim delom s težavo preživelj sebe in mater. Ko je slišal razglas, si je mislil:

"Sprejeti hočem denar in ga dati materi. Če premagam zmaja, dobro; če me pa zmaj ubije, bo vsaj mati rešena bede za vse življenje."

Ko pa je materi povedal o svoji nameri, je začela bridko jokati in je rekla:

"Ne stori tega, sin moj! Hočeš žrtvovati svoje življenje za ničvredni denar? Ostani pri meni!"

Mladenič pa se ni dal pregovoriti; šel je k ljudem, ki so stali okoli slona in rekel:

"Izročite mi tisoč zlatnikov; iti hočem k zmaju."

Z veselim srcem so mu dali denar; nesel ga je k svoji materi in rekel:

"Bodi pogumna! Premagal bom zmaja in osvobodil narod velike stiske."

Poslovil se je od nje in odšel v kraljevo palačo.

Kralj mu je rekel: "Želiš li še kaj, moj sin, preden odideš nad zmaja?"

Mladenič pa je odgovoril: "Prosim te gospod, posodi mi zlate čevlje."

"Čemu ti bodo?" je vprašal kralj.

Zmaj umori le tistega, ki stopi bos pod njegovo drevo; jaz pa bom imel na nogah tvoje zlate čevlje."

"Želiš še česa, moj sin?"

"Prosim te, daj mi tvoj beli sončnik."

"Čemu ti bo?"

"Zmaj umori le tistega, ki stopi v senco njegovega drevesa; jaz pa bom v senci tvojega sončnika."

"Potrebuješ še česa sin moj?"

"Tvoj meč, o kralj!"

Kralj je ukazal naj mu izročijo, kar je želel in je pospremil mladeniča sam do mestnih vrat.

Ko se je mladenič približal drevesu, je opasal meč, obul čevlje, razpel sončnik nad glavo in postavil skledo z riževjo kašo pod drevo.

Zmaj je pogledal navzdol in si mislil: "Ta mož prihaja drugače kot poprejšnji," in je ostal med vejami.

Mladenič mu je zaklical:

"Kralj ti pošilja to kosilo, zelo okusno je. Pridi ga poskusiti." Zmaj pa je odvrnil:

"Približaj se mladenič, s svojim okusnim kosilom; kajti požreti hočem kosilo in tebe."

Mladenič je pogumno stopil pod drevo; tedaj pa je zmaj planil z drevesa, da bi ga umoril. Toda ta je dvignil meč in pošasti presekal glavo. Odrezal ji je jezik, kot znak zmage in se vrnil v mesto.

Ljudstvo mu je prihitelo naproti in z navdušenjem pozdravilo zmagovalca. Privedli so tudi njegovo mater, kateri je obraz sijal od veselja.

Tudi kralj mu je prišel nasproti z vsem svojim spremstvom in ga slovesno imenoval za poglavarja cele svoje vojske.

ČARODEJNI DEMANT

V himalajskem pogorju so živeli bratje puščavniki. Postavili so si drug poleg drugega lesene kolibe in prebivali v njih. Najstarejši brat pa je umrl ter se prerodil v Sakho. - Ko je spoznal, da je bil v svojem prejšnjem rojstvu puščavnik, je prišel vsakih sedem dni k ostalim trem bratom puščavnikom, da se jim pokloni.

Nekoč je pozdravil starejšega spokornika, sedel tik njega ter ga vprašal: "Častiti, ali česa potrebuješ?" - Spokornik, ki je bolehal za zlatenico, je potožil, da mu manjka ognja. Sakka mu je dal sekiro. "Toda, kdo mi prinese drv?" je vprašal spokornik. Sakka mu je odvrnil: "Častiti, če potrebuješ drv, drgni z roko ob sekiro in govori: Prinesi mi drv in zaneti ogenj!"

Potem je stopil Sakka k drugemu spokorniku ter ga vprašal, česa si želi. - Tik kolibe tega spokornika je peljala pot, po kateri so hodili sloni, ki so ga nadlegovali. Zato je odgovoril: "Sloni mi delajo sitnosti. Prepodi jih!" Sakka mu je dal boben, rekoč: "Častiti! Če udariš na eno stran bobna, zbeže tvoji nasprotniki. Če udariš na drugo, se ti prijateljski približajo in te bodo ščitili s svojimi kardeli!"

Nato je stopil k najmlajšemu bratu in ga vprašal, česa si poželi. Ta pa je imel žoltenico in je zahteval kislega mleka. Sakka mu je dal lonec kislega mleka in ga učil: "Če si česa poželiš, zvrni lonec in takoj pridere

velika reka, ki vse preplavi ter ti prinese, če hočeš, celo kraljestvo." Nato je odšel.

Odslej je najstarejšemu bratu sekira netila ogenj, drugi je udarjal na boben da so bežali sloni, najmlajši pa je pil kislo mleko.

Tedaj pa je merjasec iskal hrane na kraju, kjer je nekoč stala vas. Iz tal je izbrskal velik demant, ki je vseboval čarodejno moč. Merjasec je zagrabil z rilcem čarodejni demant in je zaradi njegove čarodejne moči zletel v zrak ter v poletu prispel na otok sredi oceana. "Tukaj bi bil lahko kralj," si je mislil. Spustil se je na tla ter se utaboril pod udumbaro.

Tako je neki dan spal pod drevesom, predse pa je položil demant.

V deželi Kasi pa so starši zavrgli svojega sina, ki je bil velik nepridiprav.

Le ta je prišel v pristanišče, se izdajal za mornarja in odplul z ladjo na morje. Sredi morja pa se je ladja razbila. Le on se je na deski rešil na ta isti zapuščeni otok.

Tu je pri nabiranju sadja opazil spečega merjasca. Tiho se mu približa, pograbi demant, zleti s pomočjo njegove čarovnije v zrak, sede na udumbaro ter premišljuje: "Povsem jasno je tukaj prebivališče merjasca, kamor ga je napotila čarodejna moč demanta. - Moram ga usmrtiti preden odidem."

Odlomil je vejo in jo vrgel merjascu na glavo. Merjasec se je zbudil in ker ni opazil demanta, je v silnem strahu tekkel okoli drevesa. Mož na veji pa se mu je smejal. Ko ga je merjasec uzrl, je v jezi s tako silo butnil ob drevo, da je pri priči mrtev obležal. Mož je stopil z drevesa, zanetil ogenj in spekel merjaščevo meso. Ko ga je použil, je odletel po zraku.

Letel je nad Himalajo, kjer je zagledal tabor puščavnikov. Stopil je v kolibo najstarejšega spokornika, pri katerem je ostal nekaj dni. Zvesto je služil puščavniku, tako, da mu je ta končno razodel čarodejno moč sekire. - "Te se moram polastiti," je dejal sam pri sebi.

Potem je odkril puščavniku moč svojega demanta. Častiti, vzemi demant v zameno za sekiro!" mu je rekel. - Puščavnik je privolil v zamenjavo, ker je želel zleteti v zrak. - Mož pa se je sekiro odstranil in drgnil po njej z roko, rekoč: "Sekira, odseci spokorniku glavo in mi prinesi demant!" - Sekira je obglavila puščavnika ter možu prinesla demant. - Skril je sekiro na pripravnem prostoru in odšel k drugemu samotarju.

Ko je prebil pri njem že nekaj dni in se seznanil s čarodejno močjo bobna, je dal puščavniku v zameno demant. Potem pa mu je dal odrobiti glavo.

Naposled je šel k najmlajšemu puščavniku in ko se je seznanil s čarodejno močjo lonca, je tudi njega zamenjal z demantom. Na kar ga je prav tako, kakor druga dva obglavil. –

Slednjič je vzel demant, sekiro, boben in lonec ter odletel po zraku.

Blizu Benaresa se je ustavil in poslal h kralju sla s pozivom, naj mu preda kraljestvo ali pa naj se z njim bojuje. Kralj se je odločil uloviti roparja. Ta pa je udaril drugo plat bobna in takoj ga je obdala velika armada.

Ko se mu je kralj približal, je zvrnil lonec in v deželo je drla mogočna mlečna reka, v katere mleku se je ljudstvo potapljalo.

Nato je podrgnil po sekiri in ji ukazal: "Pojdi po kraljevo glavo!" Sekira mu je kmalu položila kraljevo glavo pred noge. Nihče več se ni mogel z njim vojskovati. Z armado je zasedel mesto, kjer se je dal maziliti za kralja.

Ko se je nekoč zabaval z ribolovom je iz ribnika Kannamuda potegnil mangov sadež. Tako je bil velik kot lonec, okrogel in zlate barve. Kralj je vprašal svojega gozdarja, katero drevo je rodilo ta sadež. Ko pa je

slišal, da je to mangov sadež, ga je pojedel in peško posadil na svojem vrtu. - Drevo je raslo in že v tretjem letu rodilo sadeže. Drevescu so izkazovali mnogo časti, ga zalivali z mlečno vodo, ga okrasili s peteroprstnimi znaki iz dehtečih tvarin, ovili z venci in postavili pred njim goreče svetilke z dišečim oljem. Okoli drevesa pa so postavili zaveso iz finega blaga. Sadje je bilo sladko in zlate barve.

Če je kralj drugemu kralju podaril plod tega drevesa, ga je takoj prevrtal, da nebi iz pečke, ki bi jo vsadili, zraslo drevo. Ko so obdarovanci pojedli mangov sad, so vsadili pečke, ki pa niso vzklije. Poizvedovali so in izvedeli za vzrok neplodnosti pečk.

Neki kralj pa, ki je tudi vsadil pečko podarjenega sadu, je k sebi pozval vrtnarja in ga vprašal, če bi mogel izpriditi okus mangovega sadu. - "Gotovo, gospod," je odgovoril vrtnar. Kralj mu je dal tisoč khapanov in ga odslovil. Vrtnar je prispel v Benares in prosil kralja za službo. Kralj ga je sprejel in postavil za pomočnika prvemu vrtnarju. Odslej sta oba obdelovala vrt.

Ko je kralj izvedel o vrtnarjevi spretnosti, mu je izročil upravo vrta, starega vrtnarja pa je odpustil.

Novi vrtnar je sedaj okoli mangovega drevesa nasadil nimbo in puggavo. Oba sta vzklija, njune korenine so se vpletle v korenine mangovega drevesa, veje so se omotale okoli vej in se končno popolnoma vrasle vanje. Tako je sladkosnedi mango ogrenel in dobil okus nimbovih listov. Ko je vrtnar opazil spremembo na mangovem drevesu, je izginil.

Kralj je hotel zaužiti mangov sad, ker pa je bil grenak kot nimbov sok ga je izpljunil.

Bodhisattva je bil tedaj kraljev svetovalec. Kralj ga vpraša: "Modrec, to drevo so prav tako oskrbovali kot prej, a vendar je sad zagrenel. Zakaj neki?" Bodhisattva je odgovoril: "Mangovo drevo so

ovile nimbove trte, njihove veje so se spojile z mangovimi vejami in korenine s koreninami. Stik s slabim je povzročil grenkoto."

Ko je kralj to slišal, je dal posekati vse nimbe in pugave, izrupati njihove korenine in koreninice, odstraniti nesladko zemljo, ter jo nadomestiti s sladko in zalivati mangovo drevo z mlečno, sladkorno dehtečo vodo. - Po srkanju sladkih sokov se je mango spet osladil.

Kralj pa je upravo vrta na novo povrnil staremu vrtnarju in, ko je umrl, se je prerodil po svojih zaslugah.

KDOR ZNA CENITI MALO

V Benaresu je nekoč živel trgovec, ki je bil zelo znan povsod zaradi svoje premišljenosti in uvidevnosti.

Ko je nekega dne šel v kraljevo palačo, je na poti zagledal mrtvo miš. Ustavil se je in rekel predse:

"Za razumnega človeka more tudi ta mrtva miš biti začetek blagostanja."

Te besede pa je slišal mladenič, ki je bil iz neke dobre a obubožane družine, in si je mislil:

"Če tako trdi modri trgovec, je to zagotovo res. Ravnati se hočem po njegovih besedah."

Pobral je miško in jo v bližni gostilni dal mački.

Gostilničarka mu je za to darovala vinar.

Za ta vinar je kupil malo sladkorja, vzel vrč vode in šel naproti dekletom, ki so se trudne vračale iz gozda, kjer so spletale vence. Vsaka je rada vzela požirek sladke vode in mu v plačilo dala šopek cvetja.

S temi je šel mladenič na trg in jih prodal ljudem, da so se z njimi okrasili za praznik. Dobil je deset vinarjev zanje.

V istem času pa je vihar raztresel po kraljevem vrtu vse polno listja in suhih vej, in vrtnar se je mučil, da bi vrt spet očistil.

Mladenič se mu je približal in rekel:

"Če mi daruješ te veje, ti v kratkem očistim vrt."

Vrtnar je rade volje pristal in mladenič je poklical nekaj otrok, ki so se igrali v bližini; dal jim je nekoliko sladke vode, da so mu pomagali pri delu in kmalu je imel pred vrati loga velik kupček dračja.

Ravno takrat pa je prišel mimo kraljevi lončar, ki je iskal drva, da bi žgal posodo za kraljevo družino. Videl je drva pred kraljevim vrtom in jih odkupil za dvajset vinarjev.

Mladenič je napolnil s sladko vodo več vrčev in šel k mestnim vratom, skozi katera so se vračali domov kosci in s seboj nosili povezja sena.

Rade volje so sprejeli okrepčilo iz mladeničevih rok in so ga vprašali:

"Kako naj ti povrnemo, ker si nas pokrepčal?"

Odgovoril jim je: "Če vas bom potreboval, mi boste pomagali." –

Sklenil je še marsikatero prijateljstvo, ki mu je pozneje koristilo. Eden izmed teh prijateljev mu je nekega dne pripovedoval:

"Jutri bo v mesto prišel trgovec s sto konji."

Mladenič je šel h koscem in jim rekel:

"Prosim vas, darujte mi vsak po eno povesmno sena; tujcu pa ne dajte ničesar, dokler jaz ne prodam svojega." Kosci so mu radi naredili to uslugo in prinesli k njegovi hiši petsto povesev sena.

Ko je naslednjega dne prišel trgovec s konji in ni mogel nikjer dobiti sena, je bil ves vesel, ko mu je mladenič ponudil seno za tisoč vinarjev.

Nekaj dni pozneje pa mu je drug prijatelj sporočil, da je v pristanišče prispela velika trgovska ladja.

Mladenič je rekel sam pri sebi:

"Sedaj velja!" Oblekel se je v dragoceno obleko, najel več služabnikov in si dal postaviti šotor v pristanišču. Poslal je gospodarju ladje pečatni prstan v zastavo, da bo on edini kupec.

Ko so drugi trgovci izvedeli, da je dospela trgovska ladja, so pritekli v pristanišče, da bi kupili blago; a lastnik ladje jim je rekel:

"Ne morem vam prodati ničesar; neki velik trgovec si je v zastavo poslal pečatni prstan, da prevzame ves tovor."

Pokazal jim je mladeničev šotor. Spoštljivo so šli trgovci k njemu; nihče pa ni smel vstopiti, če ga služabnik ni prej naznanil.

Trgovci so si mislili: "To je knez med trgovci; knežje ga moramo nagraditi, da nam odstopi predplačilo do blaga." In vsak od njih mu je dal po tisoč srebrnikov.

Ko je mladenič prejel to veliko bogastvo, se je poln hvaležnosti spmnil modrega trgovca. Šel je k njemu in mu rekel:

"Se še spominjate, kaj ste nekoč rekli, ko ste zagledali na tleh mrtvo miško? Sledil sem vašemu nauku in sedaj sem prišel, da se vam zahvalim." Ponudil mu je polovico svojega imetja. Trgovec pa je rekel:

"Ta mladenič je v resnici vreden, da postane moj sin."

Dal mu je svojo hčer za ženo in ga imenoval za svojega dediča in naslednika.

ŽENSKA NESTALNOST

Med vladanjem kralja Brahmadatte v Benaresu se je Bodhisattva prerodil v znamenju roparske zvezde v neki vasi dežele Kasi. Ko je odrasel je postal ropar in zaslovel je po svoji silni moči. Nihče mu ni bil kos.

Nekoč je vlomil v hišo bogatega trgovca in pokradel mnogo denarja. Meščani so se pritožili kralju: "Gospod, velik razbojnik pleni po mestu. Ukaži, da ga primejo!" - Kralj je naročil mestnemu glavarju, naj ga ujame. Le - ta je ponoči razpostavil svoje čete na različnih koncih. In tako so ulovili tolovaja z vsemi njegovimi zakladi. Ko je kralj

to izvedel, je ukazal, naj lopovu odsekajo glavo. Zavezali so mu roke na hrbtu, okoli vratu pa so mu obesili venec kanaver in glavo potresli z opekovino. Tako našemljenega je glavar ukazal ob glasnem bobnanju odvesti na morišče. Na vsakem križišču pa so obsojenca pretepali. Vse mesto se je veselilo, ker so ujeli roparja, ki je oplenił mesto do golega.

V mestu pa je takrat živila lepa bayadera, po imenu Sama. Ravno je stala v zgornjem nadstropju palače pri odprtem oknu, ko je zagledala roparja, ki so ga peljali mimo. Bil pa je to nenavadno lep mož, bolj podoben bogu kot človeku. Takoj se ji je zasmilil in premišljevala je, kako bi ga osvobodila.

Poslala je svojo služkinjo k mestnemu glavarju s tisoč khapani in s sporočilom: "Ropar je Samin brat. Razen nje nima nobene zaščite. Spravite teh tisoč khapanov in ga izpustite!" - Mestni glavar ji je odgovoril: "Roparja pozna vse mesto. Ne morem ga izpustiti kar tako, meni nič tebi. Če pa bi dobil drugega moža namesto njega, pošljem roparja v pokritem vozu Sami." Služabnica je to sporočila gospodinji.

Sami pa je takrat dvoril sin bogatega trgovca, ki ji je dal po tisoč khapanov na dan. Ta pa se je ob sončnem zatonu napolnil k njej in ji spet podaril tisoč khapanov.

Sama je denar položila predse in bridko jokala. Ko jo je dvrojan vprašal po vzrokih njene žalosti, mu je odvrnila: "Gospod, ta ropar je moj brat. Nikdar ni zahajal v mojo družbo, ker se je sramoval svojega rokovnjaštva. Mestni poveljnik pa je na mojo prošnjo obljubil, da ga izpusti, če mu pošljem tisoč khapanov. Nimam človeka, po katerem bi mu jih poslala."

Mladi mož je bil seveda takoj pripravljen ženi ugoditi in ji je rekel: "Jaz pojdem!" - "Pojdi torej in vzemi denar, ki si mi ga prinesel!" –

Mladi mož je bil seveda z denarjem takoj odšel v glavarjevo hišo. Glavar pa ga je zaprl, roparja pa v pokritem vozu poslal Sami. Ker je pravega roparja vsakdo poznal, je glavar počakal, da se je znočilo in, da so se ljudje razšli, nakar je trgovčevega sina poslal na morišče, kjer mu je z mečem odsekal glavo, njegovo truplo pa je nataknil na kol in se potem vrnil v mesto.

Sedaj je Sama živela le še za razbojnika. Toda ta si je misli: "Če se dekle zagleda v drugega, bo dala usmrtiti tudi mene. Izdajalske narave je. Zato mi tu ni več ostati."

Preden pa je odšel, je pomislil: "S praznimi rokami vendar ne bom šel, s seboj bom vzel njen nakit." - In ji rekel: "Sama, vedno sediva doma kot ptiča, ki ne moreta iz kletke. Pojdiva na sprehod." - Sami je bila misel vseč, pripravila je raznovrstnih jedil, se nališpala z vsem svojim nakitom in se z roparjem odpravila v gozdič.

Ko sta prispela do hladne sence grmičevja, sta razgrnila vsa prinesena jedila, ki sta jih s slastjo použila, nakar se je Sami zahotelo spanja.

To priložnost pa je ropar izkoristil. "Sedaj je ugoden čas za beg," si je mislil, pobral je speči ves nakit, si naprtil culo na ramo in je pobegnil.

Ko se je Sama prebudila, je šla k svojim sluškinjam in jih vprašala: "Kje je moj plemeniti gospod?" - "Ne vemo, gospodarica!" - Vsa potrta je odšla domov. "Dokler ga spet ne vidim, ne ležem v posteljo," je rekla in od takrat je ležala na tleh.

Odslej ni več oblačila lepih oblačil, jedla je samo enkrat na dan in ni potrebovala dišav, ne vencev, ne lišpa. "Hočem ga najti in na kakršenkoli način privabiti nazaj," je premišljevala in naročila godcev, katerim je plačala tisoč khapanov, da ji ga privedejo nazaj.

Godbeniki so odšli iz Benaresa in povsod prepevali svoje pesmi.

Tako so počasi prispeli v obnejno vas, v kateri je živel razbojnik po svojem begu.

Ko se je zmračilo, so godci zaigrali:

"Pozdravlja Sama te, ki nekoč
rešila je morišča.

Pod kanavere cvetjem v njo zroč
povzročil, da zgubila na tleh igrišča
ves svoj nakit - "

Ko je ropar slišal pesem, je stopil k godcem in jim rekel: "Recite Sami, naj me pusti pri miru. Za negotovega prijatelja je žrtvovala najzanesljivejšega ljubimca in gotovo bi nekoč tudi mene zamenjala z drugim. Sedaj odhajam odtod."

Godci so odšli in sporočili Sami rokovnjačeve besede. In kesala se je svojega dejanja in poslej živela spet po svoji stari navadi.

ŽIVALSKA HVALEŽNOST IN ČLOVESKA ZLOBA

Nekoč je Brahmadatta kraljeval v Benaresu. Njegov sin princ Duttha, to se pravi hudobnež, je bil trdosrčen in okruten kot strupena kača, če ji stopiš na rep. - Vsakega, s komer je govoril je psoval in pretepal. Vsem ljudem je bil nadležen kot prah, ki pade v oko in strašen, kot demon Pisača, ki preži na žrtve.

Neki dan je s svojim spremstvom odšel v kopališče. V tistem

trenutku pa se na nebu pojavi velik črn oblak, ki je zatemnil nebo. Tedaj zaukaže Duttha svojim sužnjem: "Nesite me na sredo reke, okopajte me tam in potem me nesite spet nazaj!" - Nesli so ga tja. Med potjo pa so se med seboj pogovarjali: "Saj bi nam nič hudega ne storil kralj, če usmrtimo tega hudobneža." In potlačili so ga v reko ter odšli nazaj na obrežje, meneč, da je princ utonil.

Ko jih je spremstvo vprašalo, kje je kraljevič, so odgovorili: "Ne vemo. Ko je zagledal temni oblak, se je gotovo skril pod vodo. Morebiti je že doma." Ministri so odšli h kralju. "Kje je moj sin?" jih je vprašal. - "Ne vemo," mu odgovore. "Oblak je zatemnil nebo. Mislili smo, da je že doma, ter smo se vrnili." Kralj je ukazal odpreti mestna vrata ter se napotiti na obrežje, povsod iščoč svojega sina, ki pa ga ni bilo nikjer.

Kraljeviča je odnesla reka, ko se je utrgal oblak. Povzpel se je na hlod in na njem plaval vzdihujoč v smrtnem strahu.

Na obrežju reke pa je svojčas bogat trgovec iz Benaresa zakopal zaklad štiristo milijonov khapanov. Zaradi svoje lahkomišelnosti pa se je po smrti prerodil v kačo nad zakladom.

Nekdo drugi pa je na istem kraju skril tristo milijonov in se isto tam prerodil v podgano. - Voda je poplavljala tudi njuna zatočišča in zlezli sta iz brlogov, preplavali reko in dosegli hlod, na čigar sredini je čepel kraljevič Duttha. Tam sta se utaborili na obeh koncih.

Na istem bregu pa je stalo drevo simbali. Na njem je gnezdila mlada papiga. Ko je voda izpodjedala drevesu korenine, je drevo padlo v vodo. Papiga je odletela, toda zaradi naliva ni več mogla naprej. Tedaj se je ustavila pri hlodu in sedla nanj.

Tako so plavali vsi štirje po reki. –

Tudi Bodhisattva se je takrat prerodil v deželi Kasi v brahmanski

družini. Ko je odrastel, je postal puščavnik po načinu Isijev in si ob reki, kjer je prebival, sezidal kočo.

Ko se je ob polnoči sprehajal po obrežju je slišal glasno vpitje kraljeviča in si dejal v mislih: "Potegnem ga iz vode in mu rešim življenje." In zaklical je: "Ne boj se!" Preplaval je reko, prijel za hlod in ga privlekel na breg.

Tam je postavil na suho najprej princa, potem kačo, podgano in obe drugi živali ponesel v kočo, zanetil ogenj in najprej ogrel kačo, podgano in papigo, meneč, da so to slabotnejša bitja, in šele zatem postregel kraljeviču.

Poživil jih je z jedili in sicer najslabotnejše živali in zatem še princa. Ta pa si je mislil: "Ta hinavski puščavnik časti bolj živali kakor pa mene, kraljeviča." In sovražil je Bodhisattvo.

Ko so si čez nekaj dni opomogli in so vode upadle, se je kača spoštljivo poslovila od puščavnika, rekoč: "Častitljivi, izkazal si mi veliko uslugo. Bogato bitje sem. Imam milijonov v zlatu, ki so zakopani na bregu. Če potrebuješ denarja, ti ta zaklad prav rada podarim. Samo pridi in zakliči: Kača!" - Nato se je odplazila.

Enako ponudbo je postavila tudi podgana: "Pridi tja in zakliči: Podgana!" - In odšla je.

Papiga pa je rekla: "Častitljivi, denarja nimam. Če pa potrebuješ rdečega riža, tamle prebivam. Pridi tja in zakliči: Papiga! Lahko ti ga podarim. Rečem svojim sorodnikom in pripeljali ti bodo cele vozove rdečega riža." - In je odletela.

Princ pa, ki je bil izdajalske narave, si je mislil: "Če pride k meni, ga kratkomalo usmrtilim." Rekel pa je: "Častitljivi, ko pridem do vlade, pridi k meni. Počastil me boš, ako ti bom smel dati tiste štiri stvari, ki jih menihi potrebujejo za življenje." - Tudi on je odšel.

Kmalu pa je princ Duttha zasedel prestol svojih očetov. Tedaj si je mislil Bodhisattva: "Hočem jih preiskusiti," in je šel najprej h kači ter zaklical: "Kača!"

Prišla je, spoštljivo pozdravila Bodhisattvo in rekla: "Gospod, tukaj je štiristo milijonov v zlatu. Vzemi si jih!" - "Je že dobro. Če jih bom potreboval, se spomnim tvoje ponudbe."

In stopil je k podgani ter jo poklical. Podgana je storila prav tako. Nato je obiskal še papigo. Tudi ona je na njegov klic priletela z drevesa in pozdravila Bodhisattvo in rekla: "Častitljivi, naj li naročim svojim sorodnikom, da ti prineso divjega riža s himalajskih gora?" - "Če ga bom potreboval, bom pomislil nate," je odgovoril in se odpravil h kralju.

Prišedši v Benares, je prenočil v kraljevem vrtu, drugi dan pa se je lepo opravil ter odšel v mesto, da bi po svojih pravilih beračil miloščino.

Prav takrat pa se je kralj, sedeč na krasno opremljenem slonu, v slavnostnem sprevodu sprehajal po mestu. Zagledal je Bodhisattvo že od daleč in si dejal sam pri sebi: "Torej je licemerski puščavnik vendarle prišel, da se naje pri meni do sitega. Dal mu bom odsekati glavo, preden razširi vest, da mi je nekoč rešil življenje." - Namignil je slugom. "Kaj naj storimo?" so ga vprašali.

"Ta puščavnik je prišel sem menda zato, da me izkoristi. Ne pustite ga predme, temveč ga primite in zavežite ter bičajte na vsakem križišču.

Nato mu na morišču snemite glavo in truplo natakните na kol!" - Šli so, zavezali puščavnika, ki ni nič zakrivil, in ga na poti proti morišču pretepali na vseh razpotjih. Ko so ga šibali Bodhisattva ni klical: "Oče, mati!" Marveč je vedno ponavljal rek: "V mestu poznam človeka, o katerem bi lahko rekli: Rajši potegni hlod iz vode kot takega možaka!"

Tako je govoril na vsakem vogalu, kjer so ga tolkli. Razumni ljudje, ki so to slišali, so ga vprašali: "Si ti morda kaj dobrega storil kralju?" - Tedaj jim je Bodhisattva povedal resnico.

Ko so vojaki, brahmani in ostali mestni prebivalci slišali zgodbo, so dejali: "Ta izdajalski kralj ne zna ceniti dobrote tega človeka, ki mu je rešil življenje, kako bo nam v blagor! Primate ga!" In v sveti jezi so navalili nanj ter usmrtili kralja s puščicami, kopji, kamni in bati ter ga vrgli v jarek. - Nato pa so Bodhisattvo izvolili za kralja in ga posadili na prestol.

Ko je že dolgo časa kraljeval z vso pravičnostjo, se je spomnil, da bi še enkrat preiskusil kačo in drugi dve živali. Z velikim spremstvom se je napotil h kači in jo poklical: "Kača!" Kača je prišla ga spoštljivo pozdravila in rekla: "Tu je tvoj zaklad, gospod. Vzem ga!" - Kralj pa je teh štiristo milijonov zaupal svojim ministrom in šel k podgani.

Tudi ta se je na njegov klic: "Podgana!" takoj prikazala ter mu izročila zaklad trisetnih milijonov. Tudi tega je izročil ministrom ter poklical papigo. Ptica je priletela, ga spoštljivo pozdravila ter dejala: "Ali ti prinesem riža, gospod?" - "Prinesi mi ga, kadar ga bom potreboval," je odvrnil kralj, "toda sedaj pojdi z nami!"

Vzel je vse tri živali s seboj in ko je prispel v mesto, je spravil denar v zakladnico, kači je dal napraviti zlat tulec, v katerem je udobno stanovala, podgani kristalno jamo in papigi zlato kletko. Kači in papigi je naročil vsak dan z medom oslajenega praženega žita na zlatem podstavku in za podgano dehteč izlupljen riž. Veliko je razdelil med berače in vršil tudi druga zaslužna dela.

Tako so vsi štirje prebivali skupaj in so se na koncu svojega življenja preselili na oni svet vsak po svojem zasluženju.

ČUDOVITI LOKOSTRELEC

Nekoč je v Benaresu vladal kralj, ki je imel dva sina. Ko je starejši sin dopolnil deset let, se je napotil v gore k znamenitemu učitelju, ki ga je poučil o vseh umetnostih in znanostih. Posebno spreten je postal kraljevič v streljanju z lokom, zaradi česar je ob vrnitvi na dvor dobil ime neprekosljivi kraljevič.

Na smrtni postelji je kralj imenoval starejšega sina za svojega naslednika; mlajši pa naj bi bil njegov namestnik.

Neprekosljivi kraljevič pa se je odpovedal kraljevski oblasti in jo je prepustil bratu; želel se je posvetiti znanosti in umetnosti.

Ko je torej vladal mlajši brat, so dvorjani obrekovali kraljeviča, češ, da hlepi po prestolu. Kralj pa jim je verjel in je poslal svoje služabnike, da bi kraljeviča ujeli.

Ko je le ta izvedel, o bratovi nameri, je užaljen zapustil domovino in krenil nepoznan k nekemu kralju in ga prosil, da ga sprejme v službo kot lokostrelca.

"Dobro," je rekel kralj, "sprejemem te v službo." In, ker je kmalu prekosil vse lokostrelce, mu je kralj dal večjo plačo, kot ostalim.

Nekega dne pa je kralj šel na svoj vrt in si velel pripraviti ležišče pod nekim drevesom. V vrhu drevesa pa je zagledal šop sadov in si jih je zaželel. Ni pa jih bilo lahko doseči. Poklical je svoje lokostrelce in jim rekel:

"Zmore li kdo izmed vas s puščico zadeti šop sadja v vrhu tega drevesa?"

Odgovorili so mu: "Naj lokostrelec, ki ga najbolj ceniš, pokaže svojo umetnost; dokaže naj, da si zasluži tolikšno plačo."

Poklicali so torej kraljeviča. Ta pa je rekel kralju:

"Želiš kralj, da odtrgam sadje s puščico, ki prileti od spodaj, ali naj jo spustim od zgoraj navzdol?"

Kralj je odvrnil: "Rad bi videl, kako bo tvoja puščica priletela od zgoraj navzdol in odtrgala sadje; toda ne obljublaj, česar ne boš mogel izvršiti."

Kraljevič je zaklical: "Pazi kralj!"

Izstrelil je puščico z veliko silo. Presekala je vejo s sadjem ravno v sredini in odfrčala naprej. Z večjo silo pa je izstrelil še drugo puščico. Ta je zadela prvo in jo obrnila. Prva puščica je odfrčala po isti poti nazaj in popolnoma odcepila vejo s sadjem. Kraljevič je spretno ujel sadje in ga ponudil kralju. Ljudstvo mu je navdušeno vzklikalo, kralj pa ga je bogato nagradil.

Medtem, ko je kraljevič žel slavo, je v bratovo kraljestvo vdrlo sedem sovražnih kraljev. H kralju so poslali sla in zahtevali, da se jim prostovoljno izroči kraljestvo ali pa naj se bojuje z njimi.

Tedaj se je kralj spomnil pregnanega brata; poslal je svoje služabnike, da ga poiščejo in poprosijo odpustčanja.

Neprekosljivi kraljevič se je poslovil od kralja pri katerem je bil v službi in se je vrnil v Benares. Rekel je bratu:

"Nikar se ne boj in prepusti zadevo meni."

Nato je na puščico vrezal sledeče besede:

"Neprekosljivi kraljevič vam sporoča, da vas bo vse zadel z eno samo puščico. Komur je življenje drago naj beži!"

Povzpel se je na stolp, pomeril in izstrelil puščico v sovražni tabor. Zadel je zlato skledo, iz katere so kralji ravnokar jedli.

Prestrašili so se, zbrali svojo vojsko in zbežali.

Tako je neprekosljivi kraljevič pregnal sedem kraljev, ne da bi prelil kapljico krvi. Ni pa hotel sprejeti zahvale in časti, ampak se je umaknil iz posvetnega življenja in odšel v hribe.

POSLEDICA KIHANJA

Benareški kralj Brahmadatta je imel v službi brahmana, ki je slovel kot razlagalec znakov po mečih. Brahman je imel navado, vsak meč, ki mu ga je kovač prinesel, ovohati. Če je dobil kaj drobiža, je izjavil, da ima meč dobra znamenja, drugače pa je na meču našel polno napak.

Neki dan je kovač prinesel kralju nov meč. V nožnico pa je nasul drobno zmletega popra. Kralj je poklical brahmana, naj preišče znake na meču. Brahman potegne meč iz nožnice ter ga po svoji stari navadi povoha. Tedaj pa mu je poper udaril v nos, da je moral kihniti. Pri tem pa je nos zadel ob mečevo ostrino ter se razklal. Kralj je poslal po zdravnike, ki so brahmanu preko nosu pritrdili lakasto prevleko.

Na dvoru pa je živela tudi kraljeva hči in nečak, sin kraljeve sestre. Ker sta bila skupaj vzgojena, sta se drug v drugega zaljubila. Kralj je poklical ministre in jim dejal: "Moj nečak naj mi bo naslednik. Dal mu bom svojo hčer za ženo ter ga mazilil za kralja." Potem pa je premišljeval: "Nečak je že tako moj sorodnik. Rajši mu dam drugo kraljično in ga posvetim za kralja, hčerko pa zaročim z drugim kraljem. Tako bo naše sorodstvo številčnejše in zagospodovali bomo dvema deželama." In odredil je, da sta od tega časa dalje nečak in kraljična stanovala vsak v drugi palači.

Ta zapreka pa je njuno ljubezen le še bolj podžgala. Nečak je premišljeval, kako bi si osvojil kraljevo hčerko. Pozval je k sebi vedeževalko, ji plačal tisoč khapanov in ji velel, naj doseže, da kralj izpusti svojo hčerko iz notranjosti palače. - "Dobro, gospod," mu odvrne vedeževalka, "grem h kralju in mu porečem: Gospod, kraljični preti nevarnost. Dovolite, da jo z oboroženim spremstvom popeljem na grobišče. Na okrogli terasi nad grobiščem položim posteljo mrtveca, v posteljo pa princeso. Umijem jo s sto osmimi vrči dišav in tako odstranim nevarnost! - Tisti dan, ko popeljem kraljično na grobišče, pojdi še pred nami tjakaj in vzemi s seboj malo popra. Ko prideš tja, odpošlji svoje spremstvo v gozd, sam pa stopi na okroglo teraso ter lezi tja kakor bi bil mrlič. Ko pridem postavim nate posteljo in v posteljo položim kraljičino. V tistem trenutku pa si stresi v nos nekaj popra, da boš nekajkrat močno kihnil, nakar bo vse moje spremstvo prestrašeno zbežalo in vaju pustilo sama na grobišču. Potem zlezi izpod postelje, operi sebi in kraljični glavo ter pohiti z njo v lastno palačo." - "Dober načrt," ji pritrdi princ.

Vedeževalka je nato odšla h kralju in mu stvar razodela. Kralj je bil z vsem zadovoljen. Načrt je razložila tudi kraljičini in tudi ta je bila zadovoljna.

Na določeni dan so se v velikem spremstvu odpravili na grobišče. Vedeževalka je napovedala spremstvu: "Ko položim kraljičino na

posteljo, bo mrtvec pod posteljo kihnil, zlezel izpod nje in gorje tistemu, ki ga zagradi. Pazite torej!"

Princ je odšel že pred njimi na grobišče, legel skrčen na teraso in, ko je vedeževalka položila kraljičino v posteljo nad njim, je parkrat glasno kihnil, nakar je vedeževalka z velikim krikom prva zbežala. Seveda so tako storili tudi ostali. Odvrgli so orožje in pobegnili. Princ pa je s kraljičino odšel v svojo palačo.

Ko je kralj izvedel za potek dogodka, je dovolil združitev, rekoč: "Saj sem jo itak vzgojil za nečaka, sedaj pa je prišlo to samo po sebi, kakor če vliješ maslo na mlečni riž." In dal mu je hčerko in kraljestvo.

Razlagalec mečevih znakov pa je sedaj prešel v službo pri kraljevem nečaku. Javil je svoj nastop, moral pa je dalj časa čakati na soncu. Pri tem pa se mu je lak stopil na nosni prevleki, ki je odpadla. Brahman je od sramu povetil glavo. Kralj pa ga je smeje ogovoril: "Ne žaluj mojster, enemu kihanje škoduje, drugemu pa koristi. Ti si sebi pri kihanju razklal nos, jaz pa sem si prikihal kraljevo hčerko." Nato je še dodal: "Kar enemu škoduje, drugemu koristi. To dokazuje, da ni na svetu nič popolno dobrega in nič popolno slabega."

KRAVA SABALA

Kralj Visvamitra je s svojimi četami popotoval po svetu. Spotoma je prišel k puščavniku Vasisthu, ki je prebival na tako vabljivem kraju, da so duhovi rajši prebivali pri njem, kako pa v nebesih.

Svetnik je pozdravil kralja in ga prosil, naj si odpočije pri njem s svojimi četami in naj se pokrepča z jedmi, ki mu jih pripravi.

Puščavnik je stopil k svoji kravi in jo nagovori: "Ljuba Sabala! Kralja imam v gostih in postreči mu moram kosilo. Pomagaj mi, kajti lakota kraljev in vojakov je večja kakor lakota drugih smrtnikov!"

Sabala je nežno pritisnila svoje mrzle nozdrvi svojemu gospodarju na lice v znamenje, da mu ustreže. Vasistha je pomolzel kravo in glej - nakopičila se je obilica slastnega riža, vsakovrstnih slaščic, sadja, masla, medu in pijače, da niti Indra ni pil boljše.

Vojaki so se mastili in pili, kolikor se jim je ljubilo. Kralj pa je v svoji zavisti ogovoril puščavnika: "Daj mi svojo kravo v zameno za stotisoč drugih krav." - Puščavnik pa je ponudbo zavrnil, tudi potem, ko mu je ponujal še dodatnih tisoč slonov in stočetverovprežnih vozov. Nazadnje so vojaki na kraljev ukaz odpeljali kravo. Ta se jim je iztrgala iz rok in zbežala nazaj k svojemu gospodarju.

Vasistha jo je tolažil in se jo branil obdržati, češ, da se mora ukloniti premoči. Sabala pa mu je velela, naj jo pomolze. Toda komaj jo je začel molzti, že je razpolagal z močno vojsko, - s pešci, jezdec in vozovi. Vojska je pognala Visvomitrove čete v beg in nato izginila, kakor je bila nastala.

Kralj Visvamitra se je zaradi tega poraza odpovedal kraljestvu ter odšel v gozd delat pokoro. Sam Brahma ga je obiskal in ga vprašal, s čim bi mu ustregel. Visvamitra je zahteval vse orožje s katerim razpolagajo bogovi. - Brahma se je ustrašil asketove jeze in mu izročil orožje. In Visvamitra je odšel na bojni pohod.

Vasistha je stal prav takrat pred svojim brlogom, ko je nastal strašen vihar. In že je Visvamitra napel lok Šive. - Vsi bogovi so zrl z nebes in vodna božanstva so se pojavila na rekah in potokih. - Toda smrtonosno puščico je puščavnik prestregel s svojo gorjačo. - Enako je storil s kopjem Rudre in s strašno smrtno zanko. - Ko je Visvamitra zalučal grom Brahme, je povsod nastala tišina. Še vetrovi se niso ganili. Vsi dobri geniji pa so zatisnili oči in vzdihovali: "Ubogi Vasistha!"

Ta pa je odprl usta in pogoltnil plamen in grom. In že je v njem učinkovala božja jeza, zakaj oči so se mu podplule s krvjo, plameni so mu bruhali iz ust in gorjača v njegovi roki je zažarela. - Vsa bitja so trepetala in prosila: "Prizanesi nam strašni asket!" - In Vasistha se jih je usmilil.

Tedaj je zavpil Visvamitra: "Kaj mi pomaga kraljevska moč?"

Brahman hočem postati tako kot Vasistha!" - In šel je v gozd delat pokoro nad tisoč let.

Približal pa se mu je Brahma in ga ogovoril: "Dovolj je pokore. Zaslužil si, da te odslej imenujejo za kraljevskega svetnika." - "To mi ne zadostuje," je odvrnil Visvamitra. "Hočem, da me nazivate kot brahmanskega svetnika!" - "To pa ni mogoče," je odvrnil Brahma, "ker še nisi izkoreninil vseh strasti." -

In Visvamitra je nadaljeval s svojo pokoro. Čez drugih tisoč let pa so se ga začeli bati vsi nižji bogovi, češ, strašni asket zagospoduje vesoljnemu svetu in nihče mu ne bo kos." - "Jaz ga ukrotim," je rekla vila Menaka. Odletela je na Zemljo in se skrila med trstikami pri jezeru. Tam jo je našel Visvamitra, ko je prišel po vodo. V prvem vzhičenju nad njeno lepoto jo je, pozabivši na svoje dobre naklepe, ponesel v svoj brlog, kjer ji je noč in dan stregel in ji dvoril. - Ko se je zbudil iz te omotice, so bile uničene vse njegove pridobitve, priborjene s pokoro, ki jo je delal dvatisoč let. - In zbežal je med puste askete, kjer se je ponovno začel pokoriti. - Čez tisoč let so se ga začeli bati višji bogovi, meneč, da asket doseže svoj smoter. Tedaj naprosi Indra nebeško vilo Rambho, naj premoti asketa. Ker se je sama bala iti k njemu, jo je Indra pospremil v podobi kukavice. Visvamitra zagleda vilo in jo prekolne, da naj se takoj spremeni v skalo. Indra-kukavica pa je z glasnim krohotom izginil proti nebu. Tedaj je Visvamitra spoznal, da se je ujel v nastavljeno past, kajti premagal je poželjenje, ni pa še premagal jeze. In vzpel se je do najvišjih obronkov Himavata, kjer je stal nepremično kot leden steber.

Po tisočih letih se mu je približal Brahma in ga ogovoril: "Dosegel si svoj namen. Pozdravljamo te kot svetnika med brahmani!"

Spremna beseda

Yataka vsebuje pravzaprav prigode prejšnjih življenj Buddhe - Bodhisattve (Yati - rojstvo, Yataka - več rojstev), kajti tudi Buddha je bil v svoji lastnosti, kot Bodhisattva, to je izvoljenec za Buddhovo čast in podvržen prerajanju.

THERAVADSKI BUDIZEM:

V mitološkem svetu zgodnjih budističnih spisov živijo predvsem deve, tradicionalni indijski bogovi. Med položajema, ki ju zavzemajo deve in asure, ni skoraj nobene razlike. Asure so nadnaravna bitja s titansko močjo in pogosto so imenovani kot "demoni". Med asurami in devami vlada večno medsebojno sovraštvo.

Budistični svet se imenuje Cakravala in ima tri nivoje - nad, okrog in pod goro Meru. Nižji nivo se sestoji iz 136 peklov, vsak od teh peklov pa je namenjen posebnemu tipu grešnikov. Tisti, ki sramotijo Buddho in Dharmo gredo v Avici, najgloblji pekel. Po določenem obdobju, ki ga preživijo v teh peklih pa se duše ponovno inkarnirajo na Zemlji. Na nivoju okrog gore Meru se nahaja svet živali, pošasti (katere trpe lakoto in žejo), demoni in ljudje. Na vrhu gore Meru pa je nebo štirih velikih kraljev: Dhritaraštre paznika vzhoda, Virudhake paznika juga, Virupakše paznika zahoda in Kubere ali Vaisravane paznika severa. Nad tem pa je nebo triintridesetih božanstev. Nebo Sakke (Indre), nad tem pa leži nebo štiriindvajset nebov eden nad drugim, vsi pa so obsijani z lastnim bleskom. Šest je naseljenih s tistimi, kateri so uživali v slasteh čutil. Ostali gornji deli nebov Chyana Loke pa so področja abstraktne meditacije in Arupa Loka (brezoblični svetovi) namenjeni dušam višjega reda, kot so Buddhe in Arhati.

Indra (Sakka) je še naprej kralj bogov, Yama imenovan Dharmaraja upravlja s pekli in med ljudi pošilja svarila naj delajo dobro in se izogibajo zla; Šiva in Paravati imenovana Mahakali in Mahakala pa sta

**Skulpture predstavljajo teme iz Yatake – mitov o prejšnjih
Buddhovich življenjih na zemlji.**

Buddhina vratarja. Kubera - Jambhala pa je Buddhin telesni stražar. Boginje pa so včasih hujše kot Durga in Kali. Od teh je najbolj spoštovana Tara. Katera je rumena, rdeča ali modra ko grozi in opozarja in svari, ter zelena ali bela, ko je blaga in potrpežljiva. Grozni pa sta boginji Kurukulla in Cunda, čeprav slednja nosi orožje božanske milosti. Kuberina žena Hariti pa doji 500 demonov in njena glavna značilnost je neizčrpna plodnost. Boginja zore Ušas ima par v Mariči; ta pa je za razliko od Ušas grozna in ima na čelu prav tako tretje oko, kot Šiva, s tremi groznimi obrazi in desetimi grozečimi rokami. Mili božanstvi sta Sarasvati boginja učenosti in boginja Prajna - boginja znanja. Bogovi prekašajo Šivo v njegovi grozni podobi. Eden od njih Yamantaka spremlja Manjušrija, Sarasvatinega soproga in nosi ogrlico iz lobanj in ima več glav in veliko rok. Drugi Trailokyavajaya pa ima štiri glave in štiri grozeče roke in hodi po Šivi.

Vsa ta silna nadnaravna bitja asure so nekoč skupaj z bogovi živela v nebesih Tavatimsa, kjer je kraljeval bog Sakka. Toda Sakka ni hotel svojega kraljestva deliti z drugimi, zato je asure opijanil in jih dal vreči po strmem pobočju gore Sineru. Skotalili so se na nižje območje ob gori, ki je zaslovelo kot kraljestvo asur in je bilo enako kot kraljestvo Tavatimsa. Tam je raslo drevo Čittapatali in ko je zacvetelo, so asure ugotovili, da niso več v svetu bogov. Hoteli so dobiti nazaj svoje kraljestvo, zato so splezali na goro Sineru "kot mravlje navzgor po stebru". Njihova odločitev je povzročila preplah in Sakka se je odpravil v boj ter se spopadel z njimi v oceanu; toda v bitki je bil poražen in moral je pobegniti s svojim božanskim kočijažem Matalijem in bojnim vozom. Na begu je prišel do gaja Simbali, kjer so živeli garude (mitološka bitja, pol ptiči pol ljudje). Ker se je bal, da bo njegov voz mlade garude poškodoval, se je odločil, da se raje vrne. Asure pa so mislili, da se je Sakka vrnil, ker je dobil okrepitev, zato so pobegnili nazaj v kraljestvo asur, Sakka pa se je vrnil v svoje mesto. V trenutku zmagovalja pa se je pred njim iz tal dvignila njegova palača. Sakka je zato, da se asure nebi spet vrnil, postavil straže na petih mestih in povsod razstavil številne podobe boga Indre s strelo v rokah.

**Kot mladenič je bodoči Buddha živel tako strogo asketsko življenje,
da je postal pravi okostnjak**

Budizem je sčasoma razvil lastno mitologijo o samem Buddhi pa so nastale številne pripovedi.

V zgodnjih spisih nastopa 14 glavnih vrst ali skupin bogov, katerih življenje naj bi bilo v nekaterih pogledih boljše od človeškega. Pripadajo jim razna območja v nebesih, ki se delijo na dva glavna dela: šest nižjih in osem višjih kraljestev. Bogovi šestih nižjih območij nenehno uživajo v raznih čutnih užitkih, bogovi osmih višjih območij pa živijo v nepretrgani blaženosti meditacije.

Najvišji bogovi so brahme in živijo v kraljestvu Brahmakajika. Le redki med njimi, na primer najvišji bog Sahampati, naj bi imeli opraviti z ljudmi, drugi brahme pa se ne zmenijo za človeške zadeve. Bogovi šestih nižjih področij se bolj zanimajo za človeški svet in se pojavljajo v različnih mitih. Sakka, kralj bogov v kraljestvu Tavatimsa nastopa v mnogih zgodbah. In v nekaterih kažejo ti bogovi zanimanje za širjenje Budhovega nauka.

Utemeljitelj budizma, Siddhatra Gautama - Budha se je rodil v severni Indiji okoli l. 536 pr.n.št. kot sin vladarja plemena Šakja. V maternico svoje mame je vstopil skozi njen desni bok v obliki belega slona. Za jasnovidce je to pomenilo obljubo, da se bo rodil sin, ki ne more biti drugega kot vesoljni vladar ali pa Buddha če se odpove svetu.

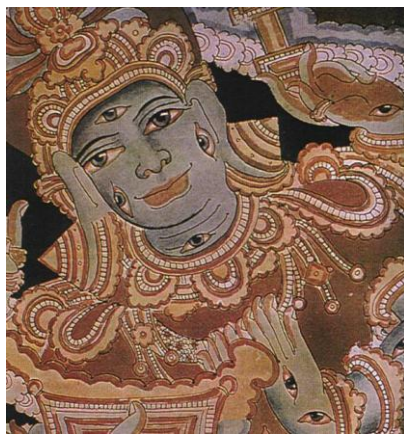
Deset luninih mesecev po spočetju je kraljica Maja hotela obiskati starše in zapustila Kapilavatso v spremstvu svoje mlajše sestre in služabnic. Ustavila se je v parku Lumbini in stoje, držeč se za vejo drevesa, rodila Bodhisattvo; ta je prišel iz njenega desnega boka "ne da bi jo ranil". Sakka in Brahma sta ga prevzela tako, da se ga ni dotaknil noben človek, temveč so ga prva sprejela božanstva. Bodhisattvo, ki se je vzravnaval na čudežno vzcvetelem lotosu, sta najprej umila dva kralja Naga, nato pa je naredil sedem korakov proti severu, označil smeri neba, eno za drugo in slovesno kot lev brez strahu in groze oznanil, da bo premagal bolezen in smrt. Ves svet, od

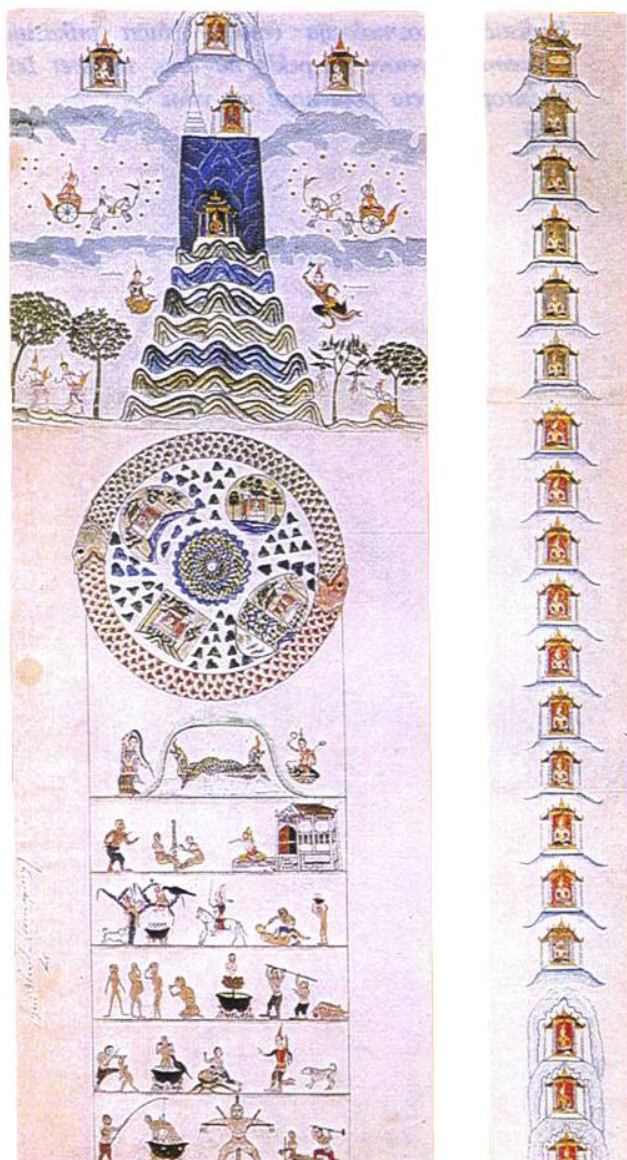
Gautama je dosegel razsvetljenje v kraju Bodhagaja pod drevesom modrosti, kjer so ga častile živali in ptice

nebes do peklov je slaval ta dogodek. Sočasno so se rodili tudi njegova prihodnja žena, njegov oproda, konj in različni kralji. Sedem dni po njegovem rojstvu je kraljica Maja umrla in se potem znova rodila v nebesih Tušita. Odtlej je Bodhisattvo vse do sedmega leta vzgajala Mahapradžapati, njena mlajša sestra in kraljeva druga žena in to v velikem razkošju in blišču. Njegovemu očetu je bilo namreč prerokovano, da bo deček postal bodisi velik vladar ali popotnik - brezdomec. Ker mu je hotel preprečiti drugo in omogočiti prvo, ga je Šudhodana varoval pred vsemi zunanjimi vplivi. Vzgajali so ga v umetnostnih in naravoslovnih znanostih ter ga spodbujeli, da se je vadil v telesnih spretnostih.

Budistični spisi navajajo, da je dejal: "Razvajen sem bil, zelo razvajen. Mazilil sem se z oljem iz sandalovega lesa iz Varanasija (Benaresa) in se oblačil le v tkanine iz tistega kraja. Podnevi in ponoči so držali bel sončnik nad menoj. Imel sem posebno palačo za zimo, drugo za poletje in tretjo za deževno dobo. V štirih mesecih deževne dobe nisem zapustil palače in obkrožale so me glasbenice."

"Gospodar energije" – Indra ali Sakka. Njegovo orožje je strela, ukvarja pa se tudi z magijo. Slovi po pohotnosti in opijanju. V budizmu služi Buddhi

Budistična kozmologija vesolja

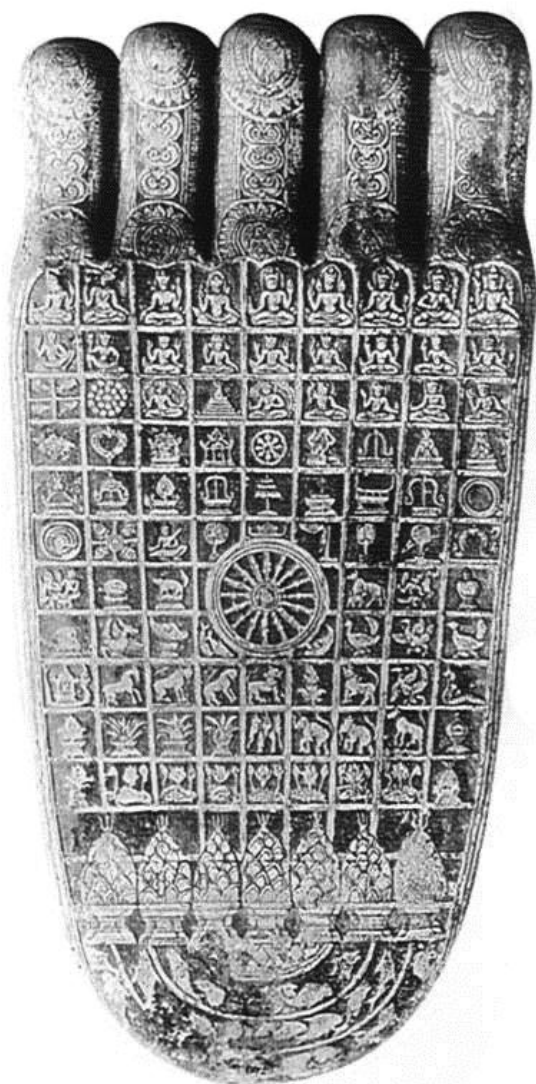
Knez se je poročil z dekletom po imenu Gopa ali Jašodara. Imel je tudi harem lepih plesalk. Vendar je dal svojemu sinu ime Rahula kar pomeni "veriga", ker se je sredi vsega tega razkošja počutil uklenjenega. Življenje ga ni osrečevalo, zato se je odločil, da odide in postane brezdomec. Preden je Sidharta dokončno zapustil svoj dom, je odšel na tri potovanja, kjer se je srečal z življensko resničnostjo, ki je prej ni poznal. Videl je trpljenje sveta v treh oblikah: srečal je betežnega starca, invalida izčrpanega od bolečin, ter pogrebni sprevod z žalujočimi v solzah. Ko je začuden spraševal, kaj to pomeni, so mu odgovorili, da je taka pač skupna usoda vseh ljudi. Globoko vznemirjen se je vrnil v svojo palačo. Na svojem četrtem potovanju pa je srečal zadovoljnega in veselega meniha, ki je hodil okoli z beraško skledico. To potovanje je bilo zanj odločilnega pomena; pokazalo se mu je, da so vsi užitki in vabe življenja prazni in brez vrednosti. Zahrepenel je po resničnem spoznanju. Tako je Sidharta ponoči, ko sta žena in otrok spala, na skrivaj zapustil svoj dom in družino. Začel je iskati spoznanje, kot je bilo v hinduizmu običajno: z neprestanimi vajami v jogi si je prizadeval združiti svoj jaz z izvorom in pomenom sveta. Toda ta način, pod vodstvom dveh brahmanov - gurujev, ga ni zadovoljil in zdelo se mu je, da ne vodi k pravemu spoznanju. Še naprej je potoval in se nato ustalil v Uruveli v severni Indiji, kjer je skupaj s petimi učenci preživel šest let življenja v skrajni samoodpovedi in disciplini. A dosegel je le, da si je uničil telesno zdravje; spoznal je da taka pot ne more človeka osvoboditi iz kroga smrti in ponovnih rojstev. Zunanje vaje niso koristile; potrebno je bilo uvideti bistvo resničnosti in spremeniti temeljni - poželjivi odnos do življenja. Ko je že obupaval, da bo kdajkoli našel izhod, se je nenadoma spomnil kako uspešno je bilo njegovo prvo premišljevanje doma pod jablano. Opustil je svoj strogi življenski slog in sklenil, da bo z vsemi svojimi močmi skušal doseči svetost s pomočjo premišljevanja. Potopljen v premišljevanje pod smokvinim drevesom, ki so ga kasneje imenovali "drevo razsvetljenja" ali "drevo jasnovidnosti", bodhi, je dosegel najvišje spoznanje in postal Buddha. Tik pred razsvetljenjem, ko je sedel pred drevesom bodhi, naj bi Mara zbral vse svoje moči in prešel v napad.

Med dvaintridesitimi znamenji odličnega človeka sta po sanskrtskih seznamih dve od tistih, ki zadevajo roke in noge, "znamenje kolesa" in "kožica med prsti"

Marove sile so Buddho obkrožale in raztezale so se 60 km pred njim in za njim ter 45 km levo in desno. Sam tisočroki Mara je jezdil na velikem slonu Girimekhalu, ki je bil visok 750 km. Njegovi privrženci so prevzeli grozljive oblike in oboroženi so bili s strašnim orožjem. Ko so se približevali, so se pred njimi razbežali vsi bogovi in duhovi, ki so se prej zbrali okrog Buddhe in ga opevali ter mu izražali vdanost. Buddha je ostal sam, na pomoč pa je poklical deset vrlin v katerih je dosegel popolnost. Vsak oddelek Marove vojske se je spopadel z eno izmed Buddhovih vrlin in nato poražen zbežal. Marovo zadnje orožje je bil okrogli čakravuddha s katerim bi lahko razpolovil goro, toda, ko ga je Mara zalučal, se je ustavil nad Buddho kot baldahin iz cvetja. Še vedno neustrašni Mara je izzval Buddho, naj dokaže, da je sedež, na katerem sedi, res njegov. Vsi njegovi privrženci so pri tem kričali, da sedež po pravici pripada Mari. Ker ni imel druge priče, je Buddha zaprosil Zemljo, naj priča njemu v prid in Zemlja je v odgovor strašno zabobnela. Mara in njegovi privrženci so pobegnili in bogovi so se spet zbrali okoli Buddhe, da proslavijo zmago. Buddhovo razsvetljenje pa je imelo 3 stopnje. Prvo noč je med premišljevanjem videl vsa svoja prejšnja življenja. V drugi noči je z nadnaravnim vpogledom prodrl v krog rojstva, smrti in ponovnega rojstva ter spoznal zakonitost, ki mu vlada. V tretji noči pa so mu bile razodete štiri resnice in prava osmera pot, ki vodi k ukinitvi trpljenja.

Kot pravi Buddha, se vsak delček stvarstva - in ne le človek - spreminja in razpada. Vse kar je ustvarjeno, mora propasti. Poleg tega niti ljudje niti svet niso enote, ki bi bile v sebi popolne in ločene od drugih enot. Oblikovane so iz mnogih posameznih prvin, ki se neprestano gibljejo, se ločujejo in spet na novo združujejo. Ti delci pa se ne razporejajo naključno. Urejajo jih strogi zakoni. Ko gre za ljudi, je odločilni dejavnik zakon karme, ki izhaja iz hinduizma. Karma v grobem pomeni "delo", "dejanja" in se kaže v mislih, besedah in dejanjih vsakega posameznika. Določa, v kakšni obliki se bo ponovno rodil: dobra dela samodejno prinašajo dobro ponovno rojstvo, slaba pa slabo. Tako je vsako ponovno rojstvo določeno s karmo prejšnjega življenja. To je moralni red sveta, ki mu nihče ne more uiti. Dharma - v

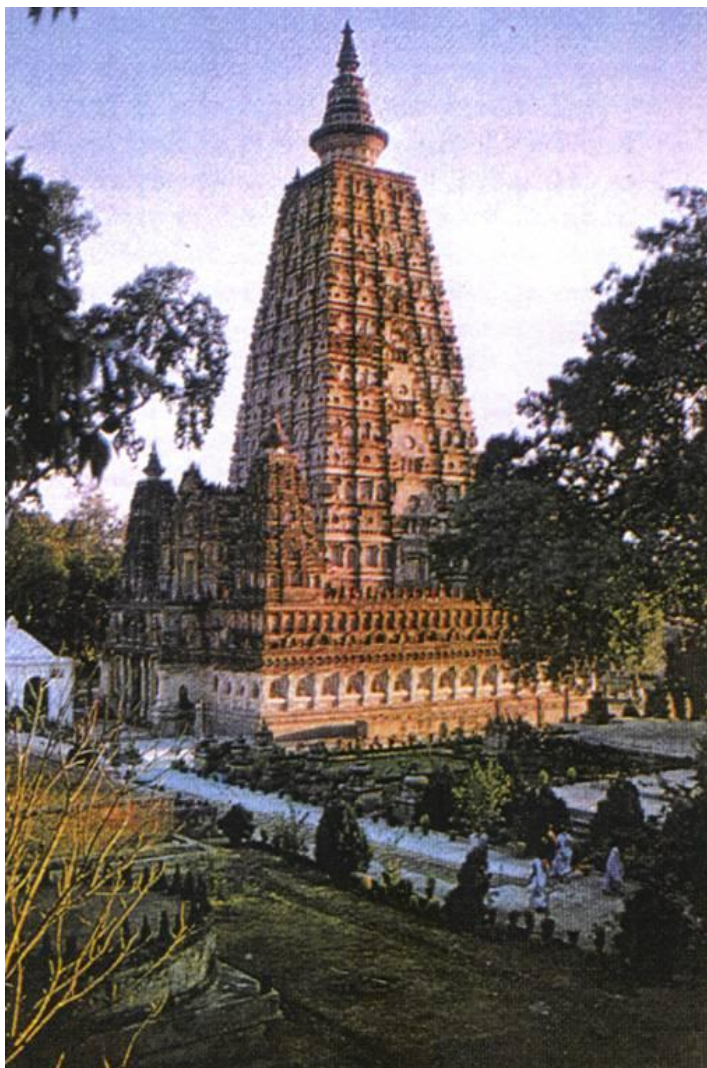

Znamenja z ugodnimi lastnostmi, ki zagotavljajo varstvo Razsvetljenega. Idealno je, če ima kdo 108 takih znamenj.

pomenu "zakon" - ne pomeni le moralnega zakona, ampak tudi fizikalne zakone, ki vladajo stvarstvu, pa tudi posamezne delce, ki ga sestavljajo. Take dharme so na primer štiri prvine: zemlja, voda, ogenj in zrak; barve in zvoki; organsko življenje; čuti, čustva, vzgibi volje, sposobnost razmišljanja, zavest in nevednost; slava, lepota, bogastvo, pravi in krivi nauki; spolnost, spanje, lakota, bolezen; rast, staranje in umiranje. Teh dharm ni mogoče sistematično razvrstiti. Gre predvsem za to, da je fizični svet in vse v njem posledica skupnega delovanja teh posameznih prvin. Če se torej zdi, da je človek neodvisna enota, je to le slepilo. Človek pravzaprav predstavlja tok dharm, ki se neprestano spreminja in se po smrti prerasporedi in iz njega nastane nov posameznik. Človek, ki je umrl in tisti, ki se je rodil na osnovi lastne karme sta dve različni bitji. Istočasno pa je novo utelešenje neločljivo povezano s določenim predhodnim življenjem preko karme, ki jo je duša podedovala in jo bo sedaj izrazila.

Jedro budistične filozofije pa so štiri plemenite resnice:

1. Prva resnica je vednost o trpljenju. Vsako posamezno bivanje je vedno boleče. Z Buddhovimi besedami: "Rojstvo je trpljenje, staranje je trpljenje, bolezen je trpljenje, zaskrbljenost, beda, bolečina, stiska in obup so trpljenje; ne doseči kar si človek želi, je trpljenje.
2. Druga resnica odkriva izvor trpljenja. Trpljenje je dejansko vse bivanje ki izvira iz želje in nevednosti, povezana s hrepenenjem in poželjivostjo, željo čutov, želje po bivanju, željo po lastnem uničenju.
3. Tretja resnica obravnava uničenje trpljenja, katerega je potrebno odpraviti, in nič ga ne sme ostati. Omogočiti je potrebno trajno odrešitev od trpljenja. S tem se človek osvobodi neskončnega kroga ponovnih rojstev in vstopi v blaženo stanje nirvane.
4. Četrta resnica kaže pot za odstranitev trpljenja, in sicer je to "plemenita osmera pot", ki predstavlja Gautmov nauk o razsvetlenskem življenjskem slogu:

Budistično svetišče Buddh Gaya. Svetišče označuje mesto, kjer je nekoč raslo drevo spoznanja, pod katerim je Buddha doživel razsvetljenje

1. PRAVO SPOZNANJE

ali razumevanje. To pomeni predvsem priznanje štirih plemenitih resnic.

2. PRAVO MIŠLJENJE

označuje duhovno stanje dobrohotnosti, miroljubnosti, oddaljitve od čutnih želja, sovraštva in hudobije.

3. PRAVO GOVORJENJE

izključuje laž, nekoristno besedičenje in opravljanje; govorjenje mora biti modro, resnicoljubno in spravljivo.

4. PRAVO OBNAŠANJE

obsega moralno vedenje. Prepovedani umor, kraja in prešuštvo.

5. PRAVA ZAPOSILITEV

način preživljanja ne sme škoditi drugim.

6. PRAVO PRIZADEVANJE

zatirati je potrebno zle nagibe in spodbujati dobre, tako, da človek lahko razvije plemenite misli, besede in dejanja.

7. PRAVA RAZSODNOS

ali premislek pomeni, da človek skrbno razmišlja in ne popusti zahtevam želja v mislih, govorjenju, delovanju in čustvih.

8. PRAVA ZBRANOST DUHA:

ki jo človek doseže z intenzivno koncentracijo in te osvobodi vsega, kar te ovira pri iskanju.

Bistvo osmere poti so tri stvari:

MORALNOST, DUHOVNA DISCIPLINA in PRAVO SPOZNANJE - MIŠLJENJE.

Budhizem je nauk o ne-jazu (an-atman) s katerim je neločljivo povezana nirvana. Beseda je izpeljanka iz glagola, ki pomeni "odpihniti" in označuje cilj vsega verskega prizadevanja v budizmu. Običajno jo opisujejo kot "ničnost", "praznina", vendar je to popolnoma neprimerno. Tripitaka, zbirka budističnih spisov jo opisuje takole: "Nirvana je območje, kjer ni zemlje, vode, ognja in zraka; ni niti območje neskončnega prostora, niti neskončne zavesti; niti območje čistega ničā, niti meja med razločevanjem in nerazločevanjem;

Kolo življenja – samsara – neskončni krog rojstva in smrti, v katerem so ujeta vsa tista bitja, ki niso prodrli prek iluzij o lastnem jazu in pomirila njegovih poželjenj. V drugi različici kolesa upodabljajo tri živali (slogo – golobica ali petelin, sovraštvo – kačo in zablodo – svinja)

ni niti ta svet niti drug svet; tam ni niti sonca niti lune. Niti ne prihaja niti ne odhaja, niti ne miruje niti ne izginja niti se začinja. Je brez začetka, brez nadaljevanja in brez prenehanja. Je konec trpljenja. Na NIRVANO gledajo kot na dharmo. Je pa edina izmed 170 dharm, kolikor jih pozna budizem, ki je nespremenljiva in neodvisna (vse ostale so odvisne od druge), ker je ni ustvarila moč nagiba ali želja. V življenju jo lahko okusimo s pomočjo premišljevanja. Vendar to ni celovita izkušnja nirvane, ker deluje še nekaj dharm.

Cilj verskih prizadevanj ni več večna sreča v nebesih, temveč stanje, ki je onkraj nebes in božanskih svetov (nirvana). Razsvetljeni človek je najvišje bitje v vesoljstvu in vsi bogovi in duhovi so mu podrejeni.

Budha je Dharmo - prvi obrat KOLESA ZAKONA pridigal v Parku jelena. Ta doktrina nam odkriva Buddha povsem drugače kot je prikazan Višnuov deveti avatar, ker po njegovem nauku niti prepuščanje užitku niti askeza niso prava pot razsvetlitve.

Spreobračal je veliko ljudi. Tisoči pa so ga v Srivatsiju gledali kako koraka po zraku, njegovo telo pa je žarčilo z nenavadno svetlobo.

Na koncu pa se je na poziv svojega sina Rahule vrnil na svoj dom v Kapilavasto, tako kot je obljubil. Njegova vrnitev sprva ni predstavljala neke posebnosti in slavlja, kot je upal njegov oče Suddhodana. Preden pa se je Buddha vrnil k domačim je po ulicah prosjačil za hrano. Oče se je zgrozil, ker mu je sin tako sramotil družino, Buddha pa mu je kasneje pojasnil, da ne pripada več kraljevskemu rodu temveč tistemu, ki prosjači za hrano in, da je človekov položaj v družbi odvisen od njega samega in ne njegovega rojstva. Zatem pa je očetu razložil Dharmo in ga spreobrn timer. Zatem pa je odšel k ženi katera ga edina v celi družini ni pričakala ob njegovem prihodu; takoj, ko je prišel do nje pa je padla na obraz in se mu poklonila. Po spreobrn timer pa je s Siddhartino krušno materjo osnovala skupnost redovnic.

Svetniški sij Buddhove postave

Sledili pa sta še dve pomembni spreobrnitvi. Prvo je bilo spreobrnjenje Anande in to v času njegove poroke. Ananda se je odrekel ženitve, ko mu je Buddha podal skodelico siromaka in ga prepričal, da se največje veselje doseže, kot redovnik, kateri doseže nirvano. Tako pa je Ananda postal Buddhin najbolj zvest sledilec. Drugo pa je bilo spreobračanje sina Rahule. Rahula je od očeta zahteval dediščino, z Buddhovim naukom pa je sprejel večno duhovno nasledstvo in postal redovnik. Končno se je Buddha povzpел na Nebo triintridesetih božanstev, da bi spreobrnil svojo mamo. Tam je ostal tri mesece in prejel od bogov miloščino, oni pa so dosegli duševni mir. Ob vrnitvi pa so ga pospremili Sakka, ostali bogovi in cela vojska brahmanov; na Zemlji pa so ga pozdravili vsi kralji in se pred njim globoko priklonili.

Z velikim uspehom svojega učenja je Buddha dobil tudi veliko sovražnikov na čelu katerih pa je bil Devadatta – njegov sovrstnik iz otroštva. Devadatta je s časom samo še bolj zasovražil Buddho in sedaj je težil k temu, da bi uničil njega in njegovo gibanje. Najprej je izzval razkol med Buddhinimi sledilci. Ko pa je gibanje znotraj oslabilo je Devadatta Ajasatia sina kralja Bimbisare umaknil tako, da si je pridobil njegovo zaupanje, potem pa ga je nahujskal naj ubije očeta. Zatem pa si je zamislil napad na samega Buddho. Ko je pridobil enaintrideset Ajasatinih služabnikov je enega od njih nagovoril naj ubije Buddho. Potem pa je uredil tako, da pa naj bi tega ubila druga dva služabnika, ta dva pa naslednji štirje, te štiri pa osem drugih, zatem pa bi on sam ubil ostalih šestnajst.

Toda načrt se je izjalovil, ker so se Ajasatini služabniki takoj po poslušanju Buddhe spreobrnili. Potem pa je Devadatta poskušal ubiti Buddho tako, da je s hriba spustil veliko skalo, da bi ga zdrobila, toda skala se je razklala in vsak del je šel za sebe na drugo stran. Tretjič pa je pijanega slona Malagirija pognal naj pomečka Buddha, medtem ko je on prosjačil. Vsi so se prestrašili in pobegnili. Ostal je samo Ananda, kljub strahu, ker se je čudil Buddhini mirnosti. Ko se je slon že povsem približal je Buddha z duhovno močjo obvladal njegovo voljo; žival pa

se je opotekla in, ko je prišla do Buddhe je spustila glavo pred njim na tla.

Po tem dogodku so se vsi Devadattini sledilci spreobrnili, Devadatta pa je od žalosti zbolel. Ko se je pozdravil so vsi mislili, da se je pokesal. Odšel je do Buddhe, da bi ga obiskal v njegovem samostanu, toda, ko se je približal vratom je iz tal zabuktel ogenjeni plamen in ga pogoltnil - s tem pa so se pokazali njegovi pravi nameni.

**Ob koncu življenja na Zemlji, pri 80 letih je Buddha ležeč gaju
cvetočih dreves in obdan z učenci odšel v nirvano**

Buddha je pridigal 45 let. Nekega dne pa je do njega pristopil Mara, da bi ga pregovoril naj se dokoplje nirvane, ter naj odustane od pomoči drugim, da bi jo dosegli preko njegovega poučevanja. Buddha pa mu je rekel, da bo živel le še štiri mesece. Mara pa se je zelo začudil, saj Buddhe živijo eone dolgo. Ob teh Buddhinih besedah pa je zadrhtela zemlja in zabliskale so se Indrine strele. Ananda je prišel do Buddhe in ga vprašal zakaj se je veselje premaknilo in zapolnilo s

slabimi znamenji, Buddha pa mu je pojasnil, da je to zato, ker se je on odrekel želje do življenja.

Ko je Buddha videl, da se mu je približala smrt je odšel na svoje zadnje popotovanje v Kusinagro v deželo Malla. Tam se je ob drevesu sal, katero je cvetelo ob nepravem času ulegel k zadnjemu počitku. Tu so ga obiskali kralji, plemiči, brahmani, katere je Ananda poklical iz sosednjih dežel. Buddha se je z vsemi ljubeznivo pogovarjal in nikogar ni odbil, potolažil je Anando in ostale svoje učence, kateri niso mogli skriti bolečine. Zatem, ko jih je zadolžil naj težijo k osvoboditvi je padel v nezavest in kmalu zatem umrl.

Ko je Buddhina duša odšla v nirvano se je zatresla Zemlja in vse se je obvilo v temo, nebo pa je bilo obsijano z nekakšno čudno svetlobo prepredeno z bliski. Pihati so začeli močni vetrovi in reke so zabučale. Manjši duhovi - Nage, Yakše in Gandharve - so bili otožni, medtem, ko so bili višji bogovi veseli, ker so razumeli smisel teh znakov.

Buddhino telo je šest dni ležalo na svečanem odru. Sedmega dne pa so ga postavili na veliko grmado. Pojavile pa so se raznorazne težave okrog požiga trupla. Naenkrat pa je ogenj sam od sebe vzplamtel. Ko je ogenj opravil svoje delo so se videli Buddhini ostanki - kot kupček biserov. Razdelili so jih na osem delov in osem knezov jih je odneslo v svoja kraljestva.

Glavni tokovi budizma:

1. TERAVIDA Strogi "nauk prednikov"
2. MAHAJANA "Veliki voz" na katerem je prostor za mnoga različna verovanja (šintoizem-japonske ločine, č'an/zen- kitajske premišljevalne smeri, vadžrajana/lamaizem/tibetanski budizem - tantrizem, okultizem, tibetanski bon)

DŽAINIZEM:

Džainisti so privrženci Džina "zmagovalca". Ta naziv se uporablja tudi za tiste ljudi, ki so premagali strasti in čustva ter tako dosegli osvoboditev in popolnost.

Vardhamana poznan pod imenom Mahavira (veliki vojak) se je kot Buddhin sodobnik rodil okoli leta 599 pr.n.št. kot drugi sin Sidharte, vojaškega poveljnika iz kaste kšatrijev v Benaresu - Kundagrami blizu Patne v indijski državi Bihar in umrl leta 527 pr.n.št. Po očetovi in materini strani je pripadal razredu vojakov, ki so bili v tistem času zelo vplivni. Mati Trisala imenovana Priyakarini je šestnajstkrat zapored sanjala sanje v katerih ji je bilo sporočeno, da bo rodila sina in da bo slaven. V sanjah je izmenično videla belega slona, belega bika, belega leva, Lakšmi, dišeče cvetove mandare, Mesec ki s srebrnimi žarki osvetljuje svet, bleščeče Sonce, letečo ribo ki simbolizira srečo, zlati vrč, jezero polno lotosovih cvetov, ocean mleka, nebeško palačo, vazo visoko kot gora Meru in polno draguljev, žrtveni ogenj vzdrževan z maslom, prestol iz rubinov in diamantov in nebeškega kralja, ki vlada Zemlji. Kmalu pa so bogovi prenesli še nerojenega otroka iz trebuha Devanande, žene nekega brahmana v trebuh Trisale in ko je prišel čas se je Vrdhamana rodil. Fantič je bil nenavadno lep, razvil pa je izredno duševno in telesno moč. Ko je bil še majhen je premagal nekega razdraženega slona - oprijel ga je za rilec, se mu povzpел na glavo in ga zajahal. Ob neki drugi priložnosti pa ga je neki bog dvignil v zrak, da bi preiskusil njegovo občutljivost. On pa je boga pocukal za lase in ga je tolkel toliko časa, da ga je ta spustil.

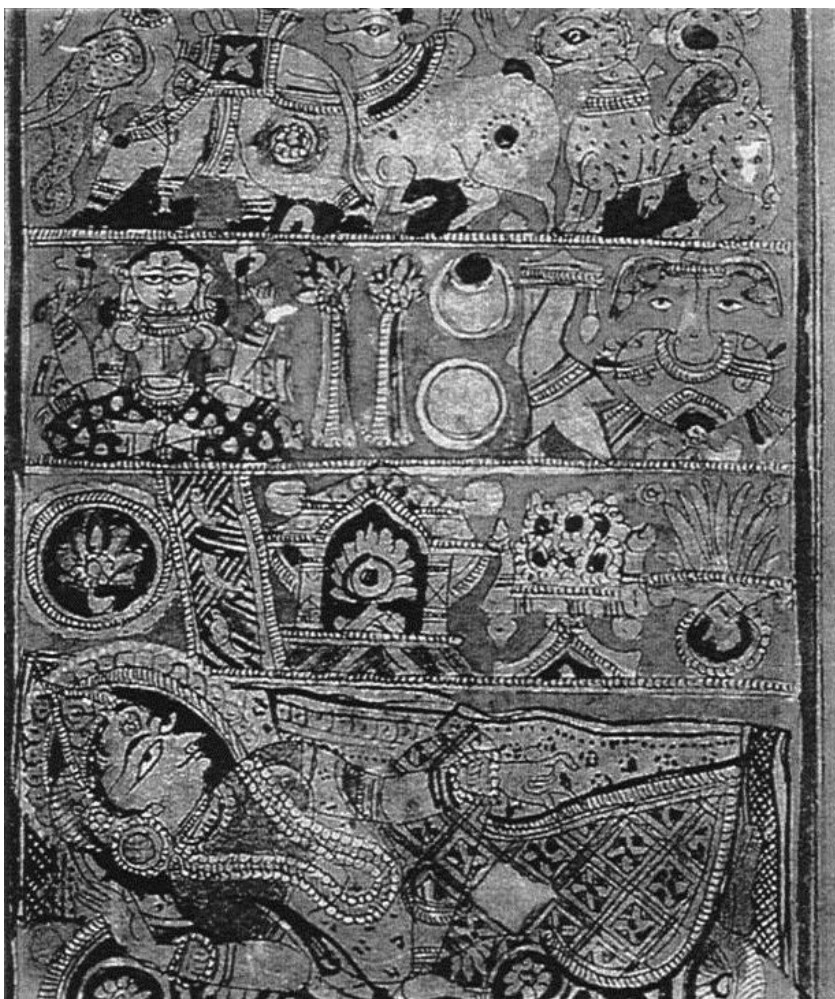
Vzgojili so ga kot princa in po enem izročilu je ostal samski. Pri starosti 28 let ob smrti staršev se je odpovedal družinskemu življenju in postal berač in asket ter se skušal osvoboditi utrujajočega kroga rojstev in smrti, ki se vleče v nedogled. Najprej je opravljal asketske vaje skupine, ki jih je kakih 250 let prej ustanovil nek Parsva. Več kot 12 let je Mahavira potoval iz kraja v kraj, živel strogo in se udeleževal

Mahavira na prestolu obdan s predmeti dobrih znamenj. Zgoraj so zrcalo, prestol, vaza in posoda za vodo; spodaj pa so ribe, srivatsa in svastika

razprav. V trinajstem letu potovanja je dosegel osvoboditev in popolno razsvetljenje, ko se je dva dni in pol sedeč pred nekim drevesom ašoka postil. Postal je zmagovalec. Dosegel je spoznanje popolnega, jasnega in neoviranega spoznanja in uvida kevala, ter postal popolna duša. Vsi bogovi so se zbrali, da bi videli ta veliki dogodek, ko pa je prišlo do razsvetljenja so ga odnesli do nekega parka, kjer so ga posadili na petnadstropni prestol in ga priznali za Mahavira. On pa je s sebe slekel vsa oblačila in si popuil vse lase. Proglašen je bil za voditelja redov tirtankara in preostalih 30 let svojega življenja širil svoje verovanje in oblikoval skupnost svojih privržencev. Imenoval se je naslednika vrste legendarnih tirtankarov, ki so že dolga stoletja razglašali džainistično verovanje. Mahavirovi privrženci pa so bili predvsem iz vrst vojaškega plemstva kšatrijev, organiziral pa jih je v urejene skupnosti z laiški in meniškimi člani obeh spolov.

Po razsvetljenju je razdelil vse kar je imel. Zadržal je le oblačilo, ki mu ga je podaril Indra. Brahman Somadatta pa je Mahavira oporekal, da mu pri razdelitvi svojega premoženja ni nič dal, zato mu je sveti človek dal pol svojega oblačila. Somadatta pa ni mogel nositi samo pol oblačila, ker pa se je obotavljal zaprositi še za drugo polovico - povezje okrog ledij se je odločil, da mu jo bo ukradel. Za krajo pa je izbral trenutek, ko je bil Mahavira zavzet z mučenjem na trnovem grmu. Somadatta se je pri kraji poškodoval in Mahavira prebudil iz globoke meditacije. Mahavira ni spregovoril žal besede, toda to nezgodo je večkrat uporabljal v svojih pridigah in učenju. Preostali del življenja pa je od tega časa po svetu hodil gol. Ob neki drugi priložnosti, ko je meditiral pa so mu pastirji zabili v ušesa žeblice in mu ožgali podplate, toda Mahavira je postal povsem ravnodušen. Nekega dne, ko je meditiral na nekem travniku ga je neki kmet zaprosil naj pazi njegove vole. Mahavira se nanj ni niti ozrl, toda ko se je kmet vrnil je videl, da volov ni, medtem, ko je Mahavira sedel kot prej in sploh ni odgovarjal na njegove obtožbe. Zatem je kmet odšel iskat vole, toda, ko se je vrnil so bili voli spet na travniku. Takoj je kmet sklepal, da mu je Mahavira hotel vole pokrasti, zato je svetniku začel

Trisala sanja. Nad njo je šestnajst prizorov katere sanja.

zavijati vrat. Toda Mahavira zopet ni reagiral, in če nebi posredoval Indra kot Mahavirin osebni paznik bi Mahavira takrat umrl. Tako pa je bilo človeštvo rešeno te oskrunitve.

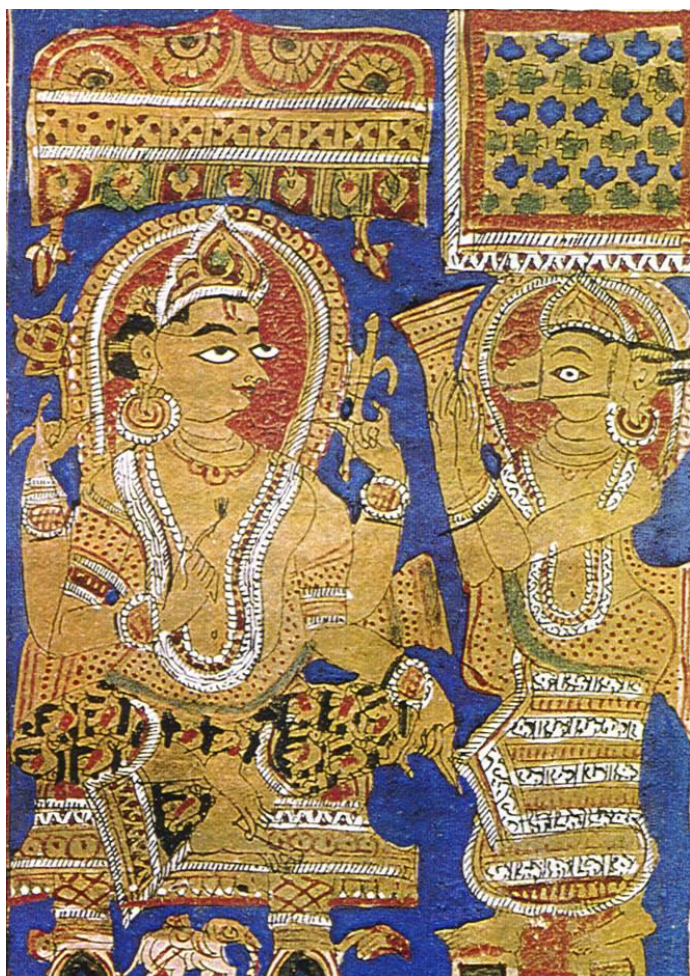
Ko je Mahavira začutil, da se mu približuje smrt je še sedem dni pridigal zbranim vladarjem o metafiziki džainizma, predvsem o prepovedi ubijanja, kar vodi do zaključka, da je najkrepostnejše življenje v mirovanju in postu. Tako se človek izogne temu, da nebi kakšnega črvička pohodil ali pojedel. Sedmi dan pridige pa se je povzpел na diamantni prestol, kateri se je bleščal z nadnaravno svetlobo. Njegove smrti niso videli, ker so vsi njegovi sledilci zaspali. Ko pa je Mahavira umrl so se ugasnila vsa svetila v vesolju, zato so si sledilci morali svetiti z baklami. Po drugi verziji pa je Mahavira preminil obkrožen s samo nekaj verniki, kateri pa ga prav tako niso videli v trenutku, ko je preminil. Umrl pa je zaradi prostovoljnega stradanja v Pavi, vasici nedaleč od svojega rojstnega kraja.

S smrtjo je Mahavira postal siddha - osvobodjena duša največje popolnosti, ker je vsevedna in ni vezana na karmo, to je dela na Zemlji, kar ji odreja ponovno rojstvo na Zemlji. Proglašen pa je bil tudi za 24 - setega tirthankaro - siddho najvišjega ranga "tisti, ki utirajo pot ali prehod", kateri je dosegel vseh pet znanj in je bil učitelj na Zemlji in vodil svoje privrženice preko reke preseljevanja duš.

V teku časa pa sta nastali dve ločini džainizma:

- DIGAMBARI (oblečeni v nebo ali zrak) in
- SVETAMBARI (oblečeni v bela oblačila).

Sveta književnost se je prenašala iz ust do ust. Bhadrabahu pa je kanon obnovil in ga zbral v 12 poglavjih, ki so nadomestila 14 prejšnjih besedil (purva). Svetambari so kanon sprejeli, digambari pa so ga zavrnil, češ, da je stari nepopravljivo izgubljen. Džainizem se je razširil v dveh pokrajinah in tu preživel še danes, na severu v Gudžaratu in Radžastanu, kjer prevladujejo svetambari in na jugu v

Sakka ukazuje zamenjavo otrok v trebuih Devananade in Trisale

Dekanu današnjem Mysoru kjer je središče digambarov. Džainizem je ostal v deželi kjer je nastal; poudarja poleg meniškega tudi laiški stan.

Džainizem govori o neskončnem številu živih in neživih substanc - dživa (jiva) ali duše in adživa (ajiva) ali ne-duše. Te predstavljajo dvojnost duša-snov; vsaka izmed njih ima še neskončno število lastnih značilnosti. Vse obstoječe stvari bivajo neodvisno od naših zaznav ali naše zavesti o njihovem obstoju. Realizem.

Ker pa živi v stvarstvu neskončno število duš, se bo večina izmed njih morala za večno preseliti v samsaro, stanje rojstva, smrti in ponovnega rojevanja. Tudi ta svet je izpostavljen rasti in propadanju. Je del stvarstva, ki brez začetka in brez konca prehaja skozi neskončno število svetovnih krogov, izmed katerih je vsak razdeljen na razvojne stopnje vzpona in padca, in z njimi civilizacija raste in pada. Sedaj smo v peti dobi stopnje padanja. Džainistični filozofi so se postavili po robu navideznemu fatalizmu in determinizmu sistema z značilno "mnogostranosti" ali "nedoločljivosti bivanja" (anekantavada). Le ta povezuje resničnost kakršne koli trditve s stališčem, s katerega je podana. Vzpon in padec civilizacij sta toga določena s stališča stvarstva, s stališča posameznika pa človek svobodno dela za svoje lastno odrešenje. Samo osvobojena duša zazna popolno in absolutno resnico.

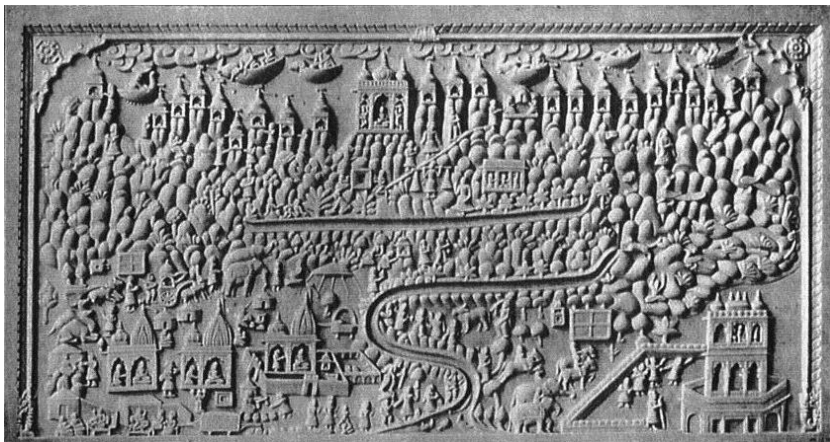
O tem govori znana prisposoda o šestih slepih ljudeh in slonu. Vsak se je dotaknil te velike živali na drugem mestu, nato pa so jih vprašali, česa so se dotaknili. Eden je govoril o zidu, drugi o vrvi, tretji o kači, četrti o pahljači itd. Samo duša v nirvani ima popolno in dovršeno spoznanje.

Bistveni značilnosti duše sta zavest in spoznanje. V svojem prvotnem stanju duša spozna vse, nič ji ni skrito, obvlada spoznanje o bivanju v vseh njegovih različnih vidikih in v vseh časih, preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. V svojem sedanjem stanju, na tem svetu, pa je duša zaprta v snovno telo in omejitve, ki ji jih nalaga snovnost, delajo

Diagram središča džainističnega vesolja. Prstanasti kontinenti ločeni z oceani z goro Meru v središču. Šestnajst Kalpinih nebes katere tvorijo vertikalne naperke in štirinajst Kalpathithinih področij z ene in druge strain

njeno spoznanje nepopolno pomankljivo. Duše se javljajo na petih ravneh, odvisno od oblike, ki si jo privzamejo v svojem zemeljskem bivanju.

Simboličen prikaz nekega svetega džainističnega mesta

1. Na nižji ravni so duše, ki imajo samo en čut - tip; sem spadajo vse štiri prvine zemlja, voda, zrak, ogenj, ter obsežno kraljestvo rastlin.
2. Na drugi ravni so duše, ki imajo dva čuta - tip in okus; sem spadajo črvi in školjke.
3. Na tretji ravni so duše, ki imajo tri čute - tip, okus in voh; sem spadajo mravlje, stenice in vešče.
4. Na četrti ravni so duše, ki imajo štiri čute - tip, okus, voh in vid; sem spadajo ose, kobilice in metulji.
5. Na peti in najvišji ravni so duše, ki imajo vseh pet čutov - tip, okus, voh, vid in sluh; Sem spadajo štiri vrste bitij: peklenska bitja, višje živali, ljudje in nebeška bitja.

Potovanje duše z ene ravni zavesti in spoznanja na drugo pa je odvisno od neizprosne zakona karme po katerem ima vsaka

dejavnost - misel, beseda ali dejanje - učinek, ki je nato vzrok drugega dejanja. Stanje duše v danem trenutku pa je posledica karme, ki se je nabrala skozi neskončno dolga obdobja. S tem, da je karma sestavljena iz drobnih komaj opaznih delcev snovi, ki se prilepijo na dušo, kot glina na lonec. Toda s prizadevanjem, disciplino in znanjem človek lahko obvlada karmo. Sebična, malomarna in kruta dejanja vodijo do kopičenja težke karme, ki vleče dušo k tlom. Karma, ki se nabere okrog dobrih del se skoraj porazgubi in nima nobenih slabih učinkov. Prostovoljno sprejeto trpljenje pa celo razprši karmo, ki se je že nabrala, in tako pomaga olajšati dušo. Če hoče človek doseči odrešitev mora svojo dušo osvoboditi snovnosti. Tako osvobojena duša bo zaradi svoje naravne lahkote splavala na vrh stvarstva in večno prebivala tam v vsevedni blaženosti. Džainitzem ni fataličen, vendar je ateističen. Ne pozna nobenega najvišjega bitja, nobenega stvarnika in vzdrževalca stvarstva, nikogar nima razen sebe in tirtankarov, ki mu pomagajo pri njegovem prizadevanju.

Ker je v stvarstvu neskončno število duš na več ravneh in je krog ponovnega rojevanja velikanski, duša le redko doseže človeško rojstvo. Zato naj bi človek izkoristil vsako priložnost, da hodi po poti odrešenja in si pridobil "tri dragulje": pravo spoznanje, pravo vero, pravo ravnanje.

Nenasilje:

če poškodujemo živa bitja - tudi če to storimo nehote - povzročimo hude učinke karme. Če pa jih poškodujemo namerno, ima to še bolj resne posledice. Ker v vsem stvarstvu utripa življenje, to praktično pomeni, da je za džainiste prehrana zelo omejena - VEGETARIJANSTVO.

Nenasilje nad ZEMLJO, KOVINO, LESOM. Proti koncu življenja mora džainist ali laik narediti zaobljubo, da bo umrl od prostovoljnega stradanja. Ženska pa se popolnoma odreši le, če se rodi kot moški.

Santinatha, šestnajsti Tirthankara. Ko se je rodil kralju Hastinapuri in prinesel olajšanje in mir na zemlji po eni izmed pošasti. Bil je štirideset dometov strele, njegov simbol pa je jelen

Štirje izvori karme:

1. Navezanost na stvari tega življenja, kot so hrana, obleka, stanovanje, dragocenosti, ženske;
2. Predajanje jezi, napuhu, prevaram in grabežljivosti;
3. Navezovanje telesa, duha in govorjenja na svetne stvari;
4. Kriva vera.

Džainizem govori o 8-ih vrstah karme, 3-eh časih karme in 14-ih stopnjah osvoboditve. Z 12-imi zaobljubami laik versko opredeli življenje. Če želi doseči višjo stopnjo osvoboditve si mora prizadevati za izvrševanje še nadaljnjih 11 obljub in ko opravi še zadno od 11 obljub postane asket. Hkrati si prizadeva doseči vzvišeno stanje, skuša razviti 21 kreposti, ki odlikujejo "plemenitega" džanista.

Pravi asket naj bi imel 27 kreposti, saj mora izvrševati pet zaobljub (nenasilje, resnicoljubnost, odpoved kraji, čistost, odpoved ljubezni do katerekoli stvari ali osebe), nikoli ne sme jesti ponoči, varovati mora vse žive stvari, obvladovati svojih pet čutov, odpovedati se pohlepu, odpuščati, imeti visoke ideale in pregledovati vse kar uporablja, da ne poškoduje življenja, odpovedovati se sam sebi in obvladovati duha, govorjenje in telo, sprejeti napore na 22 načinov in prenašati trpljenje do smrti.

Džainisti imajo vsakih 12 let velik praznik. Pobožni džanisti vstanejo vsak dan pred zoro in z rožnim vencem s 108 jagodicami v rokah kličejo 5 velikih bitij ter se priklanjajo s sklenjenimi rokami proti V, S, Z in J. Džainistični tempelj ima glavno podobo tirtankara, ki mu je posvečen tempelj, na vsaki strani po enega služabnika in manjše kipce 24 tirtankarov.

V dingabarskih templjih sedi podoba gola in povešenih oči. V svetambarskih templjih pa ima sedeča podoba predpasnik okrog bokov, izbuljene oči in pogosto okrašena z dragimi kamni in cvetjem. Vsak džanistični tempelj ima tudi sidha čakra (sveto kolo), ki ima

osnovo stiliziranega ploskega lotosovega cveta s štirimi cvetnimi listi, ki so razvrščeni okrog kroga v središču. Na cvetnih listih in na krogu je prikazano "Pet velikih bitij" v premišljevalni drži s prekrizanimi nogami. Pogosto so prikazana tudi načela pravega spoznanja, prave vere in pravega ravnanja. Ta diagram "sveto kolo" naj bi uničil greh in pospeševal splošno blaginjo. Cilj džainizma pa je brezstrastna nenavezanost.

DŽAINISTIČNI UNIVERZALNI CIKLUS:

Džainisti si čas zamišljajo kot kolo, ki se ves čas vrti. Njegova vhodna pot Utsarpini je pod vplivom dobre kače, medtem, ko je njegov izhod Avasarpini pod vplivom zle kače. Utsarpini je sestavljena iz šestih zaporednih naprednih dob, medtem ko Avasarpini obsega šest zaporednih dob vse večje izpirjenosti - kot hinduistična Mahayuga. Avasarpini pa ne vodi do uničenja temveč do začetka novega Utsarpinija. Vsak Avasarpini in Utsarpini pa dajo dvainštirideset tirthankar od katerih je bil eden Mahavira. Tirthankare se za vernike ne morejo zavzeti, ker končnega boga ni; oni ljuden služijo kot predmet meditacije.

Prvi Rišabadeva je dosegel nirvano na gori Kailasi, prebivališču Šive; sedmi Candra-prabha se je rodil, ko je njegova mati popila Mesec; enajstemu sta se oba starša imenovala Višnu, nirvano pa je dosegel na gori Kailasi. Dvaindvajseti Neminatha se je rodil Dvaraki in je bil Kršnin sorodnik. Za ostale džainistične svete like pa bi se prav tako reklo, da imajo povezavo s hinduistično vero. Tu je dvanajst Cakravartin, devet Narayan ali Vasudev, devet Pratinarayan ali Prativasudev, devet Balbholder in od njih nižjih devet Narad, enajst Ruder in štirinajst Kamadev. Džainistični bogovi in demoni so najpogostejše hinduistično nadahnjeni z eno razliko; medtem, ko se demoni lahko dokopljejo osvoboditve za bogove veljajo druga merila; oni lahko dosežejo osvoboditev samo, če najprej postanejo človeška bitja.

DŽAINISTIČNO VESOLJE:

Vesolje je simbolizirano kot človek brez glave, kateri je razdeljen na tri dele: prsa, trup in noge. V desni nogi je sedem peklov v katerih manjša božanstva mučijo duše z izpostavljanjem različnim fizičnim mučenjem. V levi nogi Patali pa se nahaja devet vrst manjših božanstev in dve skupini demonov, vsaka od njih pa prebiva v posebni vrsti drevesa. Demoni Vyantare so črni - pisače, bhute, yakše, gandharve in maharage in beli - rakšase in kimpuruše. Druga skupina demonov Vana Vyantare pa je še bolj grozna in se deli na anapannije, panapannije, isivaye, bhutavaye, kandye, mahakanye, kahande in pahange.

Srednje področje vesolja je naš svet in je sestavljen iz 8 - ih kontinentov obkroženih z osmimi oceani. Sredi njih pa je gora Meru.

V gornjem območju imamo spodnji del Kalpo, katera se deli na šestnajst nebes, nad tem je Kalpathitha razdeljena na štirinajst področij. Vsa ta nebesa so naseljena z bogovi različnih vrst, razlikujejo pa se po teritorialni in kastni razdelitvi, njihov kralj pa je Indra. Nekateri bogovi uživajo v poslušanju pridig modrecev, toda vsi bogovi niso pobožni. Nad nebesi Kalpathithe pa leži Siddha Sila dom siddh.

Opombe

- Arahat** ... je tisti, ki je dosegel četrto in najvišjo stopnjo svetosti in s tem Nirvano že na Zemlji
- Bayadera** ... indijska plesalka
- Benares** ... je veliko mesto v severozahodni Indiji, sveto mesto ob reki Gangi, kamor hodijo pobožni Indijci delat pokoro za svoje grehe
- Bodhisattva** ... kandidat za Buddhovo čast
- Brahman** ... puščavnik, ki živi po predpisih svetih knjig: Ved; ali tudi vrhovni bog
- Ganga** ... za Indijce sveta reka
- Himalaja** ... najvišje pogorje na svetu, ki zapira Indijo na njeni severni strani
- Indra** ... vrhovni staroindijski bog
- Izi** ... brahmanski puščavnik v nasprotju z budističnim menihom
- Jakkha** ... Jakkhini, demonsko bitje s konjsko glavo
- Jetavana** ... tu je nekoč stal veliki budistični samostan; leži blizu Benaresa
- Kahapana** ... bakreni denar
- Kanavera** ... vrsta oleandrov z mesenobarvnim cvetjem. S tem cvetjem so okraševali zločince, ki so odhajali na morišče
- Kannamunda** ... ribnik v Himalaji
- Kapilapura** ... Buddhov rojstni kraj
- Kasi** ... dežela, katere glavno mesto je Benares
- Mangovo drevo** ... krušno drevo, raste po južnih krajih in rodi užiten sadež, ki je 15 do 50 kg težak
- Mantre** ... verski spevi iz svetopisemskih knjig; Ved
- Matali** ... Sakkov voznik
- Mojster** ... Buddha
- Nebo triintridesetih bogov** ... je predzadnje od šestih božjih svetov
- Nimba** ... je vijugasta rastlina z grenkim listjem
- Pandjasikha** ... je Sakkov igralec na vinjo - indijsko kitaro

Pisača ... kača kobra
Pugavva ... vijugasta rastlina z grenkim listjem
Rishi ... brahmanski puščavnik
Sakka ... kralj triintridesetih bogov. Kadar se prične tresti njegova palača in se njegov prestol segreje, pomeni, da živi na zemlji človek, ki je dosegel popolnost in ga hoče izpodriniti
Sezam ... neka vrsta žita
Simbali ... Salinalia malabarica, volneno drevo
Takkasila ... staroindijsko vseučilišče
Udumbara ... vrsta figovih dreves z oranžnobarvnim sadjem
Varana ... pritlikavo drevo, ki raste ob vodah
Vesavana ... glavar demonov
Vinja ... neke vrste harfa ali kitara

Literatura:

MAHABHARATA

G.Andrijašević in S.Vlaisavljević

MITOVI STARE INDIJE

V.G.Erman, E.N.Temkin

RAMAJANA

Aura, Arnšek Jean Francois

ŠRIMAD BHAGAVATAM

A.C.Bhaktivedanta Svami

INDIJSKA MITOLOGIJA

O.Lakomica

MITOLOGIJA

R.Cavendish T.Oi Ling

PESMA O KRALJU NALU

M.Tomislav

POČECI INDIJSKE MISLI

K.Bašić

KOT BILKE KOT ISKRE

V.Pacheiner

HILJADU LOTOSA

V.Krmpotič

STAROINDIJSKE BASNI IN PRAVLJICE

I.1932

INDIJSKE PRAVLJICE

l.1938

MODROST BUDDHE

M.Čeligoj

KAZALO

ČLOVEK SVOJIH DEJANJ	2
ZGOŠČENA MOČ OSEBNEGA NAPORA	2
NAŠA DELA NAS BODO SLEDILA.....	3
OSAMLJENOST V ŽIVLJENJU IN SMRTI.....	3
KAKO LJUDJE ŽIVIJO IN KAKO BI MORALI ŽIVETI	3
BUDDHA.....	5
INDIJSKE PRAVLJICE, PRIPOVEDKE IN BASNI	8
O BOJAZLIVEM ZAJCU.....	8
ŽOLNA IN LEV.....	11
O SPOKORNEM VOLKU	13
JAKKHINI	14
TRMOGLAVI KRALJ.....	18
O DVEH LAŽNIVCIH	27
OSRAMOČENA BRAHMANKA	28
POVRAČILO	32
ZAJEC, OPICA, ŠAKAL IN VIDRA.....	34
UBOGLJIVI SLON	39
RAZSODNIK	44
KAČA V VREČI.....	46
O PREDRZNEM ŠAKALU	51

ŽELVA IN GOSKI	52
OPICE ČUVAJKE NASADOV	54
V SLOGI JE MOČ	56
SOVA KRALJICA PTIC	57
SKOPUH	59
SVETE GAZELE	64
OSEL V LEVJI KOŽI	68
MODER NAUK PUŠČAVNIKA	70
PANTER IN OVCA	72
O PREPROSTEM KMETU	74
PREŠERNI PAV	76
GAZELA, ŽELVA IN ŽOLNA	78
MODRA OBLJUBA	80
VELIKO TELO KRATKA PAMET	82
LAKOMNOST MU JE DOBIČEK POŽRLA	84
PREMETENI RAK	87
BOJ S ŠAKALOM	90
O MODREM IN NESPAMETNEM TRGOVCU	94
VRANE	98
BODHISATTVA IN BRODAR	101
PREMETENI TRGOVEC	105
VSE JE MINLJIVO	107
PROVEST O JUNAKU, KI JE UBIL ZMAJA	111

ČARODEJNI DEMANT	116
KDOR ZNA CENITI MALO	123
ŽENSKA NESTALNOST	126
ŽIVALSKA HVALEŽNOST IN ČLOVESKA ZLOBA	131
ČUDOVITI LOKOSTRELEC	137
POSLEDICA KIHANJA	139
KRAVA SABALA	143
Spremna beseda	148
 THERAVADSKI BUDIZEM:	 148
Jedro budistične filozofije pa so štiri plemenite resnice:	160
Bistvo osmere poti so tri stvari:	162
Glavni tokovi budizma:	168
DŽAINIZEM:	169
Nenasilje:	178
Štirje izvori karme:	180
DŽAINISTIČNI UNIVERZALNI CIKLUS:	181
DŽAINISTIČNO VESOLJE:	182
 Opombe	 183

